

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 20. LISTOPADA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 192

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003. COBISS SR-ID 109442828

INTERVJU

Izgrađujemo novo
povjerenje i novo partnerstvo

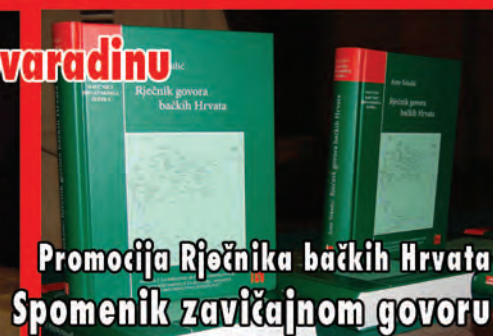
RADOJ GVETIĆANIN

OBIJELJEŽEN BLAGDAN HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

Veliki hrvatski skup u Petrovaradinu

Reportaža
Na vrelu rijeke Bune

Promocija Rječnika bačkih Hrvata
Spomenik zavičajnom govoru

Nova knjiga u izdanju NIU "Hrvatska riječ"

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Lazar Baraković (predsjednik),
Dušica Dulić, Zdenko Đaković,
dr. Marija P. Matarić, Pavle Pejčić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan

DIREKTOR I**V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.

List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Teatar apsurda

Nije nam trebalo dugo da uhvatimo sami sebe za rep. Evo nas opet tu gdje smo i bili, za posljednjih godinu i pol dana po treći put smjenjujemo Lazu. Ne znamo baš točno zašto, a ako i znamo, ne znamo to obrazložiti. Ono što međutim dobro znamo, to je da Lazu treba smijeniti.

Smjena Laze je eliksir života. I zato, ako imamo problem bilo kakav i ako nas muče frustracije, smijenimo Lazu. Ako nam se ne sviđa vlastiti odraz u zrcalu, ako ne ispadamo dobro na slici u novinama, ako se ne umijemo skoncentrirati na prave probleme, smijenimo Lazu. Ako loše vodimo politiku, pa nam Bunjevci razviju barjak pred nosom, ako izjavimo da će Bunjevci nestati, a zahvaljujući nama njih bude još i više, smijenimo Lazu. Ako drpimo projekt koji ne znamo dovesti do kraja, ako primijetimo da netko drži fige iza leđa kada nam tepa zvučnim titulama, smijenimo Lazu. Ako hrvatski ne znamo, a srpski mucamo i sričemo, ako smo ljubomorni i zavidni, ako nam ništa ne ide od ruke, smijenimo Lazu. Ako nitko ne zna tko smo, otkuda smo, gdje smo bili i što smo radili za loših vremena, a mi znamo da smo bili u mišjoj rupi i da je sada vrijeme da provirimo, ako mislimo da nam je netko povjerio tapiju na hrvatstvo, smijenimo Lazu. Ako ne možemo prikriti financijske manipulacije i prelijevanje novca iz nepostojeće udruge u nešto drugo, ako godinu dana tražimo tuđu pogrešku, a nađemo samo kobasice, smijenimo Lazu.

Ako smo čak deset godina utrošili na studiranje na fakultetu pa nas je država nagradila radnim mjestom, ako ne želimo vratiti mazniti laptop, ako nikad ništa korisno nismo uradili za zajednicu, smijenimo Lazu. Ako nam je fotelja u koju su nas postavili prevelika i ako nam iz nje vise noge, ako nam šef, stranka, fond, služba zapovijedi, smijenimo Lazu. Ako nemamo odgovor niti na jedno pitanje, ako ne znamo niti pitanje postaviti, ako nas ne zanimaju manifestacije naših udruga po Bačkoj i Srijemu pa ih ne posjećujemo, ako se želimo ogaditi vlastitome narodu i svima ostalima, smijenimo Lazu.

Ako nemamo program, nikakvu ideju, niti viziju budućnosti, smijenimo Lazu. Ako bojkotiramo raspravu o proračunu, bilo kojem, smijenimo Lazu. Ako nam je stranka u bespovratnom sunovratu – zato što je loše vodimo, ako svi govore, kako je onaj kojeg smo prije tri godine lažno optužili, smijenili i otjerali bio bolji, smijenimo Lazu.

Kad smijenimo Lazu, budimo sigurni: glupi će se opametiti, mutavi će progovoriti, ćoravi progledati, nesposobni će postati sposobni, polja će obasjati vječno sunce i cvijeće će svijetom zamirisati. Možda ćemo imati i dvije žetve na godinu.

Ako ne znamo što ćemo poslije Laze, nema veze, smijenimo ga. Ako ne znamo smijeniti Lazu, neka nam on sam pomogne. Treba nam makar jedan uspjeh u životu.

Z. P.

I budućnost
zajednice
zastupljena u
obilježavanju
blagdana hrvatske
zajednice:
s koktela u HKC
»Bunjevačko kolo«
u Subotici

ČETVRTAK, 12.10.

Optužnica za »stečajnu mafiju«

Specijalno tužiteljstvo za borbu protiv organiziranog kriminala podiglo je optužnicu protiv suspendiranog predsjednika Trgovačkog suda u Beogradu Gorana Kljajevića i još 34 osobe zbog malverzacija u gospodarstvu.

Kao organizatori kriminalne skupine, u javnosti nazvane »stečajnom mafijom«, u optužnici su osim Gorana Kljajevića navedeni i odvjetnik Nemanja Jolović i bankar Sekula Pijevčević i vlasnik tvrtke »C Market« Slobodan Radulović. Optužnica im stavlja na teret da su nezakonitim stečajevima u više tvrtki ta poduzeća i državu oštetili za više milijuna eura.

Moralno pitanje

Tužitelj za ratne zločine Srbije Vladimir Vukčević izjavio je da je uvjeren kako je »pitanje dana« kada će biti uhićen odbjegli haški optuženik Ratko Mladić.

Vukčević ističe da je uhićenje haških optuženika »moralno pitanje, pitanje njihove osobne kaznene odgovornosti, a ulazak u europske integracije je samo logična posljedica njihove predaje Haškom sudu, gdje će moći dokazivati nevinost. Ne zaboravite da su oni optuženi za ubojstvo nekoliko tisuća ljudi. To se u javnosti čuje mnogo rjeđe nego što se, na primjer, manipulira tezom da nas Haag ucjenjuje, da ne možemo u Europu zato što nismo izručili Mladića«.

PETAK, 13.10.

Ekshumacije

Na Zavodu za sudsku medicinu obavljena je identifikacija posmrtnih ostataka jedanaest žrtava iz Domovinskog rata, ekshumiranih iz masovnih i pojedinačnih grobnica na području Hrvatske te preuzetih posmrtnih ostataka iz Republike Srbije i BiH.

Nakon ove identifikacije na popisu zatočenih i nestalih još je 1125 osoba, rekla je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor. Najavila je da su počela i probna iskapanja na području Negoslavaca gdje postoje indicije o postojanju masovne grobnice kao i da su početkom idućeg mjeseca moguća preuzimanja posmrtnih ostataka (hrvatskih državljana) iz Srbije i BiH.

Suradnja u progonu

Glavni državni odvjetnik RH Mladen Bajić i tužitelj za ratne zločine Srbije Vladimir Vukčević potpisali su u Zagrebu Sporazum o suradnji dviju zemalja u progonu počinitelja ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida.

»Ovim sporazumom mi ćemo premostiti činičnicu da su u jednoj ili drugoj zemlji počinjeni zločini, a da počinitelji žive u drugoj zemlji, u kojoj nisu počinili zločin, i na taj način izmiču pravdi«, kazao je Bajić.

»Kolega Bajić i ja smo učinili jedan veliki procesni korak za

regiju i na ovaj način otklonili te barijere, odnosno granice, za sve one koji bježe od pravde zakona, a izvršili su kazneno djelo ratnog zločina«, istaknuo je Vukčević.

SUBOTA, 14.10.

Zid boli

Spomen-park sa spomenikom »Glas hrvatske žrtve - Zid boli«, na kojem su uklesana imena 13.500 poginulih hrvatskih branitelja i civila, otvoren je na zagrebačkome groblju Mirogoju, u neposrednoj blizini grobnice narodnih heroja. U podnožje spomenika su ugrađene opeke (s imenima poginulih hrvatskih branitelja i civila) iz Zida boli sa Selske ceste, uz obrazloženje kako se te opeke premješta na Mirogoj zbog dotrajalosti i njihove zaštite, što je svojedobno potaknulo mnoge rasprave i različita mišljenja u javnosti.

Sankcije

Vijeće sigurnosti UN jednoglasno je usvojilo rezoluciju kojom nameće sankcije Sjevernoj Koreji zbog izvođenja nuklearnog pokusa. Rezolucijom 1718, čiji su nacrt podnijele SAD, omogućuje se državama da zaustave teret koji ulazi i izlazi iz Sjeverne Koreje kako bi provjerile je li povezan s proizvodnjom oružja za masovno uništenje. Od svih članica UN-a se traži da spriječe prodaju ili transfer materijala povezanog s programima proizvodnje nekonvencionalnog oružja Sjeverne Koreje. Rezolucija traži zamrzavanje fondova koje u inozemstvu imaju osobe ili tvrtke povezane s nuklearnim ili raketnim programima Pjongjanga, a uvodi i zabranu putovanja osobama angažiranim u tim programima.

NEDJELJA, 15.10.

Sanader u SAD-u

Hrvatski premijer Ivo Sanader doputovao je u trodnevni posjet Sjedinjenim Državama na poziv američkog predsjednika Georgea W. Busha, tijekom kojeg će s predsjednikom Bushom i drugim najvišim američkim dužnosnicima razgovarati o bilateralnim odnosima dviju zemalja, podršci SAD-a ulasku Hrvatske u euroatlantsku zajednicu, hrvatskom angažmanu u Afganistanu, stanju u jugoistočnoj Europi i drugim pitanjima.

Položaj Hrvata u Srbiji

Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić doputovao je u Vojvodinu gdje je prije sudjelovanja na konferenciji zemalja jugoistočne Europe s vojvodanskim Hrvatima razgovarao o položaju Hrvata u Srbiji. Mesić se susreo s predstavnicima Hrvata u Vojvodini, predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipom Pekanovićem i čelnikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petrom Kuntićem.

»Mi želimo da se Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina koji su potpisale Srbija i Hrvatska do kraja realizira, jer će time biti postignuto ono što smo mi u Hrvatskoj već ispunili - europske standarde za zaštitu nacionalnih manjina«, izjavio je Mesić nakon sastanka u Hotelu Grand u Bačkoj Palanci.

»Puno toga je učinjeno na planu izgradnje institucija hrvatske zajednice, ali puno toga još treba učiniti jer je asimilacija dobrim dijelom zahvatila upravo hrvatski korpus«, rekao je Mesić.

Mesić je dodao da zastupa stanovište da nacionalna manjina mora imati matični narod i ukoliko se taj standard bude poštivao u Vojvodini i Srbiji, Hrvatska će smatrati da je sporazum dvije zemlje do kraja proveden. Pekanović je kazao kako je općenito položaj hrvatske manjine bolji, da su antihrvatski incidenti utihnuli i da su dobivena određena prava, ali još nedovoljna. »Međutim, očekujemo i neka politička prava. Prije svega na izravnu zastupljenost u parlamentu Srbije«, rekao je Pekanović.

PONEDJELJAK, 16.10.

Pregovori ostaju zamrznuti

Pregovori o zaključivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Srbije i EU-a ostaju i dalje zamrznuti, izjavio je u Luxembourg europski povjerenik za proširenje Olli Rehn.

»Spremni smo nastaviti pregovore praktički isti dan kad Srbija ispuni uvjet pune suradnje s Haškim sudom, ali, na žalost, u tom smislu nema prijelomne vijesti i pregovori ostaju na čekanju«, rekao je Rehn nakon sastanka Trojke EU-a sa srbijanskim izaslanstvom koje je predvodio premijer Vojislav Koštunica.

Trojka EU-a - finski i njemački ministri vanjskih poslova Erkki Tuomioja i Frank-Walter Steinmeier te povjerenik za proširenje Olli Rehn - prije sastanka sa srbijanskim predstavnicima razgovarali su glavnom haškom tužiteljicom Carlom del Ponte. Ona je izjavila kako u Srbiji ne postoji politička volja da se uhititi ratni vođa bosanskih Srba Ratko Mladić.

Suradnja u borbi protiv kriminala i terorizma

Predsjednici Albanije, BiH, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Srbije i Rumunjske rekli su u deklaraciji prihvaćenoj na susretu u vojvođanskom Karadordevu kako je zajedničko djelovanje u suprotstavljanju organiziranom kriminalu i terorizmu uvjet sigurnosti svake zemlje i regije u cjelini. Oni su u završnom dokumentu o borbi protiv organiziranog kriminala i terorizma

istaknuli obvezu svojih zemalja da zaključe sporazum o policijskoj suradnji, usklade zakonodavstva s onim u Europskoj uniji te uspostave suradnju s odgovarajućim tijelima EU-a i NATO-a.

Šefovi država regije obvezali su se na stalan dijalog te na održavanje sastanaka resornih ministara jednom na godinu radi suradnje u borbi protiv kriminala i terorizma.

Na zajedničkoj konferenciji za novinare, sudionici skupa bili su suglasni u stavu da na organizirano djelovanje kriminalaca, kojima granice ne predstavljaju nikakve zapreke, države moraju odgovoriti zajedničkom, organiziranom i planiranom akcijom.

Na pitanje novinara kako se nazočni osjećaju na mjestu gdje su Slobodan Milošević i Franjo Tuđman dijelili BiH, Tadić je odgovorio šalom da je jučer na zajedničkoj večeri zabranio uporabu salveta i papira zahvaljujući poukama iz prošlosti.

Predsjednik Mesić je rekao da je Karadordevo nekad imalo drugačiji image primjerice 1971. godine kao i kasnije, ali da summit pokazuje da image jednom mjestu daju ljudi te dodao da su okupljeni oni koji žele mir i uspostavu euro standarda u regiji.

UTORAK, 17.10.

Razminiranje

U graničnom pojasu Srbije i Hrvatske, s vojvođanske strane, u utorak je počelo uklanjanje mina kojima su pokrivena, kako se procjenjuje, oko 4,3 četvorna kilometra površine na teritoriju općine Šid.

Ambicija Srbije je da do kraja 2008. ukloni sve preostale mine iz pograničnog područja Vojvodine i Hrvatske. Smatra se da je u šidskoj općini tijekom rata u prošleme desetljeću posijano oko 120 protupješačkih i protutenkovskih mina, ali je moguće da ima još mina za koje se ne zna.

Intervju

Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić je u televizijskom intervjuu za nacionalni dnevnik beogradske televizije Pink, govoreći o odnosu Hrvatske i Srbije, rekao kako za zločine počinjene u nedavnom ratu moraju odgovarati njihovi neposredni izvršitelji, skupine i pojedinci. »Onda ćemo mi imati znatno bolju suradnju jer ne mogu biti narodi krivi«.

Dodao je »da krivnju svakako treba i u Bosni i Hercegovini, i u Srbiji, i u Crnoj Gori i u Hrvatskoj individualizirati« i podržao suradnju pravosudnih tijela Hrvatske i Srbije.

Govoreći o Europskoj uniji hrvatski je predsjednik naglasio da europsko udruživanje ne može završiti dok se jugoistok Europe ne uključi u Uniju.

»Nema smisla ratovati za granice. Zato je važno europsko udruživanje. Motiva za rat više neće biti i na ovom našem prostoru«, kazao je on u intervjuu datom u Karadordevu.

Mesić je rekao i »da će Hrvatska biti najveći zagovornik ulaska Srbije i regije u Europsku uniju«.

SRIJEDA, 18.10.

Stroj pred sudom

Okružni sud u Novom Sadu završava sa saslušanjima svjedoka na suđenju sedamnaestorici pripadnika »Nacionalnoga stroja« koji su 9. studenoga prošle godine upali na novosadski Filozofski fakultet i prekinuli antifašističku tribinu. Oni su optuženi da su »zlostavljanjem i ugrožavanjem sigurnosti prisutnih izazvali nacionalnu i rasnu mržnju«.

S A D R Ź A J

Podmlaci političkih partija

Odras životnosti ideja starijih 6,7

Povodom 205. godine obitelji rođenja najpoznatijega hrvatskog bana

Povijesna uloga i značaj

bana Jelačića 10-13

Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Slavlje zajedništva 36,37

U Subotici predstavljen »Rječnik govora bačkih Hrvata«

Ante Sekulića

Trajni spomenik zavičajnom govoru ..38,39

Petar Vidaković, tenis trener

Rad s talentiranim mladim tenisačima ...57

Dujizmi

- *Policija uvijek kasni za korak. Ne smije prekoračiti ovlaštenja!*
- *Kod nas ništa osim neuspjeha ne uspijeva.*
- *Muškarci vole loviti, a najčešće su plijen.*

Duje Runje

Podmlaci političkih partija

Odras žvotnosti ideja starijih

Političke stranke ne ovise o mladima, ali su im mladi potrebni za trasiranje budućnosti, pa imaju svoje specifično djelovanje * To se ne odnosi na SRS i DSHV, gdje, čini se, mladi izgleda nisu poželjni

Piše: Nikola Perušić

Prije tjedan dana, na iznenađenje novinara, zajedničku pres konferenciju održali su predsjednik Omladine Demokratske stranke Srbije Borko Ilić i predsjednik Omladinskog Foruma Saveza vojvodanskih Mađara *Klaudio Mészáros*, u prostorijama SVM-a u Subotici.

Tema je bila suradnja dvaju stranačkih podmladaka i budući planovi, tako da su mladi SVM-a odvezli gosta u subotički muzej, Gradsku kuću, priredili koktel u njegovu čast u Bečeju, a održan je i susret mladih poduzetnika i političara. »Vidimo da će suradnja dugo trajati«, istaknuo je Mészáros.

Borko Ilić, inače zastupnik DSS-a u republičkoj skupštini osim što je pozvao mlade na referendum dodao je i kako upravo mladi trebaju surađivati, kao moderniji dio društva, te pokrenuti i pritiskati starije stranačke kolege. »Ukoliko mladi ne pokrenu ekonomiju i ovdje grade budućnost, bit će teže svima«, rekao je Borković. On je naveo neuposlenost kao najveći problem mladih pa se u tom cilju organiziraju sastanci poduzetnika.

PODMLACI: Prema nedavno objavljenoj informaciji na B92, u Srbiji ima preko dvije stotine registriranih stranaka, koje imaju svoje podmlatke. Jasno, najbrojniji

i najrazvijeniji su podmlaci onih partija koje su na vlasti ili koje su bile na vlasti. Ranijih godina mladi su organizirali studentske demonstracije, ili su poput pripadnika pokreta Otpor pokazivali više hrabrosti i odlučnosti od starijih političara koji su »čekali da se problemi sami riješe«. No, u posljednje se vrijeme situacija znatno mijenja. Mladi se bave temama vezanim za pitanja mladih, umjesto pukog lijepljenja plakata. Poneki imaju i svoje zasebne prostorije kako bi bili bliži svojoj generaciji, a često ih vidimo kada organiziraju performanse. Osim toga sastaju se na tribinama za mlade, upoznaju i pripremaju za važne uloge u svojim strankama. Poznato je kako posebno stranke poput Demokratske stranke, Liberalno demokratske partije i G17 Plus igraju na kartu mladosti i energije.

MANJINE: Kod nacionalnih manjina mlade čekaju još odgovornije zadatke. Kako bi se osiguralo samoodržanje, motivira ih se, podučava, investira u njih kako bi mogli naslijediti starije i očuvati svoje zajednice od asimilacije i nestanka. One manjine koje su bez svojih stranaka – ili aktiviraju mladež, ili im jednostavno pruže prostora u nacionalnim vijećima, a to se odnosi i na političke stranke. Savez vojvodanskih Mađara ima masu članova u tridesetim godinama kojima se trasiraju putevi kako bi zajednica u budućnost ulazila jača i modernija – a ne slabija i zaostaliya. Poseban institucionalni okvir u radu SVM-a ima njegova mladež.

Među članovima Predsjedništva i Vijeća DSHV-a jedva ima nekog mladog. Ako ništa drugo, postavlja se pitanje što je s djecom starijih članova? Jesu li svi oni otišli odavde, ili ih roditelji jednostavno nisu nadahnuli na angažiranje?

Dvojbe studenata

O dvojbi mladih studenata koji studiraju u Hrvatskoj svjedoči i autorska kolumna *Željke Zelić*, apsolventice studija novinarstva na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, objavljena na internet stranici Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice pod naslovom »Posljednji vlak za Suboticu?«:

»Uplašeni ne samo podjelama (iako ih većina to navodi kao glavni razlog), nego i često nezainteresiranošću naših institucija da im osiguraju posao (ili daju određeni oblik satisfakcije) nakon povratka, velik postotak (njih više od 70 posto), svoje znanje radije implementira u budućnost i intelektualni krug Hrvatske, a ne Vojvodine. O tome svjedoče toliki Subotičani, ali i Tavankučani, Somborci i mnogi drugi koji svojim radom obogaćuju intelektualni krug Hrvatske, budući da je njihov rad tamo očito više cijenjen.

Sve bi to trebalo biti opomena onima koji će uskoro od naših studenata zahtijevati da potpisivanjem ugovora za stipendiju zajamče i svoj povratak mjestu stalnoga prebivališta, ili će ju u protivnom morati vratiti. Zašto opomena? Jer, taj bi potpis obvezivao iste te da im nakon povratka osiguraju posao, kao što to recimo čini Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH svim onim studentima koji se, u zamjenu za višegodišnje primanje stipendije, svojim potpisom obvezuju nakon završetka studija zaposliti na području od posebne državne skrbi ili otocima. U donošenju pravila nikada ne trebaju vladati dvostruka pravila!«

IZUZETCI: B92 navodi kako od značajnijih stranaka samo Srpska radikalna stranka nema podmladak, jer je ukinut Statutom stranke. Nažalost, to nije posve točno. Stranački podmladak nema niti Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. DSHV je imao aktivan podmladak do prije nekoliko godina. Mladež DSHV-a imala je čak i svoj internet sajt. Međutim, dobro obaviješteni tvrde kako se na jednom od sastanaka subotičke podružnice prije nekoliko godina pojavio prijedlog da se ukine Mladež, te da je to i provedeno. Internet stranice doista godinama nema, a nema niti članova Mladeži, koji su po svemu sudeći »nestali u akciji« jer su imali dobru suradnju s bivšim predsjednikom *Belom Tonkovićem*. Slična situacija razlilaženja mladih s tadašnjim rukovodstvom bila je već ranije kada je skupina mladih članova

izišla iz DSHV-a i inicirala utemeljenje Hrvatskog narodnog saveza. Umjesto da se nešto nauči iz tog primjera, greška se ponovila.

KORAK U MJESTU: No, ta ranija dešavanja ipak su manji problem. Veći problem je što je novo rukovodstvo DSHV-a gromoglasno najavljivalo 4

Mladež DSHV-a nekada je imala čak i svoj internet sajt. Internet stranice sada već godinama nema, a nema niti članova Mladeži, koji su po svemu sudeći «nestali u akciji» jer su imali dobru suradnju s bivšim predsjednikom Belom Tonkovićem.

koraka kojima želi revitalizirati stranku, a podmlađivanje članstva i rukovodstva bilo je jedan od ta četiri stupa novog djelovanja. Međutim, svjedoci smo kako o tome godinama nema ni traga ni glasa. Ta velika zadaća je, izgleda, naprosto zaboravljena ili propala. To je više-manje svima poznato u zajednici, a

nerijetko se oporbeni i koalicijski partneri surovo šale kako, ukoliko se ovako nastavi, neće imati s kime surađivati.

Među članovima Predsjedništva i Vijeća DSHV-a jedva ima nekog mladog. Ako ništa drugo, postavlja se pita-

B92 navodi kako od značajnijih stranaka samo Srpska radikalna stranka nema podmladak, jer je ukinut Statutom stranke. Nažalost, to nije posve točno. Stranački podmladak nema niti Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

nje što je s djecom starijih članova? Jesu li svi oni otišli odavde, ili ih roditelji jednostavno nisu nadahnuli na angažiranje? Ili se radi o klasičnom patrijarhalnom sindromu: mladi trebaju šutjeti, slušati i izvršavati naloge, a ne razmišljati svojom glavom i ići svojom, suvremenom, stazom. Kao da moto sije-dih glava glasi: »Nakon mene potop!«.

Iseljeni vojvođanski Hrvati u svom prostoru

Osigurane adekvatne radne prostorije

Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata dobili na korištenje prostor u vlasništvu Grada Zagreba

Dvije udruge u Republici Hrvatskoj koje skrbe o interesima iseljenih vojvođanskih Hrvata, Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata, sa sjedištem u Zagrebu, napokon su došle do svojih radnih prostorija. Zahvaljujući poglavarstvu Grada Zagreba, odnosno zagrebačkom gradonačelniku Milanu Bandiću, Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata dobili su na korištenje prostor u vlasništvu Grada Zagreba koji se nalazi u prizemlju stambene zgrade u Aveniji Vukovar 235.

Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata osnovano je 1990. godine, a njegovi su se članovi cijelo vrijeme svog šesnaestogodišnjeg djelovanja potucali po raznoraznim prostorima pokušavajući u takvim neadekvatnim uvjetima dati svoj maksimum. Sličnu je sudbinu proživljavala i godinu dana mlada Udruga protjeranih Hrvata uz Srijema, Bačke i Banata, osnovana 28. prosinca 1991. godine. Kako je ova Udruga organizirana od devet ogranaka širom Hrvatske (Zagreb, Osijek, Požega, Virovitica, Bjelovar, Sisak, Rijeka, Zadar i Rovinj) i isto toliko zavičajnih klubova (Beščani, Slankamenci, Golubinčani, Petrovaradinici, Nikinčani, Mitrovčani, Kukujevcani, Gibarčani i Hrtkovčani), a niti oni nemaju adekvatan prostor za svoje djelovanje, problem radnih prostorija limitirao je cijelo ovo vrijeme sve njene aktivnosti.

NOVO SJEDIŠTE UDRUGA: Ključeve novog sjedišta ovih dvaju udruga osobno je 13. listopada 2006. godine, na sjednici Glavnog odbora Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata predao gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. »Drago mi je što ste mi ukazali čast da vam osobno predam ključeve ovog vašeg novog radnog prostora koji će omogućiti još aktivniji doprinos vašem boljem radu. Povijest vašeg zavičaja je i povijest mnogih ljudskih stradanja i tragedija, a zadnji je rat, taj strašan suputnik ljudske povijesti, pokazao jedno od svojih najgorih i najokrutnijih lica. Htjeli su vam zgužvati prošlost, izbrisati sjećanje i sve vrijednosti utkane u vašu tradiciju, vašu kulturu, vaš identitet, a poznato je da je čovjekov dom domovina, odnosno da je domovina dom u čovjekovom srcu, ma gdje on bio«, rekao je gradonačelnik Bandić.

Zahvalivši se na dobivenom prostoru predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Mato Jurić rekao je kako Udruga već petnaest godina radi u neadekvatnom prostoru.

POMOĆ GRADA ZAGREBA:

»Zahvaljujemo na dobivenom prostoru koji će koliko-toliko ispuniti naše zahtjeve za normalan rad, a radujemo se i Vašem obećanju da će biti još bolje. Pored dodjele ovog prostora naša zahvalnost se odnosi i na sve ostalo što ste do sada učinili za našu Udrugu, a toga je bilo dosta. Spomenut ću samo vašu dragocjenu pomoć u realizaciji veličanstvenog koncerta 'Srijem Hrvatskoj' održanog prije četiri godine u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, kojim smo obilježili desetu obljetnicu masovnog egzodusa hrvatskog naroda iz Srijema, ali i pokazali Hrvatskoj i svijetu našu vitalnost, dobro namjernost, nadarenost i ljubav srijemskog čovjeka za svoju ravnicu u kojoj je duboko usađeno višestoljetno korijenje. Isto tako ste nam više puta pomagali u organiziranju

Gradonačelnik Zagreba s domaćinima u novootvorenom prostoru

naših skupština, a našim umirovljenicima koji su mirovinu ostvarili u Vojvodini, podcijenjene građane drugog reda, upravo ste Vi, zahvaljujući pomoći koju Grad Zagreb dodjeljuje uz njihove bijedne mirovine, vratili dostojanstvo. Dakle, zaslužujete našu veliku zahvalu i izuzetno mi je drago što ste večeras s nama i što nam osobno predajete ključeve naših novih prostora.«

Predsjednik Jurić je zatim gradonačelniku Milanu Bandiću predao sliku s motivom »zagrebačkog mora«, Jaruna, srijemske slikarice Marine Albolt. Nakon Mate Jurića zagrebačkom se gradonačelniku u ime Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata zahvalio i Zvonimir Cvijin: »Kao Društvo postojimo već šesnaest godina, a dodjela ovog prostora bit će nam dodatni stimulans za poboljšanje naših aktivnosti i ostvarivanje ciljeva koje smo si postavili u našem programu.«

Zlatko Žužić

Okrugli stol beogradske Misije OESS-a o radu policije s manjinskim i socijalno ranjivim skupinama

Stereotipi još uvijek prepreka

Devedesetih godina u policiju su došli ljudi iz drugih sredina, Srbi, od kojih je teško očekivati da svladaju jezike lokalne sredine ili jedan ovdašnji dijalekt, smatra bivši policajac Petar Balažević *

U policiji su zaposleni profesionalci i teško je zamisliti da ih u poslu vodi nešto drugo, a ne profesionalizam, mišljenja je načelnik Policijske uprave Subotica Vojin Kojić * U ovoj fazi razvoja demokratskih institucija jako je važno graditi međusobno povjerenje i tu je velika odgovornost, kako na državnim, tako i na manjinskim institucijama, iznio je Zvonimir Perušić, član IO HNV-a

Kako policija može obavljati svoju dužnost ako ne razumije potrebe lokalne zajednice? Mogu li policajci na terenu korektno raditi svoj posao, ako ne razumiju jezik sredine? Ima li i može li imati određena manjinska skupina povjerenja u policiju, ako je policija odraz društva, a društvo prepuno stereotipa?

Ovo su samo neka od pitanja koja su razmatrana na okruglome stolu koji je na Paliću organizirala Misija OESS-a u Beogradu, u petak 13. listopada. Uvodničari u raspravu bili su Želimir Kešetović, profesor Fakulteta za bezbednost iz Beograda i Dubravka Valić-Nedeljković iz Novosadske novinar-

Hrvatsko nacionalno vijeće predstavljali su zamjenik predsjednika Izvršnog odbora HNV-a Zvonimir Perušić i elektor sa Elektorske skupštine za HNV i vijećnik SO Subotica, inače bivši policajac, Petar Balažević. U ulozi domaćina, Općine Subotica, na početku okruglog stola nazočni su bili zamjenik predsjednika Općine Petar Kuntić i potpredsjednik SO Subotica Nemanja Simović.

IDEALNI I REALNI CILJEVI: Predavači su na samome početku definirali šest osnovnih nositelja različitosti, i to: nacionalnu i etničku pripadnost, vjeroispovijest, spol, godište, seksualno opredje-

odnose ravnopravno, poštujući isključivo zakone i eliminirajući stereotipe. No, je li to moguće? Je li moguće uopće, a ne samo u Srbiji, koja je tek izašla iz ratova i koja se polako i teško oporavlja od kolektivnih trauma?

Profesor Kešetović iznosi primjer Engleske, visoko razvijene demokratske zemlje, u kojoj policijski teoretičari čak i ne postavljaju idealne ciljeve, nego samo realne, i gdje se čak ni na policijskim akademijama ne inzistira na tome da svaki policajac ponaosob ima izgrađen tolerantan stav o svakoj manjinskoj skupini, nego da se striktno drži zakona.

Zanimljivi su podaci koje je Želimir Kešetović iznio. Iako postoji stereotip da je Srbija država Srba, od ukupno 7,5 milijuna stanovnika čak 1,3 milijuna nisu Srbi. Više od 2,6 milijuna nisu pravoslavni. Čak 3,5 milijuna nisu isključivo heteroseksualni. Osamsto tisuća stanovnika ove države imaju određeni stupanj invaliditeta. Kada bi se sve ove brojke zbrojile, ispalo bi da ima više »faličnih« nego što uopće ima građana u Srbiji. Ovo je, dakako, samo teorija izvedena na suvremenim metodama istraživanja primijenjenim na Srbiju, ali je značajan pokazatelj kako stereotipi mogu biti pogrešni i opasni.

CENTRALIZACIJA POLICIJE: Dubravka Valić-Nedeljković skreće pozornost kako, također po istraživanjima, građani Srbije čak jednu trećinu svoga vremena provode uz medije, što znači da se upravo preko medija formira politička i druga svijest ljudi, te je zbog toga ogromna uloga medija u razbijanju stereotipa.

E, u tako opterećenim uvjetima građani očekuju od policije da djeluje nepristrano, profesionalno i strogo po zakonu. Je li to moguće? Idealno svakako nije moguće, ali se tome mora težiti.

Zanimljivo je bilo svjedočenje Petra Balaževića, koji je sa završenom Višom školom unutarnjih poslova i s pozicije pomoćnika komandira policijske postaje, 1994. godine napustio policiju:

»Problem je u centralizaciji koja je uvedena u policiju«, rekao je Balažević. »Nekad, recimo, poznavanje jezika sredine nije bio problem za policiju, jer su se za policajce regrutirali ljudi iz lokalnih sredina, koji su se koristili dvojezično. Ja, recimo, govorim srpskim, hrvatskim

Građani od policije očekuju profesionalnost i nepristranost: Sudionici okruglog stola na Paliću

ske škole, a sudinoci su bili predstavnici različitih manjinskih skupina – predstavnici nacionalnih zajednica, manjinskih i lokalnih medija, nevladinog sektora, institucija koje se bave socijalnim zbrinjavanjem ugroženih, Općine Subotica, te, naravno, predstavnici subotičke policije.

ljenje i fizičke i mentalne nedostatke. To su kriteriji po kojima se u svijesti širokog sloja svakoga društva, pa i srbijanskoga, ljudi dijele i spram kojih se grade stereotipi. U takvim uvjetima za očekivati bi bilo da se svi državni organi, među kojima i policija, prema svim strukturama društva

i mađarskim jezikom, kao i bunjevačkim dijalektom i za mene i za moje kolege u ono vrijeme nije bio problem raditi u bilo kojem dijelu ove sredine. U međuvremenu, devedesetih godina prošloga stoljeća, međutim, u policiju su došli ljudi iz drugih sredina, Srbi, od kojih je teško očekivati da savladaju jezike lokalne sredine ili jedan ovdašnji dijalekt. Sistemski nisu riješene stvari u policiji. Pođimo od Ustava koji se upravo donosi u Srbiji. Sjetimo se samo, kako je zbog odrednice Ustava Republike Hrvatske, da je Republika Hrvatska država hrvatskoga naroda i ostalih građana, izbio rat sa ogromnim posljedicama, a mi sada usvajamo Ustav Republike Srbije koji ovu državu definira kao državu srpskoga naroda i ostalih građana. Srbija još uvijek nije postala građansko društvo i dok se to ne dogodi, puno toga se neće promijeniti.»

NACIONALNA STRUKTURA U POLICIJI: Zvonimir Perušić je istaknuo kako je srbijansko društvo prepuno stereotipima prema manjinskim skupinama, ali da i određene manjinske skupine gaje stereotip, recimo, prema policiji.

»Sve ono što se događalo devedesetih godina dovelo je do toga da su pripadnici manjinskih zajednica, mislim tu u prvom redu na Hrvate, izgubili povjerenje u policiju«, rekao je Perušić. »To stanje nije se bitno promijenilo ni do danas, tako da pripadnici hrvatske zajednice još uvijek policiju ne smatraju svojom, u pravome smislu. Jako je potrebno u ovoj fazi razvoja demokratskih institucija graditi međusobno povjerenje i tu je velika odgovornost, kako na državnim, tako i na manjinskim institucijama. Mi nikad nismo upoznali podatke o nacionalnoj strukturi u policiji, ali u hrvatskoj manjinskoj javnosti postoji svijest da u policiji nema Hrvata. Možda ih i ima, ali mi o tome ne znamo ništa. U svakom slučaju bilo bi puno bolje kada bi pripadnici nacionalnih manjina bili razmjerno zastupljeni u svim državnim institucijama, pa i u policiji. To bi bio početak uspostavljanja pravoga i iskrenog povjerenja između institucije i građana.«

Zvonimir Perušić je skrenuo pozornost i na incidente s protuhrvatskim predznakom, kojih je u razdoblju od kraja 2003. do danas u Vojvodini bilo preko 40 registriranih, a od kojih ogromna većina nikada nije policijski i sudski razriješena. »To nikako nije pridonijelo razvoju povjerenja i bilo bi od iznimne važnosti kada bi policija razotkrila počinitelje i pozadinu tih incidenata, jer bi to bio put da se povjerenje uspostavi.«

PROFESIONALIZAM, A NE PRIPADNOST: Svoje viđenje iznio je i predstavnik policije, načelnik Policijske uprave Subotica *Vojin Kojić*. On smatra da je osnovni problem taj što javnost nije dovoljno upoznata s radom policije, te da policiji nedostaje dobar PR.

»Često se poteže pitanje nacionalne strukture zaposlenih u policiji, a zaboravlja se da su u policiji, i među pozornicima

i u menadžmentu zaposleni profesionalci«, rekao je Kojić. »Ne mogu zamisliti da netko u policiji radi tako da ga vode stereotipi a ne profesionalizam. Teško je od ljudi tražiti da se nacionalno izjasne, ali mogu reći da u Policijskoj upravi Subotica ima pripadnika čak 16 nacionalnih zajednica. Evo i danas ovdje, sa mnom su *Zoran Bašić Palković*, koji je Bunjevac, i *Janoš Čik*, Mađar, obojica na visokim dužnostima u policiji. U dežurnoj službi, dakle

ne i incidenti na nacionalnoj osnovi. To je novinarska, ili možda neka druga formulacija, ali zakon takvo nešto ne poznaje i policija se trudi raditi svoj posao, bez obzira o kakvom je incidentu riječ.«

Na okruglom stolu iznesen je i veći broj primjera, koji govore u prilog tomu da se između policije i manjinskih skupina (ne samo nacionalnih) mora pojačati interakcija, kako bi se utjecaj stereotipa na rad državnih organa postupno smanjivao.

pri telefonu 92, uvijek u svakoj smjeni ima nekog tko govori oba jezika, i srpski i mađarski, jer računam da i Hrvati razumiju srpski jezik. Trudimo se također, da u onim sredinama u kojima pretežito živi mađarski živalj, imati policajca Mađara.«

Što se incidenata tiče, Kojić je stava da incidenti s međunacionalnim predznakom nisu kategorija koju poznaje zakon.

»Postoje samo prekršaji i kaznena djela,

Na samom koncu, uvodničar Želimir Kešetović izrazio je razočaranje time što su predstavnici Općine Subotica Petar Kuntić i Nemanja Simović okrugli stol napustili nakon prvoga dijela i nisu sudjelovali u raspravi, budući da bi i njihova iskustva sasvim sigurno mogla biti dragocjena.

T. P.

Povodom 205. godine obitelji rođenja najpoznatijega hrvatskog bana

Povijesna uloga i značaj bana Jelačića

Priredio: Dominik Deman

Prvi spomen obitelji Jelačića u svezi je s srednjovjekovnom Bosnom. Povijesni podaci spominju *Stanoja Jelačića* 1381., službenika kralja Tvrtka. Ne može se sa sigurnošću tvrditi da su ovi Jelačići izravni preci slavnog hrvatskoga bana. U XV. stoljeću obitelji Jelačića se javljaju u Pounju, a odatle se prodiranjem Turaka sele u Liku, Turopolje i dalje. Po značajnom utvrđenju Bužimski, u Lici kod Gospića, Jelačići svome prezimenu dodaju pridjev Bužimski, jer je prvi Jelačić početkom XVI. stoljeća bio spomenut u svezi sa ovom utvrdom.

U XVII. stoljeću spominju se znamenita braća Jelačići: *Janko* i *Stjepan*. Stjepan, podžupan zagrebačke županije, podban i podzapovjednik Banske krajine (1695.-1710.), koji je prvi počeo upotrebljavati pridjev Bužimski bio je pradjed hrvatskog bana Josipa Jelačića. Otac Josipov, *Franjo Jelačić* (1746.-1810.) iz kurilovačke loze plemića Jelačića bio je vojnik i časnik Habzburške monarhije, a napose se istaknuo na bojištima diljem Europe u vrijeme tzv. Napoleonovih ratova koncem XVIII. i početkom XIX. stoljeća. Josipova majka zvala se *Ana* r. *Portner*.

STRIJELAC, JAHAC, MAČEVALAC: Josip Jelačić je rođen 16. listopada 1801. u Petrovaradinu, gdje mu je otac bio zapovjednik divizije. Istog dana je kršten u župnoj crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu od strane upravitelja župe dr. *Damianusa Nützla*. Godine ranog djetinjstva proveo je u Petrovaradinu, a sa osam godina, 1809. je stupio u Theresianum – akademiju za upravna i vojna zvanja u Beču, gdje su se školovali sinovi plemića i velikaša. Tijekom deset godina školovanja osim interesa za vojničke vještine, pokazao je zanimanje za zemljopis, povijest, govorničtvo i jezike. Bio je jedan od najboljih pitomaca Theresianuma. Završivši Akademiju, 1819. u ožujku je stupio u Treću konjaničku pukovniju u Galaciji kao potporučnik. Isticao se kao izvrstan strijelac, jahač i mačevalac, a krasile su ga okretnost i odlučnost. Bio je uslužan, blag, pravedan, šaljiv, vesele naravi. Bavio se i pjesništvom. U trenucima bolesti, u cvijetu mladosti, spjevao je svoje najbolje pjesme na njemačkom jeziku, koje su objavljene 1825. u Zagrebu pod nazivom »Eine stunde der Erinnerung« (Trenutak uspomene).

SLOM REVOLUCIJE: Vojnička i politička karijera Josipa Jelačića gradacijski je išla uzlaznom putanjom, da bi kulminirala u revoluciji 1848./49., tzv. »proljeću naroda« koje je zahvatilo veći dio Europe. Nakon početka službovanja, svibnja 1825. dobio je sljedeće unapređenje i imenovanje natporučnikom, zatim potkapetanom Treće graničarske pukovnije u Ogulinu i zapo-

vjednikom 7. satnije u Drežniku, a 1831. imenovan je kapetanom. Na tom je položaju proveo četiri godine u Italiji (1831.-35.) sa pukovnijom, a zatim u Ogulinu dvije godine. Postao je zatim major 48. pješačke pukovnije 1837. i proveo iduće četiri godine obilazeći Dalmaciju, Crnu Goru i Hercegovinu. Nakon uspješno obavljenih dužnosti bio je imenovan potpukovnikom Prve banske pukovnije u Glini travnja 1841. U predvečerje revolucionarnih borbi 1848., imenovan je 23. ožujka te godine od strane cara *Ferdinanda Habzburškog* generalom i banom Hrvatske, zapovjednikom Prve i Druge banske graničarske pukovnije.

Na trgu sv. Katarine u Zagrebu 5. lipnja 1848. ban Jelačić je svečano ustoličen. Zakleo se pred raspelom i dvije svijeće, pred patrijarhom Srpske pravoslavne crkve *Josipom Rajačićem*. Kao časnik Monarhije i Bečkog dvora, a u ime hrvatskih nacionalnih i narodnih interesa, kao i u ime interesa ostalih Slavena, diljem Slavonije, Vojvodine i Mađarske borio se hrabro i odlučno protiv mađarske revolucije, predvođene *Kosutom*, s promjenljivom ratnom srećom i uspjehom. Slom revolucije 1849. i iduće desetljeće, kao i nastupajući Bahov apsolutizam, iznevjerili su očekivanja slavenskih naroda, a donekle fizički i duhovno slomile banovu ličnost.

RAZOČARANJE: Tijekom četrdesetih godina XIX. stoljeća, Josip Jelačić se napose angažirao kao djelatnik hrvatske kulture i član hrvatskih gospodarskih, književnih i muzičkih društava. Prijateljivao je s predstavnicima hrvatskog narodnog preporoda – Ilirskog pokreta i s mnogim intelektualcima i hrvatskim domoljubima. Sam je govorio i pisao više jezika. Osim materinjeg hrvatskog znao je i njemački, mađarski, francuski, a dosta i talijanski i latinski jezik. Svoju

hrabrost i vojničko umijeće više je puta dokazao vojujući protiv turskih krajišnika u graničnim sukobima u bosanskoj Posavini i šire, napose 1845. i 1846. S nekim turskim krajišnicima je prijateljivao (*Mahmud beg Bašić* iz Bihaća).

Jelačić je bio tijekom života osjetljiva zdravlja. Više je godina patio od bolesti grla, a u poznoj životnoj dobi i od bolova u želucu, grčeva, nesаницe, paralize, živčanog i donekle duševnog rastrojstva. Liječio se po čitavoj Europi, od Londona, Pariza i Ostendea do Beča i Zagreba. Interesantna je njegova izjava: »Ja sam zdrav, imam potpunu snagu tijela, a opet umirem. Austrija kojoj sam vjerovao, me je ubila!«

Ban je umro okrijepljen utjehom svetih sakramenata u noći između 19. i 20. svibnja 1859. u Zagrebu, okružen svojim najmilijima, na čelu sa suprugom, banicom *Sofijom* i bratom *Antunom*. Svečan, dirljiv sprovod obavljen je 26. svibnja uz prisustvo nadbiskupa *Haulika* i dva hrvatska grofa *Erdödyja* i *Draškovića*. Na glavnom zagrebačkom trgu postavljen mu je spomenik potkraj 1866., djelo *Antona Dominika Frenkorna*. Za komunističkog režima 1947. vandalski je bio srušen i uklonjen, a 1991. ponovno obnovljen i vraćen na staro mjesto. Banovo imanje Novi Dvori nalazi se u Zaprešiću.

Josip Jelačić, hrvatski ban, bio je jedna od najznačajnijih ličnosti hrvatske povijesti. Hrvat, Ilirac, Narodnjak, koji je znao interese Habzburške dinastije spojiti sa interesima slavenstva. Među hrvatskim pukom je bio napose omiljen, zbog svog domoljublja i poštivanja svega narodnog, a osobito među seljaštvom zbog njegova proglasa o ukidanju kmetstva. Već u XIX. stoljeću narod je spoznao i osjetio njegovu povijesnu veličinu.

Dominik Deman

Proslava obilježavanja dana rođenja bana Josipa Jelačića, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji

Svečana akademija i koncert

Svečana misa u petrovaradinskoj crkvi sv. Jurja * U dvorani Doma sindikata u Novom Sadu održana svečana akademija * Blagdan hrvatske zajednice obilježen i u Subotici koncertom umjetničke glazbe

Vlč. Tomislav Kovačić predvodio je misno slavlje u crkvi sv. Jurja

Tenor Marin Kopilović na svečanoj je akademiji otpjevao pjesmu »Domovini i ljubavi« uz pratnju Vedrana Milića

Program proslave obilježavanja rođenja bana *Josipa Jelačića*, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji nastavio se 15. listopada kada je u petrovaradinskoj crkvi sv. Jurja služena svečana misa koju je predvodio župnik i dekan petrovaradinskog dekanata *Tomislav Kovačić*, a na misi je koncelebrirao vlč. *Marko Kljajić*.

Nakon svečane mise, slavlje se nastavilo u dvorani Doma sindikata u Novom Sadu, gdje je održana svečana akademija. Suorganizatori ove proslave, koja je započela 7. listopada u Petrovaradinu otvorenjem izložbe hrvatskih slikara u rodnoj kući bana Jelačića i predstavljanjem nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«, su Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« iz Petrovaradina i Hrvatsko nacionalno vijeće.

ZAJEDNO NA PROSLAVI: Na početku programa svečane akademije, Pjevački zbor HKPD »Jelačić« otpjevao je himne »Bože pravde« i »Lijepa naša domovino«, nakon čega su voditelji programa *Branka Dačević* i *Damir Šeremešić* pozdravili uzvanike: zamjenika veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu *Branimira Lončara*, konzule Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Mirelu Lucić* i *Tihomira Šilovića*, Vukovarsko-srijemskog župana *Božu Galića*, ravnateljicu Hrvatske matice iseljenika *Katarinu Fuček*, voditelja vukovarske podružnice Hrvatske matice iseljenika *Silvija Jergovića*, zamjenika gradonačelnika Grada Zaprešića *Željka Turka*, predsjednika Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata *Matu Jurića*, zamjenika pokrajinskog tajnika za nacionalne manjine *Đorđa Čovića*, predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josipa Z. Pekanovića*, predsjednika Izvršnog odbora HNV-a *Lazu Vojnić Hajduka*, direktora NIU »Hrvatska riječ« i zamjenika predsjednika Izvršnog odbora HNV-a *Zvonimira Perušića*, predsjednika Mjesne zajednice Petrovaradin *Petra Mudrog*, te predstavnike nacionalnih vijeća mađarske, romske, rumunjske, rusinske i slovačke nacionalne manjine u Republici Srbiji, kao i predstavnike Hrvatskog akademskog društva, Matice

hrvatske i predstavnike hrvatskih institucija i udruga u Vojvodini.

SVEČANA AKADEMIJA: Umjetnički dio svečane akademije započeo je izvedbom pjesme *Ilije Okrugića* »Je li bolje, braćo draga« koju je izveo Pjevački zbor HKPD »Jelačić« pod ravnanjem *Vesne Kesić Krsmanović*, uz glazbenu pratnju *Petra Pifata*. U nastavku programa profesor povijesti *Dominik Deman* govorio je o životu i djelu slavnog hrvatskog bana Josipa Jelačića, nakon čega je Pjevački zbor otpjevao pjesmu »Glasna, jasna«. Uslijedio je nastup recitatora Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora. *Snežana Nađ*, *Bojan Jozić*, *Andelka Lopar* i *Marija Šeremešić* recitirali su odabrane stihove *Botića*, *Gundulića*, *Nazora*, *Ivaniševića*, *Preradovića* i *Kurelca*. Gosti iz Zagreba, tenor *Marin Kopilović*, tenor *Vedran Jurković* i sopran *Dubravka Krušelj Jurković*, uz pratnju na klaviru *Vedrana Milića* otpjevali su kompozicije »Domovini i ljubavi« *Ivana Zajca*, »Zašto« *Dore Pejačević* i »Serenadu« *Josipa Hatzea*. Pjesmom i plesom predstavili su se članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tomislav« iz Golubinaca uz pratnju njihovog tamburaškog orkestra pod ravnanjem *Ilije Žarkovića*, a program je okončan izvedbom pjesme *Ivana Trnskog* »Ljubimo te naša diko« koju je otpjevao Pjevački zbor HKPD »Jelačić«.

Na sam dan rođenja bana Jelačića, 16. listopada, ovaj blagdan hrvatske zajednice obilježen je i u Subotici koncertom umjetničke glazbe koji je održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a nastupili su tenori *Marin Kopilović* i *Vedran Jurković* te sopran *Dubravka Krušelj Jurković* uz pratnju na klaviru *Vedrana Milića*.

Z. Sarić

Branimir Lončar pozdravlja Petrovaradinke i goste na svečanoj akademiji

Poticaj za opstojnost

»Blagdane hrvatske manjinske zajednice u Srbiji odredilo je Hrvatsko nacionalno vijeće, a oni su potvrđeni od ureda Vlade Republike Srbije. Tih dana javno se slavi u našoj hrvatskoj zajednici, to su dani kada zajednički svečano utvrđujemo naš nacionalni identitet i potvrđujemo lojalnost državi. Veličina jednog naroda ne mjeri se brojem, niti se veličina čovjeka ne mjeri stasom. Njegov mjerila veličine je količina mudrosti, kreposti i vrlina koje posjeduje. Svečanom akademijom u Novom Sadu i koncertom u Subotici htjeli smo pokazati ostvarenje te ideje i pravim vrijednostima dati doprinos kulturnom bogatstvu multietničke zajednice u kojoj živimo. Neka ovaj povijesni trenutak bude trajno upisan u našim srcima i za buduće generacije kao poticaj za opstojnost. Velika zahvala za uspješnu realizaciju ove manifestacije ide na adresu svih sudionika svečane akademije, slikarima i piscima, te članovima Organizacijskog odbora, posebice članovima i predsjedniku Društva »Jelačić« *Petru Barbeku*, a na poseban način i pripadnicima MUP-a koji su besprijekorno obavili svoj dio posla, te predsjedniku Skupštine Vojvodine *Bojanu Kostrešu* koji je prihvatio biti domaćinom domjenka u Poslaničkom klubu«, izjavio je za HR Lazo Vojnić Hajduk nakon proslave ovog blagdana hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

Tenor Vedran Jurković

Cvijet za umjetnicu: Dubravka Krušelј Jurković i Lazo Vojnić Hajduk

Blagdan je proslavlјen i u Subotici

20. listopada 2006.

Radivoj Cvetićanin, veleposlanik Republike Srbije u Zagrebu

Ako je za nešto kasno onda je danas kasno za mržnju

Srpska zajednica u Hrvatskoj korpus je hrvatskoga društva. Nije to, kad sam došao prije deset mjeseci, bio baš prevladavajući koncept. Sada, rekao bih, jest * Međudržavna komisija za manjine sada stoji zbog nas. Rekonstitucija našeg dijela Komisije u tijeku je, zbog promjena koje su uslijedile s referendumom u Crnoj Gori

Intervju vodio: Zvonimir Perušić

Ovih je dana jednom tribinom u Beogradu obilježena deseta godišnjica od uspostave diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Srbije, odnosno tadašnje SR Jugoslavije. Pokretanje tih odnosa uslijedilo je nakon četiri godine rata (1991.-1995.), jedne godine uspostave mira i nekoliko godina trovanja odnosa između dva naroda (1988.-1991.), što je i dovelo do rata.

U objema državama posljednjih se godina vodi politika koja je usmjerena na budućnost i europske integracije, pri čemu se i hrvatsko i srbijansko društvo postupno oslobađaju ratnoga naslijeđa.

U relaksaciji odnosa bitnu ulogu imaju veleposlanici, kako hrvatski u Beogradu, tako i srpski u Zagrebu. Od prosinca 2005. godine na dužnosti veleposlanika Republike Srbije u Zagrebu nalazi se Radivoj Cvetićanin, novinar, suosnivač, suvlasnik beogradskog dnevnog lista Danas. U Zagreb je otišao s dužnosti direktora Danasa. U toj je funkciji sredinom 2003. godine posjetio uredništvo »Hrvatske riječi«, gdje je razgovarao s vodstvom ove novinsko-izdavačke ustanove. Ljetos je u Veleposlanstvu ugostio i izaslanstvo Hrvatskoga nacionalnog vijeća, koje je u Zagrebu boravilo u posjetu srpskoj zajednici u Hrvatskoj i najvišim dužnosnicima Republike Hrvatske.

HR: Opća je ocjena da odnosi između Republike Srbije i Republike Hrvatske idu uzlaznom linijom. Kako ih Vi vidite i kako će se ti odnosi razvijati ubuduće?

Vidim ih uglavnom tako kako ste i naveli da je opća ocjena da idu uzlaznom linijom. Srbija vodi politiku aktivne normalizacije, partnera za to ima u državi Hrvatskoj, i određeni rezultat je tu. Uzlazna linija kojom se sada kreću odnosi Srbije i

Hrvatske nije, dakle, došla sama od sebe. Ali, isto tako, neće se sama od sebe niti nastaviti. Potrebno je, prije svega, da naša vodstva zadrže onu dozu hrabrosti koju su pokazala kada su usprkos teškom naslijeđu iz bliske prošlosti riješila okrenuti novu stranicu povijesti.

Put, naravno, nije lišen iskušenja. Mi izgrađujemo novo povjerenje i novo partnerstvo, i to na širokom frontu – od ekonomije do vojske – i dojam je da jačaju snage raspoložene za taj projekt. Nadahnuće naših političkih elita trenutačno je u tome smislu nesumnjivo, i ono je vrlo važno za preokret koji se treba dogoditi u dubinama naših društava, da se nadvlada oprez koji tamo realno postoji. Tamo gdje će se, u stvari, odlučivati budućnost naših odnosa.

HR: Posljednji pozitivan primjer je podrška Srbije kandidaturi Hrvatske za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. Imaju li Srbija i Hrvatska još otvorenih pitanja?

Detalj s podrškom Hrvatskoj za Vijeće sigurnosti nije nov, on je sada samo izvučen na svjetlo, a dio je našeg načelnog opredje-

Hrvatska imaju otvorenih pitanja, i sva su otvorena pitanja mahom još otvorena. Osobito je delikatno pitanje povratka izbjeglica, i situacija povratnika. Sarajevska deklaracija koja je politički vodič u ovome poslu u kritičnom je momentu: vrijeme

koristi li Srbija, i na koji način, iskustva svoga susjeda?

Mogla bi koristiti više, neke inicijative su pokrenute. Velikodušnost koju pokazuju moji domaćini još, međutim, nije prešla prag ka praktičnom životu.

Iz novinarstva u diplomaciju

Radivoj Cvetičanin je rođen 1947. godine u, kako sam ističe, doseljeničkoj ličkoj obitelji u Banatu. Završio je vršačku gimnaziju i književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu. Kao novinar radio je za studentske i omladinske listove, te za NIN, Politiku, Borbu i Našu Borbu. Suosnivač je i suvlasnik dnevnog lista Danas. S mjesta direktora Danasa krajem prosinca prošle godine otišao je na dužnost veleposlanika Srbije (tada i Crne Gore) u Zagrebu. Nije stranački svrstan.

Ijenja o međusobnoj potpori u internacionalnim stvarima, na nelukrativnoj osnovi. Svakako, dobro zvuči, i treba ga uvijek afirmirati kao važan znak. Dodao bih, u ovom kontekstu, da tako na žalost ne zvuči aktualno inzistiranje odavde (iz Zagreba) da »Beograd ne može biti sjedište Cefte«. Za nas to sjedište nije neko veliko pitanje, i tim nam je čudnija upornost da se ospori ideja koja i nije naša.

Otvorena pitanja su druga, drugačija, i velika tema. Odgovor je: da, Srbija i

curi, a ima puno toga da se uradi. Pritisak stoga raste, kao u loncu punom pare. Međunarodna zajednica vjerojatno će se morati osvježiti, i voljom i idejama, da pomogne na još potpuniji način. Nama nije cilj da se proziva i pritiska Hrvatska, i da u tome uživamo, cilj je da se rješava problem. Malo je tko tu bez odgovornosti, i nitko ne smije očekivati da bude amnestiran od moralnih i drugih obveza.

HR: Budući da je Hrvatska u nekim segmentima razvoja ispred Srbije, prije svega kad je pridruživanje Europskoj uniji u pitanju,

Uzroci podjela duboki su, i neće ih biti lako pobijediti. Tužno je vidjeti da ike iz iste ulice kako sjede na dvije strane ćuprije, ali treba im pružiti dobru priliku da nadvladaju sadašnja podozrenja.

HR: Ima li ikakve promjene u politici spram Hrvatske, nakon odvajanja Crne Gore i osamostaljenja Srbije?

Nema.

HR: Kakvi su Vaši osobni kontakti s predstavnicima hrvatske države?

Trudim se da budu profesionalni.

HR: Kakav je odnos Republike Srbije spram srpske nacionalne zajednice u Hrvatskoj? Kolika je i kakve prirode pomoć matične zemlje Srbima u Hrvatskoj?

Postavio sam ga – politički – u jedan jasniji okvir: srpska zajednica ovdje korpus je hrvatskoga društva. Nije to, kad sam došao prije deset mjeseci, bio baš prevladavajući koncept. Sada, rekao bih, jest. Predsjednik Tadić je ljetos u Kninu kazao da Srbi trebaju biti »lojalni građani Hrvatske«.

Hajdemo i dalje od nas. Zagreb sada govori da je za Hrvate u Bosni prva adresa Sarajevo, ne Zagreb. Ovo je, dakle, postala jedna regionalna politika.

Kada su na ovome planu stvari razjašnjene, onda je jednostavnije uspostavljati

Predsjednik Tadić je ljetos u Kninu kazao da Srbi trebaju biti »lojalni građani Hrvatske«. Hajdemo i dalje od nas. Zagreb sada govori da je za Hrvate u Bosni prva adresa Sarajevo, ne Zagreb. Ovo je, dakle, postala jedna regionalna politika.

mehanizme legalne i legitimne podrške matične zemlje. Zasad se poduzimaju neki parcijalni koraci, vrlo dobri, kao što su traktori za povratnike, ali diskutiramo kako da to postane određeni sustav. Pri tom, ni odgovarajuća politička podrška, tamo gdje ona ima mjesta, neće izostati, kroz partnerski dijalog s Hrvatskom. Tim će više on uzimati prostora, ukoliko međunarodna zajednica bude nastavila dizati ruke od manjinskih problema.

HR: Posljednjih dana opet ima incidenata na prostori-

ma na kojima u Hrvatskoj žive Srbi. U Vukovaru su učenici osnovnih škola nakon devet godina ponovno krenuli u iste škole i iste odjele, ali su se pojavili i međunacionalni incidenti među njima. Smatrate li da je još rano za zajedničko školovanje Hrvata i Srba, ili je riječ samo o pojedinačnim i sporadičnim incidentima?

Nije rano, nikad nije rano da se krene u pozitivnom smjeru. Uzroci podjela duboki su, i neće ih biti lako pobijediti. Tužno je vidjeti čak i iz iste ulice kako sjede na dvije strane ćuprije, ali treba im pružiti dobru priliku da nadvladađu sadašnja podozrenja. Jer, ako je za nešto kasno onda je danas kasno za mržnju.

HR: Kakvi su Vaši kontakti s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, čiji ste također veleposlanik u Republici Hrvatskoj?

Kontakti su povremeni, i uvijek srdačni. Tako je bilo i ljetos kada je visoko izaslanstvo vojvodanskih Hrvata bilo u Zagrebu, pa i kod nas u Veleposlanstvu Srbije. Bez ikakvog pretjerivanja, to mi je jedan od najdražih posjeta. Iz Zagreba sam, na primjer, vrlo pomno pratio kako se razvija uspostava televizijskog programa za Hrvate u Srbiji, više puta sam se raspitivao

u nadležnom ministarstvu.

HR: Možete li napraviti pre-sjek i usporedbu kolektivnih prava Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji?

Ima tu, kao što znate, više ocjena, pa i oštro suprotstavljenih. Meni se čini da su u principu rješenja koja se tiču prava dviju manjina inspirirana istim europskim duhom. Morao bih dodati i to da srpska zajednica trenutačno u Hrvatskoj prolazi kroz »dramu prilagođavanja« na položaj manjine, te kroz izbjegličko-povratničke traume. Naravno, ako ne spomenem sam vi ćete me svakako pitati o oktroiranim zastupničkim mjestima u republičkom parlamentu: Srbi ih u Hrvatskoj imaju, Hrvati u Srbiji nemaju. Da znate: vrlo bih volio kad bi to bilo isto.

HR: Ima li Republika Srbija zamjerki spram Republike Hrvatske, kad je u pitanju zaštita prava srpske manjine u Hrvatskoj?

Ne bih rekao da su u pitanju zamjerke, mi ne funkcioniramo u tim kategorijama. Više izražavamo zabrinutost i očekivanja da se neke stvari riješe. Srpska manjina objektivno se našla pod stigmom rata, zločina i ratnog poraza. Ona kolektivno ne može biti kriva, ali je percepcija u dijelu javnosti

takva. Neke televizijske emisije, recimo, od rane zore potiču taj resantiman krivnje. Rasprostranjeno je, međutim, uvjerenje da u Hrvatskoj postoji politička volja da se gradi drugačija atmosfera. Svatko tko želi dobra srpskoj zajednici u Hrvatskoj priključit će se toj nakani, i pomoći.

HR: Kako gledate na tzv. vladu Republike Srpske Krajine u Beogradu? Mi u »Hrvatskoj riječi« gotovo svakodnevno dobivamo mailove koje šalje ta »vlada«.

Gledam na nju kao na desperadoski izraz onoga propaloga koncepta koji je, pomognut od sličnih, i Srbima i Hrvatima donio ogromna zla i patnje u skoroj prošlosti. Podvlačim: i Srbima, i Hrvatima. To su, da se poslužim jednim klasikom odavde, magistri naše otrovne političke apoteke. Vlada Srbije odbacila je, kao što je poznato, bez oklijevanja svaku važnost te »vlade«. Naravno, samo njeno postojanje, bez obzira na njenu marginalnost, iritira Zagreb, i time već šteti našim državnim interesima. Šteti i ovdašnjim Srbima jer obnavlja stare, i rađa nove animozitete prema njima. Ovdje, na sreću, nema takvih vlada, ali ima komentatora u vrlo utjecajnim dnevnicima koji pišu – upravo ovih dana – da su Bačka i Srijem oteti Hrvatskoj.

Tzv. vlada Republike Srpske Krajine je desperadoski izraz onoga propaloga koncepta koji je, pomognut od sličnih, i Srbima i Hrvatima donio ogromna zla i patnje u skoroj prošlosti.

HR: Može li i koliko suradnja između Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji pridonijeti daljnjem razvoju odnosa između dvaju naroda i dviju država?

Svakako da može. I ta suradnja koja postoji već pridonosi razvoju odnosa. Posjeti što su ih ove godine razmijenili dr. Pupovac i g. Pekanović sa suradnicima nova su praksa, i mi svi trebamo razmišljati o tome što nam ta mogućnost može još dati.

HR: Imate li informaciju kada će biti održan sastanak Međudržavnog povjerenstva za praćenje provedbe Sporazuma između RH i RS o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj? Trebao je biti u lipnju, ali je odložen na neodređeno vrijeme.

Međudržavna komisija za manjine sada stoji zbog nas. Rekonstitucija našeg dijela Komisije u tijeku je, zbog promjena koje

su uslijedile s referendumom u Crnoj Gori. Inzistirao sam u Beogradu da se taj tehnički kadrovski posao uradi što prije kako bi se rad mogao nastaviti.

Uzlazna linija kojom se sada kreću odnosi Srbije i Hrvatske nije, dakle, došla sama od sebe. Ali, isto tako, neće se sama od sebe niti nastaviti.

HR: Hoće li se i kada srpske tvrtke u većoj mjeri pojaviti na hrvatskome tržištu i robe i kapitala, budući da su hrvatske poduzeća već uveliko na srpskome tržištu?

Sada je aktualna saga o Delti i Agrokoru,

koji su krenuli u integraciju: teško je zamisliti snažniji signal za poslovno povezivanje Srbije i Hrvatske! Srpsko-hrvatska kompanija bit će sa oko 4 milijarde dolara godišnjeg obrta respektabilan igrač na širem terenu nego što je to samo ovaj naš. Može se, prema onome što se zna, kazati da je potez Delte i Agrokora, postao vrlo pozitivna provokacija i za druge. Koliko će njih to moći slijediti vidjet će se, ali realna inspiracija sada postoji.

HR: Imate li podatak o tome, makar i približno, koliko je turista iz Srbije ovoga ljeta svoj odmor provelo na hrvatskome primorju?

Nemam brojku, ali procjene govore o 30 posto više turista.

Rijeka Buna, kolijevka mnogih Hrvata raspršenih diljem Hercegovine, Bosne, Zagore, Dalmacije, Like, Bačke...

Na vrelu Bune

Sam se Bog rastužio nad kratkoćom njenoga toka pa joj je dao još neispričanu ljepotu.

Kasnije su Bogu prišapnuli da ta rijeka ima dva toka – jedan pod imenom Zalomka,

koja ponire kod današnjega Nevesinja, i ovaj koji teče od Blagaja do sela Bune gdje se ulijeva u Neretvu

Piše: Zdenko Samaržija

Mnoga su mjesta jedinstvena i neponovljiva, mnogi gradovi po nečemu čuveni. Gradić Blagaj proslavilo je jedno od najljepših i najvećih krških vrela – izvor Bune.

Rijeci Buni sudbina je namijenila obilje vode, raznovrsnost biljnog i životinjskoga svijeta, a na njezine obale naselila je ponosne ljude pune zavodljivih priča.

ZALOMKA: Zalomka se zapravo zove Kolješka rijeka. Valja raspetljati ovu zavrslamu. U dobu kiša Zalomka ne može cijela utonuti u ponor Biograd i nestati u

hidroelektrane Dabar. Vodu su zadržali, dabrove otjerali.

Možda se negdje u dubini planina u podzemni tok Zalomke ulijeva još pokoja rijeka i održava razinu Bune cijele godine. A možda i nije tako. Možda prirodni izvori pune podzemno jezero pa voda Zalomke oplemenjena krškim mineralima i osnažena tim drugim izvorima izbija pored Blagaja uz gotovo zaglušujući huk.

VODENIČAR ANDRIJA: Vodeničara Andriju na Bunu je doveo u turska vremena nevesinjski beg kojem su dosadile hiro-

rali kmeta Andriju. Premda su mljeli u njegovoj vodenici, s njim nisu trgovali – nisu ga ni dirali ni prihvatili.

Iskusni je mlinar vrijeme provodio u vodenici sa ženom i djecom. No, kako su jeli samo ulovljene ribe i proizvode od brašna, zaprijetila im je bolest. Kako mu ne bi pobjegao, beg je Andrijinog najstarijeg sina Lazara uzeo za čobana. Zaprijetio je da će ubiti Lazara bude li ga potkradio. Naime, Lazar je i ranije potkradio bega uzimajući svakoga tjedna po ovcu – selidba Andrije u vodenicu na Buni samo je dio kazne, mrcvarenja.

Andrija je svakoga dana razmišljao o bijegu i posljedicama koje bi bijeg iz ovoga zemaljskoga raja imao za sina Lazara. Satima je sjedio na vrelu Bune, gledao pastve kako uskaču u vrelo i čudio se kako to da se Buna nikad ne zamuti – sve se rijeke zamute makar jedan dan u godini, jedino je Buna uvijek modričasta, bistra i hladna. Razmišljao je o starom zavičaju, o Zalomki i drugim nevesinjskim rijekama i zaključio da bi dolazak na Bunu svima na svijetu bila nagrada, a njemu je život uz Bunu kazna.

Jednog mu je dana sinulo da je vrelo Bune nastavak ponora Zalomke. Supruga je bila sumnjičava prema tom zaključku premda joj je Andrija pokazao u vrelu Bune dresku, istu onakvu kakva raste u Zalomki, samo dužu. Možda bi, ako Lazar ubaci ovcu u ponor, izronila u Blagaju, mislio je Andrija.

I nekoliko dana prije Đurđeva, kada se nosio ušur u Nevesinje, Andrija je pohitao do bega da tobože utanači sve oko karavane konja koja će donijeti brašno u Nevesinje. Usput se dogovorio s Lazarom da uvečer ubaci zaklanu ovcu u Biograd, ponor Zalomke. I zbilja, ujutro je u vrelu Bune izronila zaklana ovca. Nakon dvije godine Andrija i njegova supruga i djeca okusili su meso. I od tog Đurđeva Andrija

dubini podveleških brda. Željni električne energije Hercegovci su šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća izgradili zaštitni nasip iza ponora Vranjača te tako prisilili još neke rječice da ne uteknu u dubine već su njihove vode zadržali u akumulaciji

vite nevesinjske rječice-ponornice, koje su više puta u godini ostajale bez vode. Bunjevci, stanovnici Blagaja i okolnih sela, protivili su se begovoj namjeri da na Buni gradi vodenice, no begu i njegovim askerima nisu mogli ništa. Zato su ignori-

je desetak godina svake druge nedjelje izvlačio ovcu iz vrela Bune. No, kad je na Badnjak čekao ovcu i ovna, Andrija nije slutio zlo. Pošiljka je kasnila, a nakon dosta vremena vrelo Bune izbacilo je obezglavljeni leš sina Lazara.

DIV BUNJO: Bunjo ili Buno bio je div sa tri glave. Imao je glavu orla, vuka i glavu čovjeka. Živio je sa još 72 diva, s kojima je mogao razgovarati samo sultan Sulejman. Jednoga su se dana divovi pobunili i Sulejman naredi da ih zatoči u bačvu i baci u Blagajsko jezero. Nitko ne zna koliko su proveli u tom buretu, zna se da ih je oslobodila Venera. Isušila je jezero, povukla sa sobom sva sela i na dnu isušenoga jezera ostavila bačvu. Znatiželjni su ljudi nakon ovog čuda otvorili bačvu i gorostasi

su pobjegli u bijeli svijet. Samo se Buno ili Bunjo sakrio u golemu pećinu iz koje je počela sukljati bistra voda, Bunina rijeka. Da bi umilostivili Bunu i da ovaj izvor nikad ne presahne, Bunjevci mu svake godine žrtvuju jednu djevojku. Dakako, dok se ne pojavi junak, koji će Bunjevce osloboditi toga zla.

IZVOR BUNE: Izvor Bune jedan je od najvećih izvora u Europi. U jednoj sekundi proteče kroz grotlo pećine približno 36.000 litara vode. Izvor Bune zapravo je pećina ispod stijene visoke približno 200 metara na vrhu koje se gnijezde orlovi. Pećina iz koje izvire Buna još nije do kraja istraжена. Zna se da je jezero duboko 92 metra i da je pliće u dijelovima udaljenijim od ulaza u pećinu.

O izvoru Bune 1902.

Poslijepodne napravismo izlet na hercegovačku najveću znamenitost, vrelo Bune. Ostavismo Mostar i dođosmo na veliku ravnicu između brda i Neretve. Na lijevoj strani se na sve strane vide vinogradi i vesele vile, a na desnoj samo kameniti teren. Nakon jednog sata stigismo u Blagaj, gdje ostavismo vozila. Nastavismo put malom pješačkom stazom koja vijuga između rijeke Bune i visoke hridi, gdje ruševine starog dvorca Stjepanograda moćno i dostojanstveno tronuju. Put završava kod jedne ruinirane džamije, sa izlazom na verandu, gdje se pojavljuje čaroban prizor: pećina ukrašena stalaktitima iz koje silovito ističe duboka rijeka Buna. To je ista prirodna pojava koju smo upoznali kod vrela Omble¹. U kući kraj pećine je jedna vrsta mauzoleja sa dva sarkofaga u kojima su sahranjene dvije svete osobe.

Johan Lorentz Hafström: »Dnevne bilješke tijekom putovanja u Dalmaciju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, proljeća 1902.«

IVAN ČORIĆ
LOVRE ČORIĆ
LECA ČORIĆ
SLAVKO ČORIĆ
NIKOLA DŽEBA
PAVO DŽEBA
PERO DŽEBA
STJEPAN DŽEBA
IVAN MARKANOV GAGRO
IVAN MARKOV GAGRO
IVAN MATIN GAGRO
IVAN PERIN GAGRO
MATE GAGRO
VICKO GAGRO

Pećina ima dva kanala – sjeverni i južni. Sjeverni kanal nastaje približno 200 metara od ulaza u pećinu i voda je u njemu duboka između 72 i 80 metra. Južni je kanal istražen nekih 600 metara i osobito je interesantan speleolozima i ronionicima.

Pokraj izvora sagrađena je tekija, kuća za dervise. U njoj i danas muslimanski mislioci meditiraju i slave Boga na svoj način.

PRITOKE: Izuzev Bunice, sve su pritoke rijeke Bune hirovite – lako presuše. Presuše tako da ne teku desetljećima, a onda, govore stanovnici, nagrunu silne vode koje nose pred sobom sve ne dijeleći ljude, kao i ostale nedaće, na vjernike i nevjernike, na zle i dobre, pa se u ta, budi-mo iskreni, suha korita ne može pouzdati ni prav ni kriv, ni grešnik ni svetac. Bunica je jedina pritoka rijeke Bune, koja cijele godine ima vode u koritu. Vrelo Bunice se nalazi 6 km od vrela Bune i pravi je biser, no zasjenio ga je izvor rijeke Bune. Tko se odvaži prošetati do vrela Bunice neće ostati razočaran. Vode rijeke Bunice pune su magnezija i privlače na pojila i sitnu i krupnu divljač, koje, rekoše stanovnici, oduvijek ima u obilju. Na ušću Bunice u Bunu nalazi se odličan restoran, a jesti se može i na otočiću oko kojeg se miješaju vode Bune i Bunice.

Rijeka Buna je bogata mekousnom bunskom pastrvom i potočnom pastrvom, ugorom i jeguljom te šaranom, a u novije je vrijeme poribljena kalifornijskom pastrvom.

IME: U blizini izvora Bune Rimljani su podignuli naselje Bona, no malo je vjerojatno da tu i ranije nisu obitavale ljudske skupine. Ako s latinskog prevedemo riječ bona, dobit ćemo riječ dobro, pozitivno, i to će naselje, koje se u povijesnim vrelima spominje još u Augustovo doba, kada ga pohrvatimo dobiti naziv Blagaj, koji označava (blagom) vrijednosti cijele regije.

U srednjem vijeku Blagaj je bio stolni grad humskih vojvoda Vukčića-Kosača, bosanskih plemića koji su dobili naslov hercega po kojima Hercegovina i nosi ime. Stjepangrad je dobio ime po hercegu Stjepanu, gospodar Huma. Premda istraživanja Stjepanograda nisu dovršena može se naslutiti da su u na temeljima ilirske utvrde grad izgradili Rimljani, učvrstili Vukčići-Kosače, a u današnjem obliku dogradili Osmanlije.

KOSORSKA ČUPRIJA: Kosorsku čupriju su trećem stoljeću sagradili Rimljani. Njeni kameni lukovi privlačili su pozornost slikara i putopisaca. To remek-djelo rimske arhitekture srušili su pri povlačenju u siječnju 1945. godine Nijemci.

POLJE: Topla mediteranska klima, obilje vode te zaštita od udara vjetrova omogućili su stanovnicima obala rijeke Bune, koje god da su vjere, podrijetla i na kakvom god da su stupnju tehnološkoga razvitka, obilje plodova. Na terasama i na poljima u polju rijeke Bune danas rastu smokve, narovi, vinova loza, kivi, mandarine i šipurak. Uz dakako, žitarice, povrće te jabuke i drugo voće karakteristično za Bosnu i Hercegovinu.

Na desnoj obali rijeke Bune, kad već napusti područje Blagaja i poteče prema selu Buna, niknulo je mnogo vikendica. Gradnja je počela sedamdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Danas su obale Bune načičkane različitim građevinskim zdanjima. Ima malih vikendica, zapravo, zidanih zgradica s nekoliko malih prostorija, no velikoga vrta i voćnjaka, do vikendica tajkunske arhitekture. Na suprotnoj, ruralnoj strani rijeke Bune, u kamenim kućama, koje nalikuju na kuće na mediteranskim otocima, žive seljaci. Kuće su im pokrivene kamenim pločama, bunama. Žive od vode i svojih ruku – love ribu i riječne rakove, divljač koja dolazi da se napije bistre vode, koje i sami lokalni stanovnici piju, navodnjavaju povrtnjake i vinograde. Nasuprot njima, u golemom kraškom polju koje se od Blagaja proteže prema Mostaru, i to onom dijelu Mostara na kojem je aerodrom, nalaze se plantaže vinograda i nasadi voćnjaka te nizovi plastenika. Pašnjaci

i livade pretvaraju se u nasade novih voćnjaka te oranice. Prodajemo u Mostaru i u Hrvatskoj. Turistima, rekoše seljaci.

OPROST OD GRIJEHA: Ljudi naviru na vrelo Bune. Hodočaste kao da se tu dobije oprost od nekog grijeha skrivenog i od svećenika, popa i hodže te najmilijih. Umjesto pričesti, kupi se kruh (jedna šnita deset feninga) u ribljim restoranima i u malim se komadićima dobacuje patkama, koje, navikle na grešnike, pojure prema

svakom tko sjedi u restoranu i primi kruh u ruke.

RESTORANI: Lijevu stranu tek izašle Bune ukrotili su restorani. Osim ribljih specijaliteta (izdvojio bih i preporučio egzotična jela od jegulja) za male se novce može pojesti ukusna begova čorba. Pivo se hladi u posebno izgrađenim bazenima i ono, a i vino, poprimi ubrzo potrebnu količinu hladnoće da prija i nepcu i želucu, i svecu i grešniku. ■

Lobiranje za novu euroregiju

Cilj je osnivanje Podunavske regije

Sándor Egeresi: »Od ovog dana sve do svibnja iduće godine, za kada je odložen samit ministara vanjskih poslova Podunavskih zemalja u Beogradu (najavljivan za 21. studenoga) lobirat ćemo za ovu ideju. To je u interesu ne samo Vojvodine nego i cijele Srbije – da budemo sastavni dio integracijskih procesa koji su u posljednje vrijeme u našoj zemlji stali«

Ideja o novoj europskoj regiji koja bi povezivala deset zemalja u slijevu Dunava koju su na protekloj Međunarodnoj konferenciji »Dunav – glavna ulica Europe« predstavili dužnosnici AP Vojvodine dobila je principijelnu podršku od brojnih visokih dužnosnika Europske unije, kazao je potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine **Sándor Egeresi** po povratku.

»Sada predstoji period lobiranja kako bi se ova ideja i ostvarila i osnovala jedna politički, ekonomski, kulturno pa i povijesno možda najjača euroregija koja bi uključila sve države i regije od Schwarzwalda pa do Crnog mora«, kaže Egeresi.

DOBRI SIGNALI: Ocijenivši ovaj posjet, zajedničkog izaslanstva Republike Srbije i pokrajine Vojvodine, Bruxellesu najuspješnijim do sada, Egeresi kaže kako su u bilateralnim razgovorima s predstavnicima njemačke pokrajine Baden-Wurtemberg, čija je diplomatska misija organizirala ovu konferenciju, te predstavnicima drugih pokrajina učvrstili dobre odnose i pokrenuli nekoliko projekata s ciljem daljih jačanja odnosa.

»S ministrom za europske integracije i vanjsku politiku pokrajine Baden-Wurtemberg **Willyjem Schteheleom**, s kojim smo razgovarali prvenstveno o našim međuregionalnim odnosima, dotaknuli smo i mogućnost da u skorijoj budućnosti potpišemo neku vrstu protokola o namjerama o konkretnijoj suradnji dvije pokrajine. Glavna tema tih razgovora je ipak bila naša ideja o osnivanju jedne nove Podunavske euroregije koju su Schtehele i naši sugovornici iz Europske unije i neke licina parlamentaraca, među njima **Doris Pack**, **Csaba Tabajdi**, **Zsolt Becsei**, principijelno podržali. To je izuzetno pozitivan signal i sad slijedi dalje lobiranje za ostvarivanje ove naše ideje. Druga tema razgovora je bila jedna konkretna akcija koju

ćemo organizirati srpnja sljedeće godine u Bačkoj Topoli. Radi se o Kampu tolerancije Podunavske regije gdje se očekuje preko dvjesto mladih iz cijele regije, kako bi se dalje učvrstilo naše opredjeljenje prema Europi, jačao europski duh među mladima i povjerenje među našim nacionalnim zajednicama duž Dunava« kaže Egeresi, te

no jaka euroregija i jako je dobar signal da su principijelno svi podržali tu ideju, dobili smo zeleno svjetlo za njenu realizaciju. Od ovog dana sve do svibnja iduće godine, za kada je odložen samit ministara vanjskih poslova Podunavskih zemalja u Beogradu (najavljivan za 21. studenoga) lobirat ćemo za ovu ideju. To je u interesu ne samo

Podrška brojnih dužnosnika EU: nova euroregija za sada još samo u ideji

dodaje kako je dvadesetak veoma visokih dužnosnika Europske unije i pokrajine Baden-Wurtemberg već prihvatilo poziv da budu predavači ali i pokrovitelji i sponzori ove značajane manifestacije.

U novoj euroregiji, ako bi se ova ideja ostvarila, bile bi Njemačka, Austrija, Slovačka, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Rumunjska, Bugarska, Ukrajina i Moldavija, preko dvadesetak regija i više stotina gradova. »To je ekonomski izuzet-

Vojvodine nego i cijele Srbije - da budemo sastavni dio integracijskih procesa koji su u posljednje vrijeme u našoj zemlji stali«, kaže Egeresi.

Egeresi kaže kako se želi proširiti suradnja i s Hrvatskom, prvenstveno preko Dunavskih biroa u Novom Sadu i Vukovaru »prije svega simbolički, kako bi se jačalo povjerenje i prekogranična suradnja«.

J. D.

Prijedlog Skupštine AP Vojvodine za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama

Izmijeniti zakon o crkvama

Treba istaknuti da je Zakonom predviđeno da do donošenja propisa o vraćanju imovine crkvama i vjerskim zajednicama nadležno državno tijelo može crkvama i vjerskim zajednicama na njihov zahtjev ustupiti na korištenje oduzetu imovinu * Nije sporna mogućnost organiziranja vjerske nastave, ali je sporno što su tu mogućnost dobile samo određene tradicionalne crkve i vjerske zajednice.

Piše: Dujo Runje

Koncem travnja 2006. godine Skupština Srbije je usvojila Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama (»Službeni glasnik RS«, broj 36/2006). Na svojoj sjednici od 27. rujna 2006. godine, Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine je prihvatila biti predlagачem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama. Naime, iako Skupština AP Vojvodine nema zakonodavne ingerencije ona može biti predlagач zakona u Skupštini Republike Srbije.

Istodobno ovih dana vodi se kampanja

oko novog Ustava Republike Srbije, a sve nam to daje pravo za jednu analizu pojedinih pitanja, koja se nalaze se u spomenutim dokumentima.

IZMJENE: Koje su to izmjene Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama koje predlaže Skupština AP Vojvodine? U članku 7. stavak 2. Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama piše: Za izvršenje pravomoćnih odluka i presuda koje izdaju nadležna tijela crkava i vjerskih zajednica država pruža odgovarajuću pomoć, na njihov zahtjev, u skladu sa zakonom. Mišljenje je

Skupštine AP Vojvodine da je ta odredba nepotrebna te da nije u skladu s individualnim vjerskim slobodama svećenstva. Spomenuta odredba je nedovoljno precizna i može se dogoditi da njeno izvršenje bude u sukobu s osnovnim ljudskim pravima. Takve negativne implikacije je već konstatala Europska komisija za ljudska prava. Naime, pravo je svećenika hoće li ostati u nekoj crkvi, odnosno vjerskoj zajednici ili hoće li izabrati apostaziju (otpadništvo od vjere).

Po mišljenu zastupnika Skupštine AP Vojvodine sporan je i članak 8. stavak 4. Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama koji glasi: Svećenici, odnosno vjerski službenici ne mogu biti pozvani na odgovornost pred državnim organima za svoje postupanje pri obavljanju bogoslužne djelatnosti koja se vrši u skladu sa stavkom 3. ovog članka. Ovom odredbom se nedovoljno razlikuju dvije bitne stvari: kada se svećenici bave politikom kao crkvene osobe, a kada kao građani, što nije u skladu s načelom sekularne države. Naime, Zakonom se ne bi trebala ograničiti politička prava crkvenih osoba u vršenju službe, ali istodobno i odgovornost za izgovorenu riječ za vrijeme službe.

Jedna od izmjena koju predlaže Skupština AP Vojvodine tiče se izmjena naziva Rimokatolička u Katolička crkva. Naime, pojam Katolička crkva je širi od Rimokatolička crkva jer obuhvaća i katolike istočnog obreda kojih i nije neznan broj. Smatramo da je ovo bitno jer se važeća odredba Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama, a može imati negativne implikacije kada je riječ o katolicima istočnog obreda (Grkokatolici). Interesantno je da se u Uredbi o organiziranju i ostvarivanju vjerske nastave i nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi (»Službeni glasnik RS«, broj 46/2001) nalazi pojam Katolička, a ne Rimokatolička crkva. Iz tih razloga još je čudnije da je u Zakonu o crkvama i vjerskim zajednicama došlo do promjene nazivlja.

DEFINICIJE: Crkve i vjerske zajednice po ovom zakonu su: tradicionalne crkve i vjerske zajednice, konfesionalne zajednice i druge vjerske zajednice. Tradicionalne crkve su one koje u Srbiji imaju stoljet-

ni povijesni kontinuitet i čiji je pravni subjektivitet stečen na osnovi posebnih zakona, i to: Srpska pravoslavna crkva, Rimokatolička Crkva, Slovačka evangelistička crkva a.v., Reformatska kršćanska crkva i Evangelistička kršćanska crkva a.v. Stav je zastupnika Skupštine AP Vojvodine da među tradicionalne crkve obvezno dođe i Rumunjska pravoslavna crkva koja je izostavljena u Zakonu o crkvama i vjerskim zajednicama. Ovdje nije riječ samo o nazivlju, već je riječ o određenim posljedicama koje su vezane za naziv. Tako se u Uredbi o organiziranju i ostvarivanju vjerske nastave i nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi definirano navodi koje crkve i vjerske zajednice mogu organizirati vjersku nastavu u osnovnoj i srednjoj školi.

Po Zakonu o crkvama i vjerskim zajednicama su tradicionalne vjerske zajednice one koje u Srbiji imaju višestoljetni povijesni kontinuitet i čiji je pravni subjektivitet stečen na osnovi posebnih zakona, i to: Islamska vjerska zajednica i Židovska vjerska zajednica. Zakon definira i konfesionalne zajednice, a to su one crkve i vjerske organizacije čiji je pravni status reguliran u skladu sa Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica (»Službeni list FNRJ«, broj 22/1953) i Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica (»Službeni glasnik SRS«, broj 44/1977).

Člankom 11. stavak 2. Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama posebno se naglašuje uloga Srpske Pravoslavne Crkve, a on glasi: Srpska pravoslavna crkva ima izuzetnu povijesnu, državotvornu i civilizacijsku ulogu u oblikovanju, očuvanju i razvijanju identiteta srpskog naroda. Za razliku od Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama u članku 44 novog ustava Republike Srbije se kaže:

Crkve i vjerske zajednice su ravnopravne i odvojene od države.

Crkve i vjerske zajednice su ravnopravne i slobodne samostalno uređivati svoju unutarnju organizaciju, vjerske poslove, javno vršiti vjerske obrede, osnivati vjerske škole, socijalne i dobrotvorne ustanove i njima upravljati, u skladu sa zakonom.

Ustavni sud može zabraniti vjersku zajednicu samo ako njeno djelovanje ugrožava pravo na život, pravo na psihičko i fizičko zdravlje, prava djece, pravo na osobni i obiteljski integritet, pravo na imovinu, javnu sigurnost javni rad ili ako izaziva i potiče vjersku, nacionalnu ili rasnu netrpeljivost.

Iz ovog članka vidljivo je da novi Ustav ne preferira niti jednu crkvu ili vjersku zajednicu. Po mnogima ta odredba je prihvatljivija nego odredbe iz Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama.

Za razliku od tradicionalnih crkava i tradicionalnih vjerskih zajednica za upis u Registar crkava i vjerskih zajednica, konfesionalne zajednice su u obvezi dostaviti, za upis u Registar i: odluku o osnivanju vjerske zajednice s imenima, prezimenima

i brojevima identifikacijskih dokumenata i potpisima osnivača od najmanje 0,001 posto punoljetnih državljana Republike Srbije koji imaju prebivalište u Republici Srbiji prema posljednjem službenom popisu stanovništva ili stranih državljana sa stalnim boravištem na teritoriju Republike Srbije; statut ili drugi akt vjerske organizacije; prikaz osnove vjerskog učenja, vjerskih učenja, vjerskih obreda, vjerskih ciljeva i osnovnih aktivnosti vjerske organizacije; podatke o stalnim izvorima prihoda organizacije.

VRAĆANJE IMOVINE: Treba istaknuti da je Zakonom predviđeno da do donošenja propisa o vraćanju imovine crkava i vjerskim zajednicama nadležno državno tijelo može crkvama i vjerskim zajednicama na njihov zahtjev, u skladu sa zakonom, ustupiti na korištenje oduzetu imovinu ili njene dijelove. Ovo je važno istaknuti poradi vraćanja imovine Katoličke crkve u Subotici. To znači da bi pitanje Hrvatske gimnazije, ako bi postojao konczynus, moglo biti rješavano već sada.

Od 2001. godine u Srbiji se započelo s vjerskom nastavom u osnovnim i srednjim školama. Nije sporna mogućnost organizi-

ranja vjerske nastave, ali je sporno što su tu mogućnost dobile samo određene tradicionalne crkve i vjerske zajednice. Na osnovi Uredbe o organiziranju i ostvarivanju vjerske nastave i nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi tradicionalne crkve i vjerske zajednice koje mogu organizirati vjersku nastavu su: Srpska pravoslavna crkva, Katolička crkva, Slovačka evangelistička crkva a.v., Židovska zajednica, Islamska zajednica, Reformatska kršćanska crkva i Evangelistička kršćanska crkva a.v. Iz tih razloga do sada na primjer Rumunjska pravoslavna crkva nije mogla organizirati vjersku nastavu u osnovnoj i srednjoj školi. Interesantno je da navedene tradicionalne crkve i vjerske zajednice u Republici Srbiji mogu izvoditi vjersku nastavu, bez obzira na broj vjernika u određenoj sredini. Teško se može reći za Uredbu i Zakon da su u skladu s intencijama koje navodi novi Ustav i da nisu diskriminirajuće. Za nadati se je da će Skupština Republike Srbije prihvatiti sugestije Skupštine AP Vojvodine i donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama.

Prva srpska dobitnica hrvatskog odličja

Visoko odlikovanje za Natašu Kandić

*Kao beskompromisnom borcu za istinu o zločinima, pomirenje i pravdu,
Nataši Kandić je priznanje dodijelio predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić*

Prije tjedan dana agencija Beta je objavila kako je predsjednik Republike Hrvatske *Stjepan Mesić* dodijelio odlikovanje *Nataši Kandić*, direktorici nevladine organizacije Fond za humanitarno pravo. Kandićka je orden »Danica Hrvatska s likom Katarine Zrinske« dobila za zasluge u promidžbi moralnih vrijednosti sudjelovanje u mnogim humanitarnim akcijama. Na dobivenom odlikovanju joj je prema toj vijesti čestitao veleposlanik Srbije u Hrvatskoj *Radivoj Cvetičanin*, rekavši kako ona na svaki način zasluhuje svako priznanje za predani rad za pravdu, koji je vapeći potreban i s jedne i s druge strane granice.

Kao što je poznato, Nataša Kandić je utemeljiteljica Fonda za humanitarno pravo, koji, među ostalim, pred beogradskim sudom zastupa obitelji 192 žrtve ubijene na Ovčari, od 1991. godine je vodila prosvjede protiv rata u Hrvatskoj i BiH, istraživala zločine na Kosovu zbog čega se često nalazi u nemilosti.

NEPOMIRLJIV BORAC: Nataša Kandić je ovim povodom izjavila kako je dobila službeno obavještenje kako je dobitnica odlikovanja i da će Hrvatsko veleposlan-

stvo organizirati dodjelu, te da se slaže da odlikovanje dobije u Srbiji, jer je ono za što je odlikovana tu i radila.

Brojne humanitarne aktivnosti Nataše Kandić i ranije su prepoznavane kao hrabri koraci u cilju zalječenja ratnih rana, kako u pomoći žrtvama tako i borbom za pravdu i istinu bez koje nema pravog pomirenja. Dobitnica je priznanja Heroj godine prestižnog časopisa *Time*, počasni je doktor Sveučilišta u Valenciji i te Počasni građanin Sarajeva.

Riječki *Novi list* objavio je povodom dodjele visokog državnog odlikovanja razgovor s Natašom Kandić u kojem ona ističe kako sama suđenja neće biti dovoljna za normalizaciju odnosa između dviju država već da treba naći i druge mehanizme kako bi se postigao odnos prema povijesti s čistim računima. To znači priznavanje i političke odgovornosti da su za zločine odgovorne institucije.

HEROINA: Beogradski tabloid *Kurir* je prvi, u tekstu naslovljenom »Hrvatska heroína« prije više od mjesec dana najavio kako će Kandićka biti odlikovana. Već je tada izvijestio kako je prijedlog uputila *Kolinda Grabar-Kitanović*, ministrica vanjskih poslova Hrvatske, o čemu je obaviješteno Ministarstvu vanjskih poslova Srbije.

Orden Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske dodjeljuje se hrvatskim i stranim državljanima za velike zasluge u zdravstvu, socijalnoj brizi i za unapređivanje moralnih vrijednosti. Orden je srcolikog oblika i prikazuje Katarinu Zrinski koja lijevom rukom drži štit s povijesnim hrvatskim grbom, desnom rukom drži lik hrvatskog kralja sa splitske krstionice, a u pozadini je more. Ispod portreta se u desnom dijelu medaljona u dva reda u oblika luka nalazi natpis Katarina Zrinska.

N. P.

Na temelju članka 14 Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je JKP »Suboticagas« podnijela zahtjev za određivanje obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš za projekt »Magistralni gasovod i MRS Palić«, koji se nalazi na teritoriju K.O. Donji Grad, SO Subotica.

Uvid u podatke obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva »Magistralni gasovod i MRS Palić« može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Stare gradske kuće soba 227 u razdoblju od 20.10. - 6.11.2006., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo Vas da u roku od 15 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za određivanje obujma i sadržaja studije o procjeni utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš ovom nadležnom organu.

Na temelju članka 14.stav. 4 i članka 29.Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04) i članka 24. Odluke o općinskoj upravi (»Službeni list općine Subotica« 5/2005), Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša:

OBAVJEŠTAVA

Nositelj projekta Andrija Ivanković, Petra Horvatskog br. 16, je podnio zahtjev za davanje suglasnosti Studije o procjeni utjecaja PROJEKTA »Silos za žitarice sa pratećim objektima«, na kat. parceli br. 35530 k.o. Donji grad, SO Subotica. Rješenje o davanju suglasnosti je donijeto na temelju prijedloga odluke koji je sastavni dio Izvještaja Tehničke komisije kao i uvidom u dostavljenu dokumentaciju i mišljenja zainteresiranih organa, organizacija i javnosti, kojima je konstatirano da planirani Projekt svojom realizacijom neće imati negativnih utjecaja na životni okoliš ukoliko se ispoštuju propisane mjere zaštite predviđene Studijom.

Svečano otvoren Učiteljski fakultet na mađarskom jeziku

Nastavak prekinute tradicije

Zahvaljujući svima koji su »često i po cijenu osobnog dostojanstva neumorno i nesebično radili na tomu da ovaj fakultet započne svoj rad« pokrajinski tajnik za obrazovanje i kulturu dr. *Zoltan Jeges*, zaželio je puno uspjeha u radu najmlađem članu novosadskog Sveučilišta – Učiteljskom fakultetu na mađarskom nastavnom jeziku u Subotici. On je istaknuo i kako je realizacijom ove odluke ostvaren prvi korak u stvaranju učiteljskih fakulteta za nacionalne manjine koje žive u Vojvodini, dok je rektorica Sveučilišta u Novom Sadu *Radmila Marinković* – *Nedučin* istaknula da je osnivanje Fakulteta motivirano potrebom ulaganja u razvoj učiteljskog obrazovanja i okrenutosti potrebama višejezične i višekulturalne zajednice.

Na svečanom otvorenju, održanom u ponedjeljak, uz nazočnost studenata, profesora te visokih dužnosnika iz pokrajine, Republike Mađarske, Općine Subotica i mađarske nacionalne zajednice pokrajinski tajnik je službeno predao i dozvolu za rad

vršiteljici dužnosti dekana prof. dr. *Katalin Kaich*. Time je završen dugotrajni proces, a kako je istaknuo predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *Laszlo Jozsa* i politička borba kojom je školovanje učitelja na mađarskom jeziku konačno »vraćeno kući« u Suboticu. Prof. dr. *Katalin Kaich* je podsjetila na dugu tradiciju obrazovanja učitelja na mađarskom jeziku u Subotici, koja je započela još 1843. godine kroz organiziranje tečajeva da bi se 1871. godine otvorila i prva učiteljska škola na mađarskom jeziku

u tadašnjem slobodnom i kraljevskom gradu Subotici. Predsjednik Općine *Géza Kucsera* istaknuo je kako se ovim činom ispravlja nepravda koja je učinjena Subotici ali i cijeloj populaciji Mađara u Vojvodini te je izrazio zadovoljstvo što se, zahvaljujući naporima Saveza vojvođanskih Mađara ali i mnogih drugih, obrazovanje učitelja na mađarskom jeziku nastavlja u Subotici.

Državni tajnik u uredu predsjednika Vlade Republike Mađarske *Ferenc Gemesi* je tom prigodom istaknuo veliku važnost koju »škole, osobito visokoškolske ustanove imaju za sve nacionalne zajednice, a to se posebno odnosi na Vojvodinu s obzirom na stalni pad broja ovdašnjih Mađara kao i njihov odlazak sa ovih prostora«.

Fakultet s nastavom na mađarskom jeziku osnovan je u okviru Sveučilišta u Novom Sadu, odlukom pokrajinske Skupštine, i uz suglasnost republičkog Ministarstva prosvjete i sporta i pokrajinskog Tajništva za obrazovanje i kulturu.

J. D.

Poziv na Okrugli stol

Prednacrt Zakona o volontiranju

U organizaciji Inicijative za zakonsko reguliranje statusa volontera u Srbiji (IZVoR) i Otvorenog sveučilišta u Subotici, održati će se javna promocija Radnog teksta Prednacrt zakona o dobrovoljnom radu (volontiranju). IZVoR poziva sve zainteresirane da se uključe u javnu raspravu o predloženom Radnom tekstu, koja će se održati 24. listopada s početkom u 17 sati u prostorijama Otvorenog sveučilišta, dvorana 213.

FOTO VIJEST: Prošlog petka svečano otvoren renovirani Dom DSHV-a u Subotici

Natječaj za dodjelu poslovnog prostora

Poslovni inkubator Subotica oglasio je natječaj za dodjelu poslovnog prostora u oblasti proizvodnog i uslužnog sektora. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju novoosnovana poduzeća do godinu dana i fizička lica koja tri mjeseca po ulasku u inkubator moraju registrirati poduzeće. Natječaj je otvoren do 14. studenoga. Dodatne informacije se mogu dobiti osobno u direkciji poslovnog inkubatora, na Trgu Lazara Nešića 1, ili putem telefona 641-153.

U Osnovnoj školi »Ivan Milutinović«

Seminar za odrasle

U Osnovnoj školi »Ivan Milutinović« održat će se seminar na temu »Transformacija konflikata i osnaživanje odraslih za rad s mladima na prevenciji konflikata vršnjačkom medijacijom radi posredovanja u sukobima«. Seminar, koji će voditi pedagoginja škole *Desanka Vidaković*, održat će se 19, 20. i 21. listopada, od 9 do 17 sati, u prostorijama škole. Organizator je Pedagoško društvo Srbije u suradnji s njemačkom vladinom organizacijom za tehničku suradnju GTC, uz potporu Ministarstva prosvjete i sporta i Vlade Republike Srbije.

Na Paliću otvoren dvodnevni seminar o međuregionalnoj znanstvenoj i tehnološkoj suradnji

Više novca za znanost

*Seminar otvorio pokrajinski tajnik za znanost Dragoslav Petrović *
Angažiranje mladih istraživača je prioritet razvoja znanosti u Vojvodini*

Plenarnom sjednicom na kojoj je govorio pokrajinski tajnik za znanost i tehnološki razvoj *prof. dr. Dragoslav Petrović* na Paliću je u petak 13. listopada otvoren dvodnevni stručni seminar pod nazivom »Međuregionalna znanstvena i tehnološka suradnja – mogućnosti organizacije i realizacije međunarodnih programa«. Govoreći na otvorenju seminara, Dragoslav Petrović je upoznao je prisutne s rezultatima aktivnosti Tajništva, istaknuvši kako je najveći pomak učinjen glede povećanja proračunskih sredstava za znanstveni razvoj i u unapređenju međuregionalne i

međunarodne suradnje. Prof. dr. Petrović je naglasio kako su ove godine sredstva za razvoj znanosti u Pokrajini povećana za 9 posto u odnosu na izdvajanja u prethodne dvije godine.

Govoreći o prioritetima razvoja znanosti, Petrović je naglasio kako je na ovome planu iznimno važno angažirati mlade istraživače, o čemu svjedoči i kampus Sveučilišta u Novom Sadu, gdje se svake godine okuplja više od 400 mladih znanstvenika iz zemlje i inozemstva. On je dodao i da se izuzetna pozornost posvećuje stvaranju uvjeta za povratak mladih stručnjaka iz inozemstva,

koji uključuje osiguravanje radnih mjesta i stvaranje pristojnih uvjeta za život.

U radu ovog skupa sudjelovali su brojni znanstveni djelatnici, predstavnici Sveučilišta u Novom Sadu, Matice srpske, SANU, znanstvenih instituta i privatnih obrazovnih institucija, koji su razgovarali o mogućnostima ostvarivanja projekata vezanih za program FP 7, kao i o mogućnostima razvoja znanstvene suradnje kroz susjedne programe, međunarodnu suradnju i ostale programe koje bi sufinanciralo Izvršno vijeće AP Vojvodine.

T. P.

Priopćenje za javnost Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Na referendum po svojoj savjesti

Glede pojedinih ustavnih rješenja, želimo naglasiti da je u pogledu zaštite nacionalnih manjina, u čl. 79. Ustava Republike Srbije pod naslovom »Pravo na očuvanje posebnosti«, koji je iz čl. 52. istog naslova Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama preuzeo cio članak izostavljene su odredbe da manjine imaju pravo »na određen broj mandata u skupštini države članice«, dakle izostavljeno je pravo na tkz. garantirane mandate za manjine na državnoj razini, što imaju sve zemlje bivše Jugoslavije; iz istog članka još je izostavljeno i pravo »na odgovarajuću zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave«, umjesto čega je u članku 77. stavak 2. propisana neodređena obveza države da »pri zapošljavanju u državnim organima, javnim službama, organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva i odgovarajućoj zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina«, navodi se među ostalim u priopćenju DSHV glede prijedloga novoga Ustava, uz sljedeći zaključak: Kada je riječ o stvarnoj autonomiji Vojvodine, držimo da je ovo pitanje i dalje otvoreno te da će morati biti uskoro ponovno

Josip Z. Pekanović

Podržati prijedlog novoga Ustava

Nakon koncerta umjetničke glazbe u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, kojim je okončana proslava obilježavanja rođendana bana *Jelačića*, blagdana hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji, na domjenku koji je održan u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo«, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović* rekao je među ostalim, prigodom obraćanja uzvanicima, kako će na sjednici HNV-a koja je zakazana za 21. listopada, pozvati vijećnike da na predstojećem referendumu podrže prijedlog novoga Ustava Republike Srbije.

postavljeno na dnevni red. DSHV ne želi biti ni na koji način smetnja u ostvarivanju interesa Republike Srbije, te ostavlja svojim članovima i simpatizerima da po svojoj savjesti odluče o izlasku na Referendum kao i da po svojoj savjesti odluče kako će glasovati.

Predsjedništvo DSHV
Predsjednik Petar Kuntiće, dipl.ing.

Zakazana sjednica HNV-a

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća zakazana je za subotu 21. listopada u konferencijskoj dvorani »Gostione Gurinović« u Subotici, sa sljedećim dnevnim redom: rasprava o prijedlogu Ustava Republike Srbije, razmatranje Izvješća o ostvarivanju prava na službeni uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u AP Vojvodini, a bit će podnijeta i informacija o predstojećim izborima vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća.

U srijedu 18. listopada u ured HNV-a stigao je prijedlog skupine vijećnika za dopunu dnevnoga reda. Tom se dopunom traži da se u dnevni red uvrsti rasprava o uskraćivanju povjerenja predsjedniku Izvršnog odbora HNV-a *Lazi Vojnić Hajduku*, te istovremeno izbor novog predsjednika i članova Izvršnog odbora.

U obrazloženju ovakvoga prijedloga stoje sljedeće zamjerke: prekoračivanje ovlasti, netransparentno upravljanje i poslovanje, neprovođenje odluka Vijeća, neostvarivanje Plana rada Vijeća, nereguliranje poslovanja Vijeća niti ureda Vijeća, te nereguliranje poslovnih odnosa Vijeća s drugim pravnim ili fizičkim osobama.

Bojan Kostreš, predsjednik Skupštine Vojvodine, o razlozima poziva na bojkot referenduma

Nije bolje išta nego ništa

U razgovoru s urednicima medija na manjinskim jezicima, Kostreš naglasio kako su mnoga rješenja iz predloženog Ustava loša po Vojvodinu

Poziv predsjednika Skupštine Vojvodine *Bojana Kostreša* na bojkot referenduma o Ustavu Srbije prošloga je tjedna bio jedna od središnjih političkih tema. U prvi je plan izbilo razmimoilaženje s glavnim koalicijskim partnerom – Demokratskom strankom i pokrajinskim premijerom *Bojanom Pajtićem*.

»Ono u čemu je u ovom momentu razlika između *Bojana Pajtića* i mene je samo u metodama«, rekao je *Bojan Kostreš* urednicima medija na manjinskim jezicima, na radnome doručku koji je za njih organizirao u ponedjeljak 23. listopada u Novom Sadu. »Znači, i on i ja mislimo isto i zalažemo se za isto, a razlika je jedino u tome što je njegova partija mišljenja kako je bolje išta nego ništa, a partija kojoj ja pripadam smatra da to što smo dobili u ovom momentu nije ni blizu onome što smo tražili i da jednostavno ne smijemo dozvoliti da Vojvodina bude kolateralna šteta, da se opet nama o glavu razbijaju stvari. Ja nisam, a siguran sam da niti *Bojan Pajtić* nije odustao od toga da Vojvodina dobije zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, izvorne prihode i imovinu. Mi nismo u sukobu, niti imamo u velikoj mjeri različite poglede, imamo samo različite metode.«

PROBLEMATIČNA IZBORNA NOĆ: Ustavom koji će biti na referendumskoj provjeri, prema riječima *Bojana Kostreša*, Vojvodina nije dobila ništa od tražene zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, izvornih prihoda i imovine.

»Imovinu smo dobili tako, što je Ustavom predviđeno da se Vojvodini vrati njena imovina, ali će ta imovina biti vraćena zakonom koji će biti donesen«, smatra *Kostreš*. »E sad, to se moglo uraditi i sada, izmjenom i dopunom tzv. *Šešeljevog* zakona iz 1996. godine i da se Vojvodini vrati imovina i bez novog Ustava. Izvorne prihode Vojvodina ima taksativno navedene, što znači da ne može Vojvodina raspisivati svoje prihode, nego će ih Republika raspisivati, pa će nam vraćati 7 posto. E sad, tih 7 posto je mnogo više nego što imamo danas, ali se postavlja pitanje zašto 7 posto, ako u Vojvodini živi 27 posto stanovništva Srbije i ako mi dajemo 35 do 55 posto bruto nacionalnog dohotka. Zašto da mi

Što će biti sa 6 službenika jezika u Vojvodini: *Bojan Kostreš* s urednicima manjinskih medija

dobijemo sedam puta manje od onoga što dajemo. I zašto baš 7 posto? Zašto nije 27 posto? Ili 37?«

Zakonodavnu vlast po novom Ustavu Vojvodina nema, izvršna vlast nije definirana i ona proizlazi iz zakona, a sudska vlast ne postoji, kaže *Kostreš*. »Ako usporidimo ono što smo tražili s ovim što smo dobili, to nije nešto što zadovoljava interese građana Vojvodine i jedini način da to uradimo jest bojkot referenduma. Osnovno je pitanje zašto bojkot, zašto ne glasovanje protiv. Zato što nikada nisam čuo, a dugo se bavim izborima, da se negdje izbori vode dva dana. Nisu problem izborni dani, nego je problem izborna noć. Tko će čuvati kutije? Ne želim reći da će biti manipulacija, ali želim reći da manipulacije nisu onemogućene.«

BEZ JAVNE RASPRAVE: Predsjednik Skupštine Vojvodine posebice naglašava kako je Srbija jedina europska zemlja u kojoj se Ustav donosi bez javne rasprave i da je to presedan koji bi mogao vrlo negativno djelovati na demokratski razvoj ove zemlje.

»Osim toga, ovim se Ustavom naši zakoni stavljaju iznad međunarodnog prava, što je vrlo opasno, jer to direktno znači da nećemo moći u Europsku uniju. Ili nećemo ući u EU dok ponovno ne promi-

jenimo Ustav. Jer, ako hoćete ući u EU, vi u Ustavu morate reći da su međunarodni zakoni i zakoni EU iznad domaćeg zakona. I to su sve zemlje istočnog bloka, kad su ulazile u EU, morale prilagoditi.«

Ustavno rješenje da je Srbija država srpskog naroda i ostalih građana, da je službeni jezik jedino srpski jezik i ćirilčno pismo, *Bojan Kostreš* smatra korakom unazad, ustupkom radikalima.

»Razgovarao sam s predstavnicima nacionalnih vijeća i nisam stekao dojam da su zadovoljni. U Ustavnoj povelji SiCG ljudska prava i prava nacionalnih manjina mnogo su bolje definirana nego ovdje. Službeni jezik u Srbiji je srpski jezik i ćirilica, što samo po sebi naravno nije problem, ali nije Ustavom određeno da i drugi jezici mogu biti u službenoj uporabi, nego će se ti drugi jezici u službenoj uporabi definirati zakonom. E sad, Skupština Srbije taj zakon može donijeti, ali ne mora. I mi dolazimo u situaciju da Skupština Vojvodine ima šest službenih jezika i, recimo da SRS dobije izbore i oni ne izglasaju zakon, mi gubimo šest jezika u službenoj uporabi. Stečena prava se ne mogu smanjivati, ali se moraju zakonom potvrditi. A ako ih ne potvrdimo zakonom, što ćemo onda?«

T. P.

Kup tolerancije u Somboru

Sportsko natjecanje i navijanje

Natjecateljske ekipe su pristigle iz onih sredina somborskog bližeg i daljeg okruženja u kojima zajedno žive pripadnici raznih naroda, te u kojima je školska nastava organizirana na njihovim jezicima * Oko 450 sudionika su bili iz Sombora, Apatina, Kule, Odžaka, Bača, Vrbasa i Budimpešte (učenici Srpske gimnazije)

U organizaciji Izvršnog vijeća AP Vojvodine, odnosno Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, te Općine Sombor i općinskog Sportskog saveza u Somboru je 14. i 15. listopada održan »Kup tolerancije 2006«.

Ovo sportsko natjecanje učenika osnovnih i srednjih škola organizirano je za one odgojno-obrazovne ustanove u kojima se nastava izvodi na više jezika. Osnovni kriterij za formiranje ekipa i jest njihova multietničnost. Naime, natjecateljske ekipe čine predstavnici različitih nacionalnih pripadnosti. Osnovni akcent projekta natjecanja i jeste u »povezivanju i međusobnom upoznavanju mladih, pripadnika različitih nacionalnih i etničkih zajednica Vojvodine, kao i fer borba na sportskim terenima i sportsko i tolerantno navijanje«.

Zaključak organizatora: Kup tolerancije je izuzetno uspio

nazočnoj mladeži se, u ime Izvršnog vijeća AP Vojvodine obratio pokrajinski tajnik za gospodarstvo *Siniša Lazić*, ističući osnovne i bitne ciljeve ovog okupljanja i natjecanja.

U ovom svečanom dijelu programa vrijedi istaknuti i interesantan nastup članica KUD »Ravangrad« iz Sombora koje su izvele plesni sastav »Biljana platno beleše«.

drugim osobenostima, te da razvija bitne ljudske kvalitete. U sportu se podrazumijeva da svak teži ka pobjedi. No, boljeg uvijek treba uvažavati i poštivati i znati prihvatiti i poraz.

Natjecateljske ekipe su pristigle iz onih sredina somborskog bližeg i daljeg okruženja u kojima zajedno žive pripadnici raznih naroda, te u kojima je školska nastava organizirana na njihovim jezicima. Sudionici su tako bili iz Sombora, Apatina, Kule, Odžaka, Bača, Vrbasa i Budimpešte (učenici Srpske gimnazije). Procjena je da je ukupno pristiglo oko 450 sudionika.

NATJECANJE I DRUŽENJE: U dva dana natjecanja su organizirana u malom

nogometu (za muškarce), te za muške i ženske ekipe u košarci, odbojci i stolnom tenisu. Natjecanja su održavana u Gradskoj dvorani »Mostonga«, Sokolskom domu i u Sportskoj dvorani Učiteljskog fakulteta. Ovisno o vrsti sporta bilo je i okupljanje i druženje natjecatelja. Zajednički sastanak je organiziran u večernjim satima prvoga dana kada je u dvorani Sokolskog doma priređena drugarska večer.

Poslije svih natjecanja i sumiranja rezultata u Gradskoj dvorani »Mostonga« proglašeni su pobjednici. Ne zalazeći ovoga puta u nabiranja i rangiranje natjecatelja, navedimo samo da je borba svugdje bila fer, a navijanje sportsko, što je i osnovna zamisao i cilj ovih sportskih aktivnosti. Tako su, eto, ostvareni i osnovni ciljevi ove vrijedne akcije – sudjelovanje, međusobno povezivanje i zbližavanje učenika Vojvodine u kojima se nastava organizira na jezicima njenih brojnih naroda. No, ne svih.

Po okončanju regionalnih natjecanja, finale vojvodanskog Kupa tolerancije bit će održano u Subotici 18. i 19. studenoga ove godine.

M. Đanić

Borbe su bile fer, a navijanje u »Mostongi« sportsko

SVEČANO OTVORENJE: Svečano otvorenje Kupa tolerancije održano je u gradskoj dvorani »Mostonga« Sportskog centra »Soko«. Nakon dostojanstvenog ulaska predstavnika sudionika, nastupa somborskog zbora »Iuventus cantat« m kratkih pozdrava mladih na svojim materinim jezicima (mađarskom, rusinskom, slovačkom i srpskom) te simboličkog nastupa karatista i gimnastičarki,

Nakon ovog svečanog otvorenja, pozdravljajući sve nazočne, predsjednik Općine Sombor *dr. Jovan Slavković* proglasio je početak natjecanja.

Sam naziv »Kup tolerancije« već ukazuje da mu je osnovni cilj i zadatak da okupi mladež, te da kod njih razvija osjećaj uzajamnog življenja uz uvažavanje i poštivanje razlika u njihovom govoru, nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti ili nekim

20. listopada 2006.

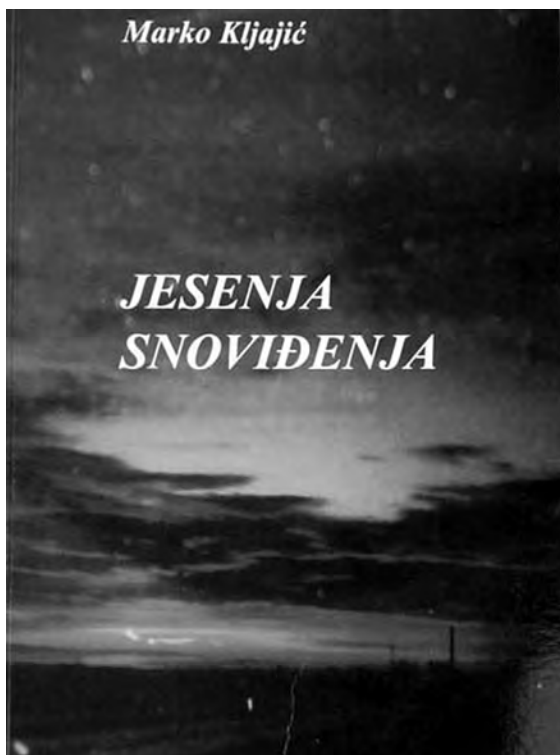
Nova knjiga poezije Marka Kljajića

Hotimična susretanja snova

»Marko Kljajić – pjesnik?«, bila je prva misao koja mi je prošla kroz glavu kad sam se prvi puta, prije nekoliko godina, susreo sa knjigom na čijim je koricama bilo ispisano njegovo ime, a na njezinim se stranicama zalepršali stihovi koji su me ne samo iznenadili, nego i pomalo uplašili. Što ću otkriti u poeziji koju je pisao čovjek za koga sam uvijek mislio da je prozaik, propovjednik, istražitelj i kroničar? No, već nakon nekoliko pročitanih pjesama, upoznao sam meni do tada nepoznatu stranu Marka Kljajića i ta me je spoznaja dovela do posve drukčijeg promišljanja o svećeničkom pozivu.

Ovih je dana iz tiska izašla Markova knjiga poezije, pod nazivom »Jesenja snoviđenja«. U njoj je pjesnik sabrao bezmalo stotinu pjesama koje su nastajale kroz dugi niz godina, u različitim mjestima i pod raznim okolnostima, ali čak i površni čitatelj lako će prepoznati tri teme, tri senzibiliteta kojima je bio zaokupljen pjesnik dok ih je pisao. Pjesnička i svećenička samoća, koja je zasigurno najveća nepoznanica za prosječnog čovjeka, u Markovim je pjesmama opjevana do krika (*Tišina urliče, vije / u mojoj duši, u srcu hladno mi je / u grudima guši*), ili, pak, do granica univerzuma (*dok živim u samoći i sa sobom sam / šaljući misli u svijet gdje me više nema*). Vjerujem da je baš pjesnikova samoća iznjedrila prekrasne stihove o Domovini (*Hrvatska moja / ranjiva svetica / koju svjetlost uz put tek / prema nebu Suncem zaogrće*), o kojoj on pjeva s ljubavlju i zebljom (*Hrvatska moja to je zov pastira*

/ nad zalutalim stadom). Tu je Marko onaj koga dobro poznamo iz slučajnih susreta, iz propovijedi, iz kronika koje je napisao, iz jasno i glasno izrečenog stajališta glede osjećaja koje ima prema svom rodu. A

onda, nakon bure koju ovi prekrasni stihovi moraju izazvati kod svakog čovjeka koji ih dušom prima, dolazimo do treće, nadasve nježne dimenzije Markova pjesničkoga opusa, a ona bi se mogla nazvati hotimičnim susretanjem snova. Stihovi su to posvećeni Sokolinama, Duboševici, Osijeku, Petrovaradinu, dragim ljudima koje je ondje susretao i s njima živio, zate-

čen u stanju ni sna, ni zbilje, ali je uspio uhvatiti svaki trenutak, poput Božića 1991. godine: *Marijo draga, Isusova mati / da mi nije ovako, ne bih mogao znati / da je i Tebi bilo tako*. Ipak, najveće oduševljenje dolazi s pjesmama koje bismo mogli ubrojiti u ljubavne ili, prije bih rekao, romantične. *Zašto nam se prije ne sretoše oči / dok ništa niste imali i nešto još mogao sam dati?!* pjeva Marko otkrivajući neke mladalačke osjećaje (svoje ili tuđe, nije ni važno – opisi su prelijepi!), pa možda i (ne)dosanjane slutnje (*A još kad me pogledom dodirnu / bjelina tvog tijela snježna / uzavre u meni krvca vrela / od putene strasti žara*). Zaintrigirani ste, ne? Ne, neću više prepisivati stihove, jer mi to sugerira i pjesnik u jednoj od pjesama (*Traži me i naći ćeš sebe u svakom stihu*), ali svakako nemojte propustiti sa tananom pozornošću pročitati ove romantične pjesme, osobito vi mlađi čitatelji. I, pokušajte poneki stih upamtiti. Mogao vam biti od koristi u odsudnom trenutku.

Završit ću ovaj kratki prikaz jednom pjesmom u kojoj su, čini mi se, sublimirana sva tri pjesnikova senzibiliteta. Ako ste spremni za prihvaćanje novih spoznaja i imate duha, pažljivo pročitajte ovu pjesmu, a onda se brzo javite Marku Kljajiću i rezervirajte barem jedan primjerak knjige. Kome god je budete poklonili, taj će vas još više cijeniti, budući je ova knjiga prebogata plemenitim mislima. Toplo ju preporučam za svakodnevno čitanje.

Vladimir Bošnjak

Tribina o zakupu državnog zemljišta

Tema zanimljiva, odaziv mali

SONTA – U četvrtak 12. listopada u Sonti je u organizaciji Općinskog odbra G17 Plus Apatin održana tribina na temu zakup državnog zemljišta. Tribinu je vodio savjetnik u Ministarstvu poljoprivrede Srbije **Aleksandar Bošnjak**. Odaziv sončanskih poljogospodarstvenika bio je neočekivano mali, svega 7-8 nazočnih, iako je tema tribine bila jako zanimljiva.

Aleksandar Bošnjak je detaljno objasnio što sve predviđa novi zakon, a osobito opširno razjasnio je ulogu lokalne samouprave, koja je predviđena za glavnog nositelja poslova glede organizacije i provođenja podtenderskih uvjeta prigodom davanja u

zakup državnog zemljišta sa svojeg teritorija. Nazočni poljoprivrednici aktivno su sudjelovali u radu tribine, a izrazili su i želju da sudjeluju u postupku davanja u zakup državnog zemljišta u katastarskoj općini Sonta.

Šteta je, zbog same teme, što odaziv nije bio masovniji, a jedan od razloga je i nesretno odabran termin. Trebalo je razmišljati o tome da je sezona branja kukuruza i jesenske sjetve u punom jeku i da su ljudi na njivama do kasnih večernjih sati.

I. A.

Iz kuta mladih: Aleksandra Marcikić

Radoznala ekonomistica

Od malena sam imala mnogo aktivnosti, tako da sam navikla živjeti s tim i smatram kako je najvažnije samo dobro organizirati vrijeme, a sve se može postići ako se to stvarno želi

Razgovor vodila: Olga Perušić

Aleksandra Marcikić (1985.), studentica je četvrte godine Ekonomskog fakulteta u Subotici, na smjeru marketing menadžment, s prosjekom ocjena 10. Dobitnik je izuzetne nagrade Sveučilišta za postignut uspjeh na studijama tijekom školske 2003/2004. i 2004/2005. godine. Tijekom osnovne škole pisala je za »Subotičke novine« kao dopisnik, a kasnije je kao suradnik novina pisala teme kulture i poneke intervju. Pokraj toga završila je Nižu muzičku školu i svira klavir. Sudjelovala je na brojnim seminarima u zemlji i inozemstvu od kojih uvijek ističe obuku za vršnjačkog edukatora kampanje protiv seksualnog zlostavljanja, koje je organizirao Centar za ženske studije i Fakulteta političkih nauka, kao i ciklus seminara »Inovacije znanja« koji su držali profesori s Portland State Sveučilišta.

»Ja sam od malena imala mnogo aktivnosti, tako da sam nekako navikla da živim s tim i smatram kako je najvažnije dobro si organizirati vrijeme i sve se može postići ako se to doista želi. Tečno govorim engleski jezik s obzirom da sam šesti razred osnovne škole završila u 'Wydown Middle School' u Sent Louisu, država Missouri u SAD-u. Život u Sent Louisu bio je novo iskustvo za mene, pogotovu pohađanje njihove državne škole tijekom dva i pol mjeseca. U biti drukčiji je sustav naobrazbe, ali tamo stečeno znanje je mnogo primamljivije u praksi, dok je stečeno znanje tu općenito i možemo ga iskoristiti na različite načine. U posjetu Moskvi bila sam sa skupinom učenika subotičke Gimnazije na usavršavanju ruskog jezika mjesec dana. Na institut 'Aleksandar Puškin' slušali smo predavanja i sate ruskog jezika primijenjenog u praksi. Tada sam baš dobro usavršila svoj ruski i nakon toga išla sam na republička natjecanja. To mi je ostala jedna velika ljubav«, ističe Aleksandra Marcikić.

ISTRAŽIVAČKI DUH: U istraživačkoj stanici »Petnica«, utemeljenoj od strane Ministarstva prosvjete Republike Srbija, postoje programi istraživanja iz različitih područja znanosti, tako je Aleksandra sudjelovala na programu psihologije. Kako kaže, u toj skupini organizirani su različiti seminari,

četiri tijekom godine i dolazili su eminentni stručnjaci iz naše zemlje i inozemstva, kako bi održali svoja predavanja. Uglavnom su predavanja vezana za metodologiju istraživanja, načine prikupljanja i obrade podataka, a isto tako dolaze stručnjaci iz statistike koji objašnjavaju koje metode i kada treba koristiti. Cilj istraživanja provedenog u Subotici, bio je utvrditi način života i aspiracije mladih Subotičana, a pitanja su bila vezana za aktivizam, motivaciju, kao i glade upisa na fakultet.

»U tom istraživanju razmatralo se pitanje što bi studenti najviše voljeli raditi po završetku studija i smatraju li kako će im znanje koje su dobili na studijama biti primjenljivo kasnije. Isto tako trebali su napisati koje su njihove ambicije i planovi u narednih pet godina. Jedna skupina pitanja odnosila se na socijalne probleme u zemlji, i mladi ispitanici su trebali rangirati ih po nekom stupnju težine i dati neke načine mogućih rešenja tih problema«, pojašnjava Aleksandra Marcikić.

Nakon toga radila je za centar za marketing istraživanja »Marten Board International«, kao suradnica za Suboticu, gdje je koristila ranije stečena znanja.

STUDIJE: Aleksandra navodi kako je stvarno zadovoljna svojim izborom fakulteta i misli kako onaj tko hoće raditi i stvarno želi snaći se, može izvući maksimum iz ponuđenih resursa studiranja.

»Kada sam upisivala fakultet imala sam neku viziju o tome da upišem paralelno dva fakulteta - ekonomiju i psihologiju, međutim kasnije sam shvatila kako je mnogo važnije opredijeliti se za određeno područje izučavanja, tek kasnije se usavršiti«, kaže naša sugovornica Aleksandra Marcikić.

U srpnju ove godine Aleksandra je pohađala međunarodnu ljetnu školu u Rijeci na temu »Europske integracije i okruženje«, koja se održavala na engleskom jeziku, budući da su sudionici bili iz Europe, osim jednog sudionika iz Meksika. Predavanja su se održavala na Ekonomskom fakultetu u Rijeci, a držali su ih profesori iz Rijeke, Zagreba, zatim iz Slovenije, BiH, te Belgije. Otvorenje seminara bilo je održano u riječkom Rektoratu, a tijekom ljetne škole posjetila je Crikvenicu i Novi Vinodolski, značajnije institucije u Puli i u Poreču, kao i uspješna poduzeća iz regije. Na jedan dan posjetili su i Zagreb, gdje su imali predavanja u Hrvatskoj narodnoj banci, zatim u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija i u Hrvatskom narodnom saboru, gdje su imali prijem.

»Sudjelovala sam u skupini koja je obrađivala tematiku Bolonjskog sustava obrazovanja. Na kraju smo imali prezentaciju radova, a mi kao sudionici dobili smo 6 bodova koji vrijede na Bolonjskim studijama. Nakon toga, sudjelovala sam na međunarodnom seminaru na Fakultetu tehničkih znanosti u Novom Sadu, gdje je bilo oko 80 sudionika, a obrađivale su se sve teme koje se tiču omladine glede informiranja, obrazovanja i njihovih daljnjih mogućnosti«, prisjeća se Aleksandra. Također, ovoga ljeta sudjelovala je i na splitskoj ljetnoj školi koja se zvala »Novi start«, a tema je bila europske integracije. Ovaj seminar je, po Aleksandrinim riječima, bio veoma zahtjevan po broju sati, a imali su zadatak pravljenja razvojne strategije za pojedina mjesta u toj regiji. Konkretno, Aleksandrina skupina bavila se problema-

tikom otoka Lastovo, koji je pored Hvara i Brača, turistički nerazvijen.

AKTIVNOSTI: Kao članica studentske organizacije »CeMar«, tj. centra za marketing, Aleksandra sudjeluje u radu i istraživanjima koja provodi skupa sa studentima. Najznačajnija aktivnost ove organizacije je Kreativni tjedan, što je ujedno i rođendan »CeMara«. Tada se tjedan dana na fakultetu organiziraju različita kulturna dešavanja, predavanja, izložbe i tada se prezentiraju istraživanja koja su rađena tijekom godinu dana. Aleksandra uvijek sudjeluje u tim istraživanjima. Dobro se služi računarskim programima i radila je kao predavač u privatnoj školi računara. Članica je organizacije »Mensa«, koja okuplja ljude s iznad prosječnom inteligencijom. Svoju budućnost Aleksandra vidi u nastavku studija, možda u Zagrebu ili negdje vani. ■

LIJEPA DVINA I NESTAŠNI TOM SAWYER

Dvina Meler ne samo što je jedina hrvatska manekenka koja ima položen ispit za pilota nego je postala i prva manekenka koja je napisala knjigu »Za sve je kriv Tom Sawyer«. Riječ je o knjizi u kojoj Dvina opisuje svoje zgrade i nezgode s putovanja po 56 država. Putopisi obuhvaćaju dogodovštine iz Madagaskara, Mauricijusa, Kambodže, Kenije, Konga, Zaira, Ugande, Perua i mnogih drugih zemalja koje je Dvina proputovala sa svojim dečkom Darkom. »Nadam se da ovo nije moja posljednja ovakva knjiga«, rekla je na promociji knjige u Zagrebu Dvina koja uskoro kreće na turneju zapadnom obalom Afrike.

TATINA KĆER

»Ne znam je li moja kćer kurva, ali je sigurno glupa kokoš jer ne bi inače gradila karijeru pokazujući sise i ... To su činjenice«, izjavio je za jedan beogradski magazin poznati slovenski književnik i publicist Anej Sam, otac hrvatske estradne zvijske Nives Celzijus.

Iako proteklih dana nije željela bilo što odgovoriti svome tati, Nives je samo za »Svet« izjavila: »Osjećam se loše iako sam se već navikla da me pojedini mediji razapinju na križ. Jedino se pitam bi li svaki pravi otac rekao za svoje dijete takve stvari, pa makar znao da su 'suha' istina. Kada bih o svemu ovome čitala, kao da se radi o nekom drugom, vjerojatno bih rekla da su to riječi nekoga tko je teško umno poremećen.«

PRVA FAZA »POSILA« MAJKE

Mnoge poznate hrvatske i svjetske žene odlučile su na neko vrijeme karijeru zaustaviti zbog majčinstva. Većina njih nikada nije zažalila, uz riječi kako je »biti majka najljepši osjećaj na svijetu«. Dojenje kao prva faza »posila« majke zasigurno im ne pada teško...

Željka Ogresta, poznata zagrebačka TV novinarka
Zavidna

Jako sam patila što ne mogu dobiti djecu. Silno sam se trudila, no nije išlo. Pomalo zavidim ženama kojima to ide bez problema. U bolnici sam dobila paket za djecu što je vrlo humana gesta.

Ana Rucner, violončelistica

Osiguranje

Ne treba odustati – tih se nekoliko mjeseci može izdržati. Darian je nakon mjesec dana dojenja dobio 1,3 kilograma. Čak sam se osigurala u slučaju da izgubim mlijeko – zamrzнула sam dvije litre.

Zorica Kondža, pjevačica,

Prirodno

Cijenim sve što je prirodno, tako je i s dojenjem. Najmlađeg sam sina dojila čak dvije i pol godine, no, zato je njegov zdravstveni karton prazan. Neopisiva je ta spona između majke i djeteta.

LJEPOTICA S REKETOM

Ana Ivanović uspjela je proći sito i rešet i pobijediti u izboru »Teniskog kanala« za najljepšu i najšarmantniju tenisačicu na svijetu. U anketi ove TV stanice sudjelovalo je više od 200.000 posjetitelja Internet web sitea www.thetennischannel.com, pa priznanje tim podatkom dobiva na težini.

Nekoliko tjedana vodila se ljuta bitka između Srпкиnje i uglavnom Ruskinja, Marije Kirilenko i Marije Sharapove, ali je pravom najezdom glasova u finišu, Ivanovićeva uspjela odnijeti pobjedu. Blizu su bile i neodoljiva Čehinja Danijela Hantuhova, kao i nešto starija od suparnica, Martina Hingis, ali Ana je zasluženno osvojila titulu – broj 1.

»Uvijek mi je stalo da lijepo izgledam kako na terenu, tako i van njega. Mislim da je to nešto sasvim prirodno. Ipak, kada se sve zbroidi, u mom je životu tenis najvažnija stvar i ništa ne vrijedi ako dobro izgledate, a bilježite slabe rezultate«, kaže Ana.

SLABA PLAĆA, SUPER REZULTATI

Izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Slaven Bilić spada među najslabije plaćene europske izbornike. Neslužbeno saznajemo da trenutačno najpopularniji Hrvat radi za 32.000 kuna mjesečno, koliko je iznosila i početna plaća bivšega izbornika Zlatka Kranjčara. Cio si je kasnije briljantnim nizom pobjeda u kvalifikacijama za SP priskrbio povišicu od 20.000 kuna. Nakon vrhunski obavljenoga posla u susretu s Englezima, jasno je da je Slaven Bilić podcijenjen, posebno zna li se da, primjerice, Josip Kuže u Dinamu radi za gotovo tri puta višu plaću. U usporedbi s najvećim konkurentima u našoj skupini, Bilić je doista crkveni miš. Guus Hiddink u Moskvi radi za tri milijuna dolara godišnje i najbolje je plaćeni izbornik u Europi. Dojučer je to bio Sven-Göran Eriksson, kojega su Englezi godišnje plaćali 7,5 milijuna eura. Njegov nasljednik Steve McClaren nije ni izbliza u toj kategoriji, on radi za 4,5 milijuna eura, što je za Bilića opet znanstvena fantastika.

Nakon Hiddinka, najbolje plaćeni europski izbornik je Brazilac Luiz Felipe Scolari, kojega su Portugalci vezali još dvije godine za 2,5 milijuna dolara godišnje. Da je prihvatio Englesku, imao bi dvostruko više, ali bi mu posao brzo prisjeo jer bi izgubio u Zagrebu. Najskuplji klupski treneri u Europi su Fabio Capello i Jose Mourinho.

Madridski Real plaća talijanskog stručnjaka 7 milijuna eura, a Chelsea Portugalca čak 7,8 milijuna, čime je on najbolje plaćeni trener u povijesti.

KLASIČNA PRIČA

Nova sezona »Zabranjene ljubavi« donosi i zanimljive intrige, a u vrtlogu će se ovaj put naći i Ana Fijan, mlada poduzetnica koju glumi Jelena Perčin. Ona će ući u ljubavni trokut s Bornom i Nikolom. »To je klasična priča«, objašnjava zaplet Jelena koja će za desetak dana, s predstavom »Dug put kući«, otputovati na festival u Armeniju.

TIFINE KEREFEKE

Vraćajući se s jednog promidžbenog skupa prije desetak dana iz Bihaća, oko 1 sat poslije podne, bivši vokal Bijelog dugmeta Mladen Vojičić Tifa i njegov menadžer Ruždija Metanović doživjeli su prometnu nesreću u kojoj su sudjelovala tri vozila.

»Kad sam se okrenuo i pogledao u Tifu on se za sjeđište držao 'kao mačka' moleći Boga da nas vadi odatle«, pričao je kasnije Ruždija Metanović. Promet je bio obustavljen sve vrijeme dok je trajao policijski

uviđaj, a ljudi su za to vrijeme izlazili i vidjevši Tifu raspiivali se – je li to on snima spot pa pravi kerefeke na cesti. Shvativši da je u pitanju puno ozbiljnija situacija govorili su mu 'da je najvažnije da mu ništa nije bilo'. Kasnije sam mu je Ruždija rekao: »Vidiš pjevač da si popularan.«

BIT ĆE SMAKA SVIJETA

Znanstvenici su izračunali kad će čitava ljudska rasa umrijeti jer će nastupiti smak svijeta. Bit će to na 31. listopada, danu poznatijem kao Halloween, no tek za više od dva milijuna godina.

31. listopada 2252006. godine, odnosno više od dva milijuna godina od danas, nastupit će novo ledeno doba koja će uništiti sav život na Zemlji. Europski geolozi i paleontolozi došlo su do spomenutog datuma analiziranjem milijuna fosila iz središnje Španjolske, kad su potvrdili sumnje da sisavci imaju prosječni vijek trajanja od 2,5

milijuna godina te da moderni čovjek postoji već oko 250.000 godina. Životni vijek povezan je sa Zemljinom orbitom što znači da nije na istom udaljenosti od Sunca kao inače, zbog čega se zemlja jače hladi.

Zavitni dan u Bačkom Monoš

Svi znamo kako je dan nastanka zavita bio težak moment koji je odlučivao o životu ili propasti našeg sela. Zavit je položen i molitva je uslišana, a selo je sačuvano. Danas sam jako sretna što su naši stari znali darovati u zavit svoju dušu. Zahvaljujući njima, mi danas postojimo i kao društvo i kao ovo selo i kao hrvatska zajednica, rekla je predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj

Zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Slavlje zajedništva

Obilježavanje Zavitnog dana počelo svetom misom u crkvi sv. Petra i Pavla *

U organizaciji KUDH »Bodrog« održan kulturno-umjetnički program *

Slavlje lijepoga i raspjevanoga i nadasve uljudbenoga za zajedništvo

Predsjednica KUDH
»Bodgor« Marija Turkalj
i Katica Pašić

Obilježavanje Zavitnog dana u Bačkom Monoštoru počelo je 13. listopada kada je u crkvi svetih Petra i Pavla služena sveta misa koju je predvodio msgr. *Stjepan Beretić*. U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora svečanost se nastavila 14. listopada kulturno-umjetničkim programom u sportskoj dvorani OŠ »22. oktobar«.

U Bačkom Monoštoru, drevnom podunavskom naselju koje je od Sombora u pravcu sjeverozapada udaljeno 15 kilometara, Zavitni dan sela se obilježava još od 1944. godine, kada se tadašnji župnik *Matija Zvekanović* sa župljanima zavjetovao Majci Božjoj, jer je opasnost od ratnog razaranja sela minula tog davnog 13. listopada 1944. godine, na dan posljednjeg Gospinog ukazanja u Fatimi.

DUHOVNI IZVOR ZAVJETA: Na početku kulturno-umjetničkog programa, predsjednica KUDH »Bodrog« *Marija Turkalj* uputila je pozdravne riječi publici, gostima i sudionicima programa, nakon čega je govorila o značaju ovoga slavlja.

»Još dok sam bila mala ušla mi je u pamćenje riječ zavit. Niti sam znala, niti sam shvaćala koliko je ta riječ bogata. Ponajprije, ona nas podsjeća na jedan događaj, dramu ili potrebu za koju je naš Monoštor položio dušu. »Svi znamo kako je dan nastanka zavita bio težak moment koji je odlučivao o životu ili propasti našeg sela. Zavit je položen i molitva je uslišana, a selo je sačuvano. Danas sam jako sretna što su naši stari znali darovati u zavit svoju dušu. Zahvaljujući njima, mi danas postojimo i kao društvo i kao ovo selo i kao hrvatska zajednica.« Svaka kultura koja je protkana snažnim duhovnim izvorom ima još jedan motiv za rad u budućnosti. Zato je Monoštor sretan što svoju kulturnu baštinu sačuvanu ljubavlju i potvrđenu zavitom može prenositi s koljena na koljeno«, rekla je *Marija Turkalj*.

SLAVLJE: Prije početka programa, Monoštorce su pozdravili zamjenik gradonačelnika Sombora *Mišo Stjepanović* i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu *Ivan*

Nastup folkloraca
HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice

Bandić, nakon čega su se pjesmom i plesom predstavili članovi KUDH »Bodrog«, Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice, Kulturno-umjetničkog društva »Pleter« iz Splita, Kulturno-umjetničkog društva »Rumunka« iz Bačkog Monoštora, Hrvatskog kulturno-umjetničko prosvjetnog društva »Dukat« Vajska-Bođani, svirali su tamburaši Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Tomislav« iz Golubinca i tamburaški amsabl »Tanac« iz Pečuha, svoje stihove je recitirao *Antun Kovač*, a u tijeku programa dodijeljeno je priznanje dugogodišnjoj koreografkinji folklora u KUDH »Bodrog« *Katici Pašić*.

RASPJEVANO I ULJUDBENO: Pozdravne riječi Monoštorcima i gostima na svečanosti Zavitnog dana uputio je u ime Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« vlč. dr. *Andrija Kopilović*.

»Jedan sam od rijetkih svjedoka kojemu je najviše o ovom zavjetnom danu govorio pokojni biskup, a vaš župnik, monsinjor Matiša Zvekanović. Za njega je jedno od životnih djela, gdje je najviše osjetio da je kao svećenik i pastir pozvan predvoditi narod i stajati na čelu onda kada gleda smrtnoj opasnosti u oči, bio taj dan. Osjetio je, kao nekoć Mojsije, da treba podići ruku i kod Boga posredovati za spas svoga naroda. Najveće iskustvo vjere doživio je upravo u tom čudesnom događaju. Drugo, čime se i onda, a i kasnije ponosio, je način na koji je Monoštor živio taj zavjetni dan. I sami znadete da nije propuštao 13. listopada biti s vama. Treće, što je osobito često spominjao, to je pjesma zanosna i jedinstvena, kako je on znao reći: kako samo Monoštorci znaju. Raduje li se on ovakvom načinu proslave zavjetnoga dana, kako ste ga prenijeli iz crkve u ovu dvoranu? Duboko sam uvjeren da se raduje. Tamo gdje se njeguje kulturna baština, gdje se doživljava lijepo, gdje se okupljaju generacije zajedno, tamo se događa kultiviranje čovjeka. Unapređivanje kulture i uljudbenog života čovjeka je poslanje i Crkve. Stoga se u ovakve događaje i način uključuje i Crkva«, rekao je vlč. dr. *Andrija Kopilović*.

Monoštorce je pozdravila i ravnateljica Hrvatske čitaonice *Katarina Čeliković*, koja je Monoštorcima darovala književna izdanja ove institucije, a kulturno-umjetnički program okončao se nastupom tamburaškog sastava »Dike« iz Vinkovaca.

Z. Sarić

Pjesma domaćina: članovi KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora

Brojni uzvanici na slavlju

Među uzvanicima Zavitnog dana u Bačkom Monošturu bili su: zamjenik gradonačelnika Sombora Mišo Stjepanović, tajnik Mjesne zajednice Bački Monoštor Zoran Miler, direktor »Vojvodina-šume« Stipan Kusturin, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš, generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Z. Pekačević, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, potpredsjednik HNV-a Stipan Šimunov, direktor NIU »Hrvatska riječ« i potpredsjednik Izvršnog odbora HNV-a Zvonimir Perušić, ravnateljica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković, predstavnik Hrvatskog društva za pomoć učenicima »Bela Gabrić« mr. Ervin Čeliković, vlč. dr. *Andrija Kopilović*, župnik Goran Vilov, mons. Marko Forgić i vlč. Željko Augustinov.

Brojna publika na Zavitnom danu

U Subotici predstavljen »Rječnik govora bačkih Hrvata« Ante Sekulića

Trajni spomenik zavičajnom govoru

Marija Znika: »Ovaj je dijalektni rječnik pouzdan i ozbiljan primjer vrsnoga leksikografskoga rada kakvih je nikada dovoljno« * Marko Samardžija: »Ovim djelom autor je svomu zavičajnom govoru podigao vrijedan i trajan spomenik«

»Uz riječi zahvalnosti koje upućujemo *Ante Sekuliću* što nam je podario ovo djelo, vjerujem da neće zvučati pretjeranim ako kažem kako je današnje predstavljanje 'Rječnika' svojevrtni blagdan naše riječi, bez koje nas ne bi bilo, niti bismo sačuvali svoje ime. Ovim 'Rječnikom' dobivamo ne samo potvrdu naše riječi nego i najprikladnije oruđe opstanka, on je popudbina, naputak, u njemu je sadržano što jesmo i što možemo biti i ubuduće, ako to želimo«, istaknuo je subotički književnik *Milovan Miković*, na početku predstavljanja »Rječnika govora bačkih Hrvata« autora *Ante Sekulića*, koje je održano prošloga petka u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Objavljen prošle godine u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz Zagreba i Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, navedeni »Rječnik« predstavlja kapitalno djelo autora koji je svoj cijeli

radni vijek posvetio istraživanju kulturnog i književnog života bačkih i srijemskih, odnosno podunavskih Hrvata, ostavljajući iza sebe iznimno bogat opus znanstvenih, ali i književnih te drugih djela.

ASPEKT ZAHVALE: Ispred suizdavača, Katoličkog instituta za kulturu povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, ovom prigodom obratio se predsjedavajući *vlač. dr. Andrija Kopilović*, koji se u svome izlaganju osvrnuo na život i rad autora iz, kako je pojasnio, »aspekta zahvale Bogu«.

»Nitko kao Sekulić nije tako presudno prenio bogatstvo baštine podunavskih Hrvata u središte Hrvatske, u Zagreb, i to je djelom providnosti kojoj danas zahvaljujemo što imamo našeg Sekulića, koji je postao trajno naš, i koji je u Zagrebu desetljećima poslanik kulture i baštine podunavskih Hrvata«, rekao je Kopilović, ocijenivši kako je ovaj rječnik, okrunio sva autorova djela iz područja baštine podunavskih Hrvata.

Gosti iz Zagreba: Dunja Brozović-Rončević, Marija Znika i Marko Samardžija

O značaju tiskanja ovoga djela, a u ime drugog suizdavača, govorila je pročelnica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz Zagreba, *dr. Dunja Brozović-Rončević*.

»Ovakav su rječnik bački Hrvati željno čekali i nadam se da će svima njima ova knjiga biti vrlo korisna i upotrebljiva. Ako smo mi iz matice zemlje, u prvom redu iz Instituta, imali Hrvatima iz Bačke podariti ovu knjigu, učinili smo to uz nemale teškoće i sa željom da svijest o njezinoj tematici nikada ne izbljedi«, navela je, među ostalim, Brozović Rončević.

DRAGOCJENO DJELO: Redaktorica »Rječnika«, viša znanstvena suradnica iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, *dr. sc. Marija Znika* govorila je o sadržaju, te sastavu djela, po kome se, kako je ocijenila, vidi da je njegov autor »svoj posao ozbiljno zamislio«. Prema njezinim riječima, rječnik predstavlja dragocjeno djelo »jer se u njemu donosi obilje terenske građe, valjano zabilježene, popraćene svim bitnim gramatičkim podacima, opremljene naglascima, značenjski i uporabno razvedene.«

»Po svemu navedenom ovaj je dijalektalni rječnik pouzdan i ozbiljan primjer vrsnoga leksikografskoga rada kakvih nikada dovoljno«, zaključila je ona.

U predstavljanju djela sudjelovao je i predstojnik Katedre za hrvatski standardni jezik u Odsjeku za kroatistiku, *dr. Marko*

Samardžija. Govoreći o značajkama ovoga rječnika, on je istaknuo kako one ukazuju na to da se govornici govora bačkih Hrvata prepoznaju kao pripadnici hrvatske jezične zajednice, bez obzira na političke granice koje su se mijenjale. On je također naglasio i kako ovo »opsežno djelo na preko 700 stranica« zaslužuje punu pozornost »govornika od kojih je uzet«, ali i hrvatske stručne javnosti, te dodao kako je autor njime svomu zavičajnom govoru podigao vrijedan i trajan spomenik.

RIJEČI AUTORA: Na koncu predstavljanja, okupljenima se obratio i sam autor. Zahvalivši se svima onima koji su pomogli objavljivanje rječnika i koji su ga u tome podržavali, Ante Sekulić se osvrnuo i na povijest ovog djela, budući da je građu za njega počeo sakupljati daleke 1938. godine. Objašnjavajući razloge zbog kojih bi ovo djelo »moglo biti bogatije i sve-

Sabrana djela

Prigodom ove večeri, dr. Andrija Kopilović, predsjedavajući Katoličkog Instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i prof. dr. Ante Sekulić, potpisali su Sporazum o namjerama, po kome će Institut preuzeti skrb o pripremi i tiskanju Sekulićevih sabranih djela.

stranije«, on je naveo kako mu je građa za »Rječnik« tijekom života u dva navrata -1946. i 1972. godine - bila oduzeta od strane onodobnih državnih tijela ali i da je, unatoč tomu, posebice posjetivši pojedina mjesta na području Mađarske, građu ipak uspio obnoviti.

»Osobno sam zahvalan što su se instituti iz Zagreba i Subotice našli u zajedničkom činu i djelu. Oduvijek sam želio da se prožimanje kulturnog središta matične zemlje i ovoga kraja vidi, da ono bude potvrđeno, da ono bude utvrđeno«, rekao je Sekulić.

D. B. P.

Dopisni član HAZU

Dr. Ante Sekulić rođen je 1920. godine u Tavankutu kod Subotice. Gimnaziju je pohađao u Somboru i Subotici. Proforsku diplomu je dobio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1946. godine. Na istom fakultetu je i doktorirao 1947. godine. Svoj radni vijek proveo je kao profesor hrvatskog jezika u gimnaziji u više gradova u Hrvatskoj i na Pedagoškoj akademiji na Rijeci. Živi u Zagrebu, a početkom 1997. godine izabran je za dopisnog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Međunarodni festival »Bisernica Janike Balaža« u Novom Sadu

Veliki uspjeh tamburaša »Kola«

Za najbolji orkestar na festivalu proglašen je Tamburaški orkestar HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice * U kategoriji najboljih primaša drugo mjesto osvojio je Marko Dulić, primaš iz Tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo«

Međunarodni festival tamburaških orkestara »Bisernica Janike Balaža« ove je godine održan u nedjelju 15. listopada, šesti put za redom u Studiju »M« Radija Novi Sad. Organizatori ovoga Festivala su članovi Udruženja građana »Tamburice Janike Balaža«, dok su glavni organizatori *Nikola Novaković i Radomir Grujičić*.

MEĐUNARODNA KONKURENCIJA: S obzirom da je ovaj Festival međunarodnog karaktera možemo reći da su mladi tamburaši iz Subotice imali veliku konkurenciju. Pored Tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo« nastupili su i Tamburaško društvo »Panonija« iz Novog Sada, Tamburaški orkestar »Muzički signali« iz Bijelog Polja iz Crne Gore, Tamburaški orkestar »Šentjanski tamburaši« iz Austrije, Tamburaški orkestar »Garavušec«-Kutjevo iz Hrvatske, Tamburaški orkestar »Szenderege« iz Sent Andreje iz Mađarske, Tamburaški orkestar »Šukar« iz Ljubljane iz Slovenije, Tamburaški orkestar »Banja Luka« iz Banja Luke iz Bosne i Hercegovine i Tamburaški orkestar »Kumanovski tamburaši« iz Kumanova iz Makedonije.

Tamburaši su se natjecali u dvije kategorije: za najbolji tamburaški orkestar i za najboljeg primaša. Kako nam je ispričala ravnateljica glazbenog odjela HKC »Bunjevačko kolo«, prof. *Mira Temunović*, titula najboljeg orkestra pripala je upravo tamburašima HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, drugo mjesto je pripalo tambu-

raškom orkestru iz Mađarske, dok je treće mjesto pripalo tamburašima iz Kumanova. Za najboljeg primaša je proglašen primaš iz Tamburaškog orkestra iz Mađarske koji je za nagradu dobio primu, koju je izradio *Vasilije Števin*. U kategoriji najboljih primaša drugo mjesto osvojio je *Marko Dulić* primaš iz Tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo«, dok je treći primaš *Branimir Jovanović* iz Tamburaškog društva »Panonija« iz Novog Sada.

PRVI SAMOSTALNI NASTUP: S obzirom da su dosad nastupali samo za potrebe folklornog odjela, za tamburaše HKC »Bunjevačko kolo« ovo je bio prvi samostalni nastup. Ovaj tamburaški orkestar čine: *Marko Dulić*-prim I, *Luka Budimčević*-basprim I, *Vladimir Vuković*-basprim II, *Dario Kujundžić*-E-basprim, *Nenad Kostić*-tamburaško čelo, *Dragan Tumbas Loketić*-kontra i *Tomislav Romić*-bas. Ovoga puta kao vokalna solistica s njima je nastupila i *Martina Dulić*. Na Festivalu »Bisernice Janike Balaža« predstavili su se s tri skladbe, »Krovovi Pariza« u aranžmanu *Bože Potočnika*, koncertnim kolom »Boljanec« za koje je aranžman napisao *Vojislav Temunović* i pjesmom »Tribam koga« za koju je teks napisala *Cecilija Miler*, a glazbu i aranžman potpisuje *Emil Antunić*.

Na ovom Festivalu, kako nam je rekla prof. Temunović, uspostavljeni su novi kontakti s drugim tamburaškim orkestrima i već su predviđena neka gostovanja.

Željka Vukov

Iz knjige »Lira naiva 2006.«
Zlatko Gorjanac

Bajke

Voljim it kod stare majke
Da mi pripovida bajke.
Što su lipe, kad bi znali,
Više nisam tako mali
Ali ih slušam, šta mi fali?
Kad ih čujem videm slike;
Gubitnike, pobjednike,
Careve i jadne sluge,
Radosti i tihe tuge,
Puteve i duge pruge.
Pa ne metle videm babu,
Tu princeza ljubi žabu,
Princ na bilom konju traga;
Ne zna di mu sneva draga
Ali dođe do tog praga.
Imade tu stvarno svašta,
Kažu to se zove mašta.
Kažu to istina nije,
A ja im se tad nasmijem
I s bajkom srce grijem.
Voljim i kad stari dida
Mene bajke pripovida.
Opiše mi dobru vilu,
O kraljevskom priča jilu,
Ja mu zaspem tad u krilu.
A kasnije trk u sigru:
Pojurim na bisnom tigru,
Pa pozdravim teta Tezu,
Ljute mi se zveri kezu
Al ja idem po princezu.
Marica se ona zove,
Ispunjava moje snove...
Pocrvenim kad ju videm,
Na znam kako da joj pridem.
Ona će mi žena biti
I velom će lice kriti,
Biće, al još nisam pito,
A možda je bajka i to!

Zlatko Gorjanac je rođen u Somboru 1974. godine. Osnovnu školu završava u Bačkom Bregu, a srednju tehničku u Somboru. Početkom 90-tih osniva rock skupinu »Čuvari Vremena«, za koju piše glazbu i tekstove. Od 2000. godine svira u tamburaškom sastavu »Bereški tamburaši«. Pjesme su mu objavljivane u katoličkom mjesečniku »Žvonič«, kalendaru »Subotička Danica«, somborskom listu »Miroljub«. Član je HKPD »Silvije S. Kranjčević« i piše za potrebe ovog Društva. Dopisnik je tjednika »Hrvatska riječ«, a povremeno surađuje u katoličkom mjesečniku »Žvonič« te u »Miroljubu«, listu HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru.

Sudjelovao je na svim susretima pjesnika »Lira naiva« te su mu i pjesme zastupljene u svim istoimenim zbirkama.

Prvi samostalni nastup:

Tamburaši HKC »Bunjevačko kolo« i solistica Martina Dulić

Predstavljanje književnog izdavaštva KLD-a »Rešetari« u Somboru

U subotu 21. listopada, u prostorijama HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru održat će se književna večer na kojoj će biti predstavljeno književno izdavaštvo Književno-likovnog društva »Rešetari« iz Rešetara u Republici Hrvatskoj. Također, predstavljanje će biti popraćeno i pjesmama njihove pjevačke skupine. Početak je u 20 sati.

Koncert segedinskog zbora »Victoria« u Subotici

U nedjelju 22. listopada, u Franjevačkoj crkvi koncert će održati Komorni zbor »Victoria« iz Segedina. Dirigent zbora je *Ádám Cser*. Koncert je zakazan za 19 sati, a ulaz je slobodan.

Inicijativa o proglašenju Dana kravate

Academia Cravatica pokrenula je inicijativu o proglašenju Hrvatskoga i svjetskoga Dana kravate, 18. listopada, u znak sjećanja na dan kada je 2003. oko Arene u Puli kao umjetnička instalacija omotana i zavezana najveća kravata na svijetu, priopćeno je u utorak iz te ustanove, a prenijela Hina.

Uvođenje Dana kravate pridonijelo bi prepoznatljivosti Hrvatske u svijetu jer je kravata jedini hrvatski simbol koji je univerzalno poznat i prepoznatljiv. Istodobno, kravata je i simbol Europe, ali i znak nekih temeljnih ljudskih vrijednosti, poput dostojanstva, samosvjesti, otmjenosti, te ravnoteže između slobode i odgovornosti, ističe se u priopćenju.

Ustanova Academia Cravatica uputit će prijedlog uvođenja nacionalnog Dana kravate Hrvatskom saboru.

Academia Cravatica osnovana 1997., sebe definira kao neprofitnu ustanovu koja se bavi proučavanjem, čuvanjem i unaprjeđivanjem kravate kao pokretne hrvatske i svjetske baštine.

Počeo Mjesec hrvatske knjige

Ovogodišnji Mjesec hrvatske knjige trajat će od 15. listopada do 15. studenoga, a obilježit će ga brojna događanja u knjižnicama diljem Hrvatske, piše portal Culturenet.hr. Kako je 2006. obilježena obljetnicama slavnih hrvatskih znanstvenika poput *Nikole Tesle* i *Vladimira Preloga*, manifestacija će biti posvećena znanosti.

Svečanost otvaranja Mjeseca hrvatske knjige 2006. održana je u Velikoj Gorici, u ponedjeljak, 16. listopada.

Pokrovitelj manifestacije je Ministarstvo kulture RH, a organizator Knjižnice Grada Zagreba.

»Baba-Mandina kujna« u Subotici

Dramski odjel Kulturno prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte gostovat će u četvrtak, 26. listopada, u Subotici. Amaterska glumačka skupina »Šokadije« izvest će u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«, dramsko-satiričnu predstavu »Ljubav iz baba-Mandine kujne«, s kojom su u prošloj sezoni plijenili veliku pozornost publike u mjestima u kojima su nastupali.

Radnja ovog autorskog djela *Ivana Andrašića*, koji je potpisao i režiju, smještena je u jedno šokačko selo u Podunavlju, na sam početak prošlog stoljeća. Zaplet nastaje kad se najbogatiji čovjek u mjestu, već pomalo ocvali gazda-Joza, zaljubi u seosku ljepoticu *Janju*, koja potječe iz sirotinjske, nadničarske obitelji. Ono što se u početku čini nemogućim, postaje izvjesno zahvaljujući pravoj seoskoj instituciji za gatanje, liječenje, masiranje, spajanje nespojivog i što sve ne, baba-Mandi i njezinom štićeniku *Tuni*, pravom *Arlekinu*, koji je spreman na svakojaka lukavstva kako bi ugodio svojoj usvojiteljici.

Početak predstave je u 19 sati, a karte se po cijeni od 100 dinara, mogu kupiti u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo«.

A. I.

U Ljutovu predstava amaterskog kazališta s Hvara

U subotu 21. listopada, u Ljutovu gostuje Amatersko kazalište »Petar Hektorović« iz Starog Grada sa Hvara, čiji će glumci izvesti predstavu pod nazivom »Mamica je umrla dva puta«. Početak je u 19 i 30 sati, a ulaz je slobodan.

Samostalni koncert trombonista Nikole Peića u Subotici

U utorak 24. listopada, u Gradskoj knjižnici održat će se samostalni koncert trombonista *Nikole Peića*, studenta III. godine na Akademiji umjetnosti u Beogradu. Na programu će se naći djela poznatih skladatelja: *Handela*, *Vivaldija*, *Stojowskog*, *Bogára* i *Pryora*. Na klaviru umjetnika će pratiti prof. *Suzana Ivakić Samardžić*. Početak koncerta je u 19 i 30 sati, a ulaz je slobodan.

Folklorci HKC »Bunjevačko kolo« ugostili članove KUD-a »Pleter« iz Dugopolja

Ponovni susret mladih plesača

Riječ je o uzvratnom posjetu, budući da su članovi Dječjeg ansambla »Kola« u povodu nastupa na 34. Smotri kulturno-glazbenog stvaralaštva mladih u Splitu, početkom lipnja bili gosti KUD-a »Pleter« u obližnjem, 18 kilometara udaljenom mjestu Dugopolje

Prošloga petka 13. listopada, folklorci Dječjeg ansambla HKC »Bunjevačko kolo« ugostili su članove mlade i starije dječje folklorne sekcije KUD-a »Pleter« iz Dugopolja, s kojima su navečer u Velikoj dvorani Centra priredili i zajednički nastup. Riječ je o uzvratnom posjetu, budući da su članovi Dječjeg ansambla »Kola« u povodu nastupa na 34. Smotri kulturno-glazbenog stvaralaštva mladih u Splitu, održanoj početkom lipnja, bili gosti navedenog Društva u obližnjem, 18 kilometara udaljenom mjestu Dugopolje.

i pjesme, te ujedno nekoliko pjesama s otoka Zlarina i iz Kolače mjesta u zadarskom zaleđu. Također, došao je i naš mandolinski sastav koji je pratio pojedine točke«, rekla nam je nakon nastupa tajnica dugopoljskog Društva.

GOSTUJUĆE DRUŠTVO:

KUD »Pleter« službeno je osnovan 1999. godine, premda je, kako ističe naša sugovornica, sa aktivnostima započeo godinu ranije. »Namjera je bila obnoviti kulturnu baštinu samoga kraja, jer godinama u ovom mjestu nije postojalo kulturno-umjetničko društvo, te se sve što spada u folklornu baštinu - od nošnje, napjeva, kola i starih običaja - gotovo u potpunosti izgubilo«, rekla je Botičeva. Vremenom je broj članova Društva rastao, te danas njih oko 130 radi u više sekcija kao što su: dječja folklorna sekcija, prvi folklorni ansambl, sekcija pučkih pjevača, glazbena sekcija (mandolinski sastav i svirači tradicijskih glazbala), ženski zbor i ženska klapa.

Probe održavaju u prostorijama obnovljenog dugopoljskog Doma kulture, čija je obnova, dodaje Botičeva, predstavljala veliki investicijski pothvat za ovu hrvatsku općinu, koja se posljednjih godina intenzivno razvija na svim poljima. Također, »Pleter« se od osnutka bavi prikupljanjem etno-građe za zavičajni muzej, koji se u skorije vrijeme planira otvoriti pri spomenutom Domu kulture, u kome je nedavno također otvorena i knjižnica.

GOSTOVANJA U INOZEMSTVU: S obzirom da su mlada udruga, Botičeva kaže kako su s gostovanjima u inozemstvu počeli tek prošle godine, započevši ih nastupima u Bugarskoj te Bosni i Hercegovini. Ove su godine gostovali i u Italiji, a svoj prvi

Marijana Botić

Prema riječima tajnice KUD »Pleter« Marijane Botić, u Suboticu je došlo ukupno 42 člana njihova Društva. »Mlada folklorna sekcija predstavila se sa autohtonim plesovima i pjesmama dugopoljskog kraja, ličkim kolom i kolom tanac, dok su članovi starije dječje skupine izveli raženačko kolo

dolazak u Vojvodinu, ističu kao posebno zanimljiv.

»Od prije dvije godine naši folklorci uče i bunjevačke plesove, koji im se jako sviđaju. Nažalost, još nismo nabavili tambure, kojima su članovi, a posebice voditelj glazbene sekcije, naprosto oduševljeni. S druge strane, folklorna baština našeg kraja je interesantna ovdje, zanimljivo je da je 'Bunjevačko kolo' prošle godine postavilo splitske plesove«, objašnjava Botičeva.

Inače, gosti iz Dugopolja su bili smješteni u obiteljima svojih »kolega« iz »Bunjevačkog kola«, s kojima su sutradan, u subotu, krenuli put Bačkog Monoštora gdje su nastupili na proslavi Zavitnog dana. Posljednjeg dana druženja, u nedjelju, gosti su imali priliku turistički obići Palić, nakon čega su u popodnevним satima, uz lijepe uspomene na »panonsku damu« i obećanje ponovnog susreta, krenuli natrag doma.

D. B. P.

Predstava »Bračno putovanje bez muža« otvorila »Mjesec kulture« u Ljutovu

Gosti iz Belišća oduševili publiku

Mnoštvo komičnih situacija izazivalo je bure smjeha kod publike, koja je doista dobro prihvatila predstavu

Ljutovo, malo mjesto na sjeveru Bačke, započelo je kazališnu »sezону« u kojoj će dramska skupina HKUD »Ljutovo«, ne sumnjamo, ponovno pokazati svoje kvalitete u domeni pučkog teatra. Uloge za novu kazališnu predstavu su već podijeljene, a o njoj, kao i radu na njezinom postavljanju, moći ćete čitati u nekom od idućih brojeva »Hrvatske riječi«.

U međuvremenu, na pozornici tamošnjeg Doma kulture gostovat će dramske skupine iz mjesta u kojima je ova mala trupa osvojila simpatije i započela nova prijateljstva, koja su dovela do međusobne suradnje. Ovaj put, prijateljska kazališta gostovat će kao dio kazališnog programa pod nazivom »Mjesec kulture«, u organizaciji HKUD »Ljutovo«.

U okviru spomenutog programa, prošle subote 14. listopada, s predstavom »Bračno putovanje bez muža« u Ljutovu je gostovala kazališna trupa iz Republike Hrvatske, iz grada Belišća, u blizini Osijeka. Predstava je odigrana doista maestralno, znajući da su to ipak glumci-amateri, koji za svoj trud ne primaju nikakvu (materijalnu) nadoknadu, osim zadovoljnih lica publike koja ih je cijelo vrijeme podržala gromkim pljescima. Redatelj ove predstave je *Ivica Koprivnjak*, djelo je napisao *Leo Lenc*, dok je scenografiju uradila *Silvija Kifer*. Predstava je urađena u povodu 30 godina amaterskog djelovanja Silvije Kifer, a u povodu 40 godina amaterskog djelovanja Ivice Koprivnjaka.

Njih dvoje, uz još četvero glumaca, također sudjeluju i u izvedbi ove predstave.

Za nešto više od sat i pol, koliko je trajala izvedba, publika je mogla vidjeti mnogo toga. Autentični karakteri lokalnoga puka prikazani su slikovito i vjerno. Sve to kroz zaplet koji počinje okladom između prijatelja i nastavlja se peripatijama koje iz toga proistječu. Mnoštvo komičnih situacija izazivalo je bure smjeha kod publike, koja je doista dobro prihvatila predstavu.

Predstavi, a samim time i otvorenju »Mjeseca kulture«, između ostalih nazočili su i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Lazo Vojnić Hajduk*, gradonačelnik grada Belišća *Zvonko Borić*, dogradonačelnica grada Belišća *Marija Ilić* i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici.

Tijekom boravka, gosti iz Belišća imali su priliku vidjeti i Suboticu, po prvi puta. Imali su priliku prošetati ulicama ovoga grada te saznati i ponešto iz njegove povijesti. Također, obišli su i Palić, koji im se u svojoj ljepoti jesenskoga lica, ukrašenog zlatnom bojom opaloga lišća, posebno sviđao.

Gosti su u Subotici boravili sve do nedjelje poslijepodne, kada je došlo vrijeme da se oproste sa svojim domaćinima. A njihovi domaćini, članovi HKUD »Ljutovo«, ostaju dužni posjetiti Belišće i tamošnjoj se publici predstaviti jednom od svojih predstava.

S. Jurić

U subotu predstava gostiju sa Hvara

U subotu 21. listopada, u Ljutovu gostuje amatersko društvo »Petar Hektorović« iz Starog Grada sa Hvara, koje će izvesti predstavu pod nazivom »Mamica je umrla dva puta«. Početak predstave je u 19 i 30 sati, a ulaz je slobodan.

Povodom proslave blagdana sv. Terezije Avilske, zaštitnice grada Subotice i subotičke katedrale

Crkvena naučiteljica

*Terezija se rodila 28. ožujka 1515. godine u Avili * Nju je u samostan odvela želja za spasenjem duše *
Zato je u borbi za Krista i Crkvu osnivala samostane u kojima će njezine sestre moliti
i na taj način za kraljevstvo se Božje boriti*

Zivot prve žene naučiteljice Crkve mogli bismo nazvati duhovnim iskustvom jedne ljubavi, jer je taj život bio mistika kao susret s Bogom. Njezin mistični odgovor Božjemu pozivu vodi neposredno u veoma bujan nutarnji život, te u apostolat.

Terezija se rodila 28. ožujka 1515. godine u Avili, glavnom gradu istoimene pokrajine u Staroj Kastiliji. Roditelji su joj bili *Don Alonso Sánchez de Cepeda* i *Doña Beatriz de Ahumada*, a osim nje imali su još jedanaestero djece. Od triju djevojčica dvije su se kasnije udale, a Terezija se odlučila za redovnički poziv.

ŽELJA ZA SPASENJEM DUŠE: Kad je Terezija odlučila stupiti u Karmelićanski samostan od Utjelovljenja u Avili, bilo je to iznenađenje i za nju samu i za sve one koji su je poznavali. Nju je u samostan vodila želja za spasenjem vlastite duše. Stupanje u samostan, za nju je bilo veoma bolno i teško, predstavljajući dramatično iskustvo. Ona sama o tome svjedoči: »Jedva mogu vjerovati da će moja bol i u smrti biti veća od one što sam je osjećala kad sam napuštala roditeljsku kuću. Činilo mi se kao da se u meni odvaja svaka pojedina kost«. Da nije to sama napisala, jedva bismo takvo što mogli pomisliti o jednoj, u povijesti Crkve, izuzetnoj redovnici.

U prvoj godini redovništva nastojala je živjeti do savršenosti, tako odlučno da se živčano i tjelesno brzo razboljela. Pala je u stanje sveopće anemije, a zatim je kroz četiri dana bila posve ukočena. Svima je izgledalo da će umrijeti i već su sve pripremili za njezin sprovod. No, ona se najednput probudila iz svoga mrtvila i ukočenosti, te je sama otklonila posvećeni vosak, kojim su joj po tadašnjem običaju bili već zalili očne kapke. Neki misle, da se treba zahvaliti brizi i slutnji Don Alonsa, jer se opirao pogrebu svoje kćeri. Svetica sama misli da tu milost ima zahvaliti zagovoru sv. Josipa koga je počela još više štovati i njegove pobožnost neumorno širiti.

Nakon toga iskustva Terezija nije odmah postala svetica. Daleko od toga, ona je čak 18 godina provela u osrednjosti. Opisujući

život u samostanu tih godina, Terezija pokazuje sve njegove slabosti, sjene i nedostatke. To je i nju strahovito razočaralo, a u duši je sve jasnije i življe osjećala zov da se iz svega toga izdigne.

Sv. Terezija Avilska

OBNOVA KARMELE: Kada joj je bilo četrdeset godina, u jednom je svom vide-nju ugledala mjesto u paklu, koje joj je pripravljeno, ako ne krene drugim, boljim i savršenijim putem. Tada se energično odlučila za reformu Karmela. Od časa kada je jasno vidjela da je Bog više ne želi gledati »u razgovoru s ljudima, već s anđelima« i kad je svoje srce s njegovim velikim mogućnostima »nastojala uskladi-ti« sa Srcem Kristovim, do tada prosječna karmelićanka, postala je jakom ženom, velikom redovnicom, koja je nastojala svoj život proživljavati u duhu Evanđelja. U tome je bila sva obnova Karmela, obnova koja je išla polako, uz mnoge poteškoće, ali koja je posve preobrazila redovnički život. Rodio se novi, idealni Karmel, (bosonoge karmelićanke), dostojne kćeri velike majke Terezije od Isusa.

Radi obnove Karmela Terezija je krstari-la cijelom Španjolskom, ne obraćajući

pažnju na poteškoće i zapreke koje bi je zaustavila na tom svetom putu. Iz tog su života kao najzreliji plodovi onoga razdob-lja nastala njezina pisana djela. U svojim molitvama i mističnim zanosima, nosila je sve brige i tjeskobe svoga naroda. Iako je bila na vrhuncima mistike, nije bila daleko od svega onoga što se u tadašnjoj Crkvi i u svijetu događalo. Terezija je znala i vjerovala da je odlučujuće oružje jedino molitva, jer iz nje i druga sredstva dobiva-ju svoju jakost. Zato je u borbi za Krista i Crkvu osnivala samostane u kojima će njezine sestre moliti i na taj se način za kraljevstvo Božje boriti. Povijest joj je dala pravo, jer je ona postala jednom od vrhunskih ličnosti katoličke obnove XVI. stoljeća, s utjecajem koji traje još i danas. Terezija je izdahnula 14. listopada 1582. godine, no dan poslije njezine smrti bio je već 15. listopada, jer je upravo tada stupila na snagu reforma kalendara – ispravak staroga Julijanskoga kalendara, te se vri-jeme uskladilo s objektivnom stvarnošću prema kojoj se mjeri. Ima u tome mnogo znakovitosti, jer je Terezija Avilska svo-jom obnovom Karmela općenito pomogla pomaku redovničkoga života.

Priredila: Željka Vukov

Mentalitet našeg čovjeka

Čovjek nade i hrabrosti – uz misijsku nedjelju

Piše: v.lč. dr. Andrija Kopilović

Treba danas biti
čovjek koji daje
nadu i hrabrost
za nov korak. Taj
korak bi trebali
načiniti kršćani,
jer imaju snagu,
a i viziju što bi
trebalo. No,
pitanje je imaju
li kršćani
hrabrosti da
budu ono što
jesu, da »igraju«
doista po
pravilima
Evandjelja, a ne
da se nazivaju
kršćani, a žive po
pravilima
svijeta. Očito da
nas situacija u
svijetu zove da
budemo ljudi i
kršćani po mjeri
Evandjelja

Čini se da su mnoge stvari, koje bi trebale biti jasne, nejasne i da se nejasne lažno prikazuju kao jasne. Dijelim jedno razmišljanje koje sam sabrao na ovu stranicu iz raznih konstatacija mentaliteta našega čovjeka. Ponajprije je postavljeno kao izazov kršćanima koji trebaju odgovoriti na encikliku Benedikta XVI. »Bog je ljubav«, kada Papa kaže: »A mi smo joj povjerovali«. Zar doista?

Zemlja je naš jedini zavičaj. Samo na njoj možemo preživjeti, samo na njoj se odvijaju sudbine ljudskog roda i uz nju smo svi vezani, bez razlike. U usporedbi s velikim nebeskim tijelima svemira, Zemlja je tek malen, sitan trunak. Na toj sitnoj kugli i usred svemira, kojemu ne poznajemo početak ni kraj, odvija se sudbina ljudskog roda. Svi smo mi na Zemlji u istoj situaciji. Pravimo se kao da nam je nepoznat Gospodar Zemlje, nepoznat nam je onaj koji nas je tu stavio da živimo i koji nas s te Zemlje uzima i »presađuje« u neki drugi svijet. Tobože kao da nam je nepoznata ruka koja nad nama bdije, lice koje nas promatra i oči koje ne mogu shvatiti da tako malo volimo jedni druge. A svi trebamo jedni druge.

RAZLIKE U NAŠEM ŽIVOTU: Ma kakve boje kože bili, naobrazbe ili životne dobi na kojem god dijelu Zemlje i s kojim god mentalitetima, religijama i navikama bili, kakve god bile naše želje i čežnje i naši načini života opet smo jedno. Svi smo ovdje »patnici«, nepoznati sebi i drugima i čini nam se kao da ovamo dolazimo nepoznati i odlazimo u nepoznato. Stoga je ispravan jedan jedini stav prema čovjeku - biti s njime solidaran, voljeti ga, tješiti ga, hrabriti ga i imati sućut prema njemu. No, među nama ipak je drugačije, čak suprotno. U globalnoj podjeli čovječanstva jedni su bogati, a drugi siromašni, jedni su neuki, bez naobrazbe, a drugi s visokim stručnim diplomama.

Jedni imaju plodno tlo na kojem žive, a drugi jedva što izvuku iz kamena i pustinje. Jedni uživaju u bistrim izvorskim vodama, a drugi čežnu za kapljicom i gutljajem pitke vode. Nije bolje ni u osobnim mikroodnosima. Jedni imaju bogatu kuću, nekoliko automobila, veliku zaradu, skupo se odijevaju i ne oskudijevaju u hrani, a već njihovi susjedi nemaju nijedan auto, žive u jednoj sobici kao sardine u kutiji, imaju puno djece, gladni su i žedni, prepuni čežnje da si barem jednom mogu kupiti ono što žele. Jedan je bogat i dobro uhranjen, a drugi, tu u njegovoj blizini, mršav, kost i koža, jedva veže kraj s krajem. Jedni su trijezni, dobri i čestiti ljudi - drugi su alkoholičari, drogirani, neshvaćeni i sami. Velike su razlike u našem životu. Teško nam je shvatiti da smo mi jedan drugome sudbina. Dokle god ima siromašnih na Zemlji, bogataš ne može mirno uživati svoje bogatstvo. Dokle god postoji lopov i kradljivac, ne može pošten čovjek biti siguran, ne mogu djeca bezbrižno ići u školu i ne može društvo biti zadovoljno. Dokle god na tržištu vlada pravo jačega, ne mogu mali poduzetnici biti zadovoljni, moraju strahovati da će biti pregaženi i izbačeni iz poslovnog života od jakih, bezobzirnih i nepoštenih konkurenata. Ako je tko bolestan, onda ni zdravi ne mogu biti mirni jer znaju da će prije ili kasnije biti u sličnom položaju. Ako postoji smrt, ako postoje nepravedna ubojstva, krađe i grabeži, onda nitko od nas ne može biti miran i siguran.

BITI, ŽIVJETI, A NE SAMO GOVORITI: Tek kad svi počnemo dijeliti sudbinu jedni s drugima, kada budemo tražili i molili da svi postanemo poštene i čestiti, kad se budemo trsili da zajedno plaćemo i veselimo se - tada će među nama biti dobro. No, upravo to je problem - nikom se u tom smjeru ne žuri. Izvještaj o razvoju ljudskog roda danas, kojeg su izdali Ujedinjeni narodi, kaže da

je u posljednjih petnaest godina stotinu država postalo siromašnijima i da čak milijarda i šest stotina milijuna ljudi ima manji prihod. Neuravnoteženost gospodarskih odnosa između najbogatijih i najsiromašnijih država se više nego udvostručila. Tako se odnos najbogatijih prema najsiromašnijima u posljednjih petnaest godina od trideset prema jedan, povećao na šezdeset prema jedan. Istodobno, u bogatim državama raste nesigurnost, sve je veća nezaposlenost i sve veći razdor između siromaštva i bogatstva. Tako raste i nezadovoljstvo. Pogotovo što animirane tržišta i njegovo globaliziranje olakšavaju krađu, nezakonito oduzimanje i profiterstvo. U tom globalnom tržištu teško se može uočiti tko je u prednosti, a tko u lošijem položaju. Čudno da ova situacija ne potiče ljude da budu razumniji i da pokušaju nešto promijeniti da se život humanizira. Događa se upravo suprotno. Na Zapadu je sve više zahtjeva da se dokinu nedjelje, svetkovine i blagdani. Time sve više nestaje iz ljudskog društva kultura slavlja, mira i međusobnih odnosa. Roditelji više nemaju vremena za djecu, ali ni djeca, prenatrpana već od početka školskim i izvanškolskim obvezama, nemaju vremena za roditelje. Ne čuje se više dječja igra, djece je sve manje pa se ni nemaju s kime igrati. Naši prostori postaju sve više prazni i pusti, a život sve nehumaniji i zato sve teži. Očito se traži nešto novo među nama. Treba danas biti čovjek koji daje nadu i hrabrost za nov korak. Taj korak bi trebali načiniti kršćani, jer imaju snagu, a i viziju što bi trebalo. No, pitanje je imaju li kršćani hrabrosti da budu ono što jesu, da »igraju« doista po pravilima Evandjelja, a ne da se nazivaju kršćani, a žive po pravilima svijeta. Očito da nas situacija u svijetu zove da budemo ljudi i kršćani po mjeri Evandjelja. Znači biti, živjeti, a ne samo govoriti!

Život salašara

Obiteljski zadružni život - II. dio

Sinovi su radili zemlju, za to su roditeljima davali komenciju (naknada za hasniranje zemlje), a otac ji je s vrimenta na vrime obalazio i nadziro šta i kako rade. Otac je držo buđelar, u njeg su bili novci, a na salašu je najstariji sin zapovido drugima ko će šta i kako radit.

Piše: Alojzije Stantić

Ko jedan od oblika odnosa u zadružnom životu Bački Bunjevaca opisan je i obiteljski život u zadrugi Dulićevi iz Đurđina. Tu zadrugu je istražila i opisala *Milana Černelić*. Kod ti Dulićevi, otac i mater su živili obaško u varoši, a sinovi s obiteljima na salašu u Đurđinu. Sinovi su radili zemlju, za to su roditeljima davali komenciju (naknada za hasniranje zemlje), a otac ji je s vrimenta na vrime obalazio i nadziro šta i kako rade. Otac je držo buđelar, u njeg su bili novci, a na salašu je najstariji sin zapovido drugima ko će šta i kako radit. U ovom obliku otac je zadržo sva prava, a najstariji sin je priuzo dio njegove dužnosti.

Svake nedilje je jedna od snaja u varoš donosila roditeljima sve šta su naredili da njim se donese sa salaša, da niučem ne oskudijave. Starešina zadruge dida Ive sa ženom je živio u varoši, di su imali dvi kuće. Kuća njim je bila na velikom putu (glavnoj ulici) na čoši, a kad su njim dolazili sinovi oni su ulazili u veliku kuću s puta, a snaje su ulazile u malu kuću, u istoj avliji. U malu kuću su ulazili iza čoše, iz sporednog sokaka.

DULIĆEVI: Kako je dide Ive rano osto udovac svake godine ga naizmenice dvorila druga snaja. Snaja nije smila ist isto ilo kojeg je skuvala za dida Ivu, nit je smila š njim sist za astal. Potomci dida Ive su držali da je tio bit mali bog u obitelji. Kad su mu u goste dolazila dica ni njim je bilo slobodno grajiti.

Dida Ivu je naslidio sin Petar, bio je manje strog od svog oca. Kuća u varoši je bila zajednička i svako je od nji mogo u nju doć kad je tio el moro. Kad su zadrugu podilili obično su kuću u varoši prodali i novce podilili.

Dulićevu zadrugu ovlašno (površni) spominje i *A. Sekulić* u knjigi »Narodni život i običaji bačkih Bunjevaca«.

Bilo je i takog da su posli diobe zadruge kuću zadržali i dali je pod kiriju (zakup) čeljadima koja su stala u malom stanu u avliji. Ta su čeljad bila dužna da kuću drže u redu i da sve bude spremjeno kad sa salaša dođu u varoš. Ovaki adet je bio i u drugim zadrugama u subatičkom ataru.

M. Černelić u tom radu spominje: »Kod Bunjevaca se dešavalo da zadruga postane bratska i za života roditelja na taj način što roditelji, kad ostare, odu sa salaša da žive u

gradu. Ta zadruga funkcionise kao bratska, njome upravlja najstariji brat, ali je ona, u suštini očinska«.

KUĆA U VAROŠI: U većini slučajeva članovi zadruge su varoš dolazili s vrimenta na vrime, obično petkom na hetiju, nedjeljom u crkvu (dok nisu napravili salaške crkve, prim. A.S.). Često se koji od unuka škulovo iz varoši. Kuća u varoši imala je u avliji obaško napravljenu košaru. Katkad su u većim kućama primili stanara da njim održava red u avliji i na sokaku, al i da pomaže u drugim poslovima u kući: na priliku kad sa salaša donesu čutke (oklasak)

Salaš gledan odozgor

za ogriv, el piću (kabasta rana) i prostirku za konje i sl. da spremi na misto itd.

U takim kućama obično su imali i muzaru (krava koja se muze) o kojoj se staro stanar. On je čistio i košaru, a da dubre ne zauzima mista u tismoj avliji, najčešće su za njeg iskopali duboku jamu, iznutra je obzidali i u nju bacali dubre, al i sve trunje od rastinja, pa su tako već onda radili kompostiranje. (Jama je bila oko tri sa tri i duboku oko dva metara u koju su istresali dubre iz košare/volarice. U tu jamu su bacali trunje i spalo lišće s drva iz avlije i s puta i druge biljne otpatke. Trunje je istrunilo do izvlačenja dubreta, obično u proliće, pa su kompostom obogatili dubre. Nuz taku jamu je svudan bio reterat (poljski zahod).

Kad su se dilili (dioba imovine posli smrti roditelja) bilo je i takog da su kuću ostavili školovanom sinu, a drugom sinu

zemlju i salaš. Ako je bilo više sinova, a jednog el više nji su iškulovali oni nisu talovali od zemlje jel su na njevo školovanje potrošili velike novce, a za vrime školovanja nisu radili zemlju i nisu pomagali u bogaćenju domazluka. Škulovani sinovi su živili od posla za kojeg su iškulovani. Poslii. svickog rata sve više su školovali i žensku dicu, pa ni one nisu talovale od zemlje.

SUDAREVIĆEVI: Poznat mi je bio oblik života obitelji Sudarević iz Đurđina (isti nam je pradida), oko četrdesetak godina iz sridine XX. vika. Posli smrti roditelja neudomljeni četiri sina i tri čeri ostali su na salašu, nisu se dilili. Muškarci su u salašu poso podili da je jedan timario konje, drugi se staro o marvi, treći je odranjivo je svinje. Četvrti od braće bio je samouk »ezermeshter« (svestran zanatnik) najviše je radio kovačke i kolarske poslove, opravljo je sermaj (pokretna imovina) i zaprežne poljodilske mašine. Kad su radili velike poslove u ravni poso su podilili prema sklonosti. Jedna od sestara je bila domaćica, vodila je i radila sve ženske poslove, na salašu, druga se starala o kući u varoši, al u vrime veliki poslova i ona je dolazila na salaš za ispomoć reduši.

Dva najstarija brata i dvi sestre su ostali do kraja života neudomljeni. Kad se udala jedna sestra njoj su dali ženski dio tala. Dobrim posli oženila su se i dva brata, stali su s obiteljima u varoši, al domazluk nisu dilili, jel su neudomljeni oženjenima ostavili imovinu da je podile.

Udomljeni muškarci su radili sve važnije poljske poslove ko i prija, uveče su često išli kući, a ujutru se vraćali, a kad su radili ris (ručna žetva) i druge velike poslove u ravni, onda su po nekoliko dana noćivali na salašu. Zimi el kad nije bilo veliki poslova onda su po nekoliko dana bili s obiteljima. Udivanili su na čeg će potrošit velike novce, a i kome će koliko pripast od hasne sa zemlje i prodalog josaga (stoka).

Ovaj oblik života je nalik zadružnom, al malo slobodniji. Med njima nije bilo razmirice oko diobe hasne (koristi) iz domazluka. To je bio lip primer sloge med braćom i sestrama, u to sam se uvrio jel sam više puita bio kod nji, katkad po nekoliko dana.

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (129.)

Pereestrojka

Gorbačov je posebice zaslužan za popuštanje napetosti u svijetu. Svjestan da ne može pratiti utrku u naoružanju, potaknuo je pregovore sa SAD-om kako bi se uklonila nuklearna prijetnja

Piše: Zdenko Samaržija

Kriza u Sovjetskom savezu potaknula je promjene u komunističkoj partiji. Na mjesto njezina vođe došao je 1985. godine *Mihail Gorbačov*. Svjestan gospodarskih problema SSSR-a, pokrenuo je niz mjera kojima je pokušao stabilizirati zemlju. Ali, to je bio neostvariv zadatak.

Prva otežavajuća okolnost bila je promjena politike SAD-a prema SSSR-u. U SAD-u je 1980. godine za predsjednika izabran *Ronald Reagan*, tvrdi antikomunist koji je SSSR nazivao »carstvom zla«.

Do tada teško zamislivo: komunist Gorbačov i antikomunist Reagan

SOVJETSKI VIJETNAM: SAD je počeo pomagati antikomunističke snage u Afganistanu i Srednjoj Americi šaljući im veliku pomoć u novcu, vojnoj opremi, obavještajnim podacima i vojnim savjetnicima. Druga otegotna okolnost Gorbačovu bilo je stanje u gospodarstvu. Sovjetsko je gospodarstvo bilo iscrpljeno utrkom u naoružanju. Građanima SSSR-a nedostajale su osnovne životne potrepštine.

GLASNOST: Gorbačov je pokrenuo perestrojku – obnovu gospodarstva, ali ona nije dala željene rezultate. Započeo je i politiku glasnosti – otvorenosti. Prvi put se u sovjetskim novinama mogla pročitati kritika Komunističke partije i njezi-

na upravljanja zemljom. Ali, glasnost je Komunističkoj partiji donijela i neželjene posljedice. Ljudi su počeli kritizirati sam komunistički sustav, zahtijevati više demokratskih sloboda i bolje uvjete života. Baltičke zemlje zahtijevale su samostalnost.

KRAH: Gorbačov je posebice zaslužan za popuštanje napetosti u svijetu. Svjestan da ne može pratiti utrku u naoružanju, potaknuo je pregovore sa SAD-om kako bi se uklonila nuklearna prijetnja. Početkom 1989. godine sovjetska se vojska, nakon velikih gubitaka, povukla iz Afganistana. Hladni je rat ustupao mjesto međusobnom razumijevanju i poštovanju dviju velikih sila.

Prema komunističkim zemljama istočne i srednje Europe Gorbačov je vodio umjereniju politiku od svojih prethodnika. Podržavao je zahtjeve građana tih zemalja za demokratizacijom. Međutim, i te su se promjene nepovoljno odražavale na Komunističku partiju i na Sovjetski Savez. Zahtjevi za samostalnošću sovjetskih republika bili su sve jači. U kolovozu 1991. godine protivnici reformi pokušali su izvršiti državni udar i svrgnuti Gorbačova i reformiste s vlasti, ali nisu uspjeli. Tako su Litva, Latvija i Estonija objavile neovisnost. Slijedile su ih Ukrajina i Bjelorusija. Predsjednik Rusije Boris Jelcin, zajedno s predsjednicima Ukrajine i Bjelorusije, objavio je 8. prosinca 1991. godine da je Savez sovjetskih socijalističkih republika prestao postojati. Njegovo je mjesto zauzela Zajednica Neovisnih Država.

SLOM KOMUNISTIČKIH REŽIMA: U komunističkim zemljama istočne i srednje Europe jačaju zahtjevi za višestranakom demokracijom, tržišnim gospodarstvom i odlaskom sovjetske vojske. U Poljskoj je radnički sindikat Solidarnost zahtijevao demokratske promjene. Poljski je parlament to prihvatio i raspisao dje-

lomične demokratske izbore, prve u 40 godina postojanja komunističkog bloka. Poljski su primjer slijedile i ostale komunističke zemlje.

Prekretnica: Rušenje Berlinskog zida

Tijekom 1989. godine komunističke su partije izgubile vlast u svim zemljama istočne i srednje Europe. U Rumunjskoj je diktator *Nicolae Ceausescu* pokušao vojskom i policijom slomiti zahtjeve za promjenama, ali nije uspio. U nepuna dva tjedna Rumunji su srušili njegov režim, a Ceausescu i njegova supruga osuđeni su pred prijemnim sudom na smrtnu kaznu i strijeljani.

Najrječitiji simbol promjena bilo je rušenje Berlinskog zida. Taj simbol hladnog rata su zajednički srušili građani Istočne i Zapadne Njemačke. Rušenje Berlinskog zida i slom komunističkog sustava potaknuo je i ponovno ujedinjenje Njemačke.

U Tavankutu održan susret KUD-ova koji nose naziv »Matija Gubec«

Pod Gupčevim okriljem

Ove godine susreti su prvi puta prešli hrvatsku granicu * Sljedeći susret, peti po redu, bit će održan u Bosni i Hercegovini u mjestu Bakovići

Četvrti po redu susret kulturno umjetničkih društava koji nose naziv »Matija Gubec« održan je u Tavankutu, u subotu 14. listopada.

Da se manifestacija održi u ovome mjestu odlučeno je još na prošlogodišnjem susretu ovih KUD-ova, a jedan od razloga takve odluke je svakako i ovogodišnji jubilej domaćina. Naime, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta osnovano je 1946. godine, a ove godine proslavlja 60 godina svoga rada i postojanja.

PRVI PUTA IZVAN HRVATSKE: Ideja za ovim susretom istoimenih društava rodila se još 1968. godine, ali je zbog političkih događanja zaživjela tek 2003. godine, kada su se spomenuta Društva prvi puta susrela. Susreti su započeti na inicijativu KUD »Matija Gubec« iz Zagreba i KUD-a »Matija Gubec« iz Gornje Stubice, te su prvi susreti održani u Zagrebu i Gornjoj Stubici. Drugi susreti održani su u Donjem Miholjcu, također u Hrvatskoj, a treći u Ilači. Ove godine susreti su, održavanjem u Tavankutu, po prvi puta prešli hrvatsku granicu.

»Svakako nam je čast što smo mi domaćini ovoga susreta i što se u Tavankutu održavaju prvi susreti koji su izvan matične domovine. Kao i sve prijašnje i ovogodišnji susret financijski je potpomoglo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Organiziranje susreta pomogli su i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, veliki broj udruga iz Tavankuta, OŠ »Matija Gubec« iz Tavankuta, Mjesna samouprava Tavankut, nevladina udruga, »Croaticum«, ZZ »Vočko«, ZZ »Povrtar« te veliki broj mještana«, rekao je potpredsjednik HKPD »Matija Gubec« *Ladislav Suknović*, koji je ujedno i predsjednik Organizacijskog odbora IV. Susreta.

ZAJEDNIČKI NASTUP: U okviru ovogodišnjeg susreta sudionici su posjetili Gupčevu bistu koja je postavljena u Tavankutu i položili vijenac. Također,

na zajedničkom sastanku spomenutih Društava donesena je odluka da će sljedeći susret, peti po redu, biti održan u Bosni i Hercegovini u mjestu Bakovići, koje potpada pod općinu Fojnica. Organizatori najavljuju da će šesti susret, 2008. godine biti održan u Slavenskom Kobašu u Hrvatskoj. Kako je rekao Suknović, na sastanku su se zauzele smjernice kako bi se ova manifestacija proširila i dobila još veći značaj, te postala most između Hrvata iz dijaspore i Hrvata iz matične domovine.

U večernjim satima, u Domu kulture u Tavankutu, upriličen je nastup okupljenih društava. Prigodnim riječima nazočne je pozdravio predsjednik HAD-a *Dužo Runje*.

Prvi su nastupili domaćini iz Tavankuta, a nakon njih publici su se predstavili gosti: KUD »Matija Gubec« iz Slavenskog Kobaša, KUD »Matija Gubec« iz Gornje Stubice, KUD »Matija Gubec« hrvatskih Zagoraca iz Zagreba, HKUD »Matija Gubec« iz Rume, KPUD »Matija Gubec« Bakovići-Fojnica iz Bosne i Hercegovine, KUD »Matija Gubec« iz Donjeg Miholjca, KUD »Matija Gubec« iz Ilače i KUD »Matija Gubec« iz Sotina.

Željka Vukov

Vođa seljačke bune

Matija Gubec je bio hrvatski seljak i vođa seljačke bune u Hrvatskoj i Sloveniji.

Prije bune, Gubec je bio kmet na imanju zloglasnog *Franje Tahija*. Kad je izbila buna, seljaci su izabrali Gupca za vođu. U kratkom vremenu bune Gubec se pokazao kao sposoban organizator i nadahnjujući vođa, pa je odmah nakon smrti ušao u legendu.

Vodio je seljačku vojsku u presudnoj bitki protiv plemića kod Stubičkih Toplica 9. veljače 1573. Nakon što su seljaci poraženi, Gubec je uhvaćen i odveden u Zagreb. Smaknut je 15. veljače, a prema legendi je javno mučen na Markovu trgu tako što je prisiljen da nosi krunu od usijanog željeza (kao »seljački kralj«), a zatim je raščetvoren.

Matija Gubec je do današnjeg vremena ostao najveći narodni junak Hrvata.

HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta

KUD »Matija Gubec« hrvatskih Zagoraca iz Zagreba

KUD »Matija Gubec« iz Bakovića
Bosna i Hercegovina

Marija Nimčević, OŠ »Sveti Sava«, Subotica

KRUH NAŠ SVAGDAŠNJI

Kruh je Božji dar ljudima i svijetu. Moramo ga poštovati jer je to trud ljudi koji su ga pravili.

Da bismo kruh mogli jesti prvo moramo orati, sijati, vršiti kombajnom u srp-nju. Bačo skupi žito i nosi ga u mlin. Tu se melje brašno. Od brašna se može praviti svašta: peciva, lepinje, kruh crni i bijeli, pogače...

Jednom sam bila u pekarnici »Dino«. Vidjela sam kako se pravi perez. Dobili smo po jedan. Bili su jako fini. Sada i ja mjesim kruh doma s bakom. Baka i ja pravimo i pogaču.

Jednom je Bog učinio čudo i nahranio tisuće ljudi sa dva kruha i pet riba.

Nataša Kujundžić, III. e, OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Nataša Kujundžić, II. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Daniel Tucić, V. a,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Ivan Merković, V. a,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

JA MAŠTAM O....

Ja maštam da imam veliki motor.

Kada bih ga imao s njim bih išao u školu. Svi bi me ljudi gledali. Kada bih se vratio doma odmah bih ga stavio u garažu. Garažu bih čvrsto zaključao da nitko ne može otključati.

Ja bih jako volio da se ova moja želja jednog dana ostvari.

Marko Stantić, III. e, OŠ »Matija Gubec« Donji Tavankut

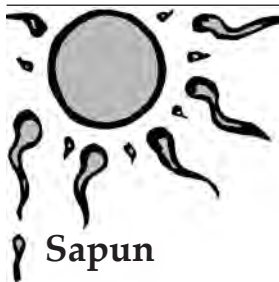

David Dujak, I. h, OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Mirjam Maksuti, I. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

HRCKOVA SVEZNALICA

Sapun

Jeste li se ikada upitali koliko sapuna trošite vi i vaši ukućani, stanovnici vašega grada i cijele naše zemlje? Doista mnogo. A samo oko stotinu godina nas dijeli od onoga vremena kada se sapun kuhao doma. Jedva možete zamisliti koliko je taj grubi sapun zaostajao za glatkim i mirišljivim, kakav se danas posvuda upotrebljava. Sapun dobivamo kada masti i ulja kuhamo zajedno s alkalnim materijama. Te masti mogu biti svinjska mast ili loj, a ulje se dobiva od biljaka ili voćnih sjemenki. Najčešće se ulja vade iz palminog drveta, kokosovog oraha i maslina. Alkalna materija koja se upotrebljava za spravljanje sapuna jest soda. Sapun se spravlja na sljedeći način: masti i alkalne materije se kuhaju u ogromnim kazanima, od kojih neki mogu primiti i 175 tona. Taj proces se naziva saponifikacija. Pred sam kraj dodaje se sol koja pomaže da se sapun izdvoji i podigne na vrh kazana. Solni rastvor potone na dno. Polutekući sapun se prebacuje u stroj, gdje se miješa sve dok ne postane glatka masa kojoj se dodaju razni sastojci kako bi sapun dobio posebnu kvalitetu. Može se dodati parfem ili boja. Kada je vrela sapunska masa dovoljno izmiješana, izljevaju se u kalupe ili se podvrgava specijalnom procesu ako želimo dobiti sapun u prahu.

Vještina pravljenja sapuna postoji već tisuću godina, a riječ sapun potječe od francuske riječi »savon«, što znači sapun.

Kako sapun čisti?

Sapun razlaže masnu prljavštinu u čestice koje su tako male da ih voda može sprati. Isto tako, sapun oblaže čestice prljavštine i čini ih tako skliskim da se one više ne mogu zadržati na površini na kojoj su do tada bile.

Postoje razne vrste sapuna s raznim imenima. Sapuni za struganje skidaju nepoželjne slojeve, naftni sapuni skidaju tešku masnoću, sapuni za svakodnevnu uporabu u kućanstvu i dr.

Naravno, sapun treba redovito koristiti u svakodnevnom održavanju higijene tijela, posebice ruku koje treba redovito prati prije svakoga obroka.

Priredio: Zoltan Sič

Ruku na srce, kraj ljeta i početak ove jeseni bili su kakvi se samo poželjati mogu u mnoštvu toplih i sunčanih dana. Ali sve što je lijepo, jednostavno mora imati i svoj kraj.

Prirodnim zakonom smjene godišnjih doba i kalendarskom odrednicom naše hemisfere, sredina listopada donosi očekivanu smjenu vremenskih prilika i temperaturnih vrijednosti. Stiže hladnoća.

PRVOBITNI PROBLEM GRIJANJA: Od samoga početka svoga egzistiranja na ovom svijetu čovjek se, pored svih brojnih životnih opasnosti i nedaća, morao boriti i protiv

Hladnoća vlada

Grijanje

Sredinom listopada započinje nova sezona centralnog grijanja, ali su već dulje vrijeme mnoga domaćinstva primorana koristiti i alternativne načine zagrijavanja prostorija

Piše: Dražen Prčić

tehničkom smislu, čovjek je usavršavao načine grijanja zatvorenih prostora u kojima je obitavao. No, sve do modernog doba i izuma parnog gri-

današnje peći na čvrsto gorivo postale su znatno ljepše i nadasve, jeftinije, ali im je multifunkcionalnost ostala ista. Baš kao u srednjem vijeku. Služe za grijanje i za kuhanje. Sjetimo se samo 1999. godine i doba bez struje...

Uz sustave centralnog grijanja tzv. grijanja na daljinu, koje se vrši toplom vodom u radiatorima domova koji se pretežito nalaze u stambenim zgradama, isti način zagrijavanja prostorija vrši se putem plinskog priključka. Plinifikacija, koja sve više uzima maha na našim prostorima (za razliku od brojnih zemalja koje su već odavno u takvom energetske sustavu), omogućuje i racionalniju potrošnju električne ener-

gije, što je posebice u zimskom periodu često i najveći problem. Jer, ukoliko »zaškripi« s centralnim grijanjem (parnim ili plinskim), a nema uvjeta za loženje ikakve peći ili mjesta za ognjište, alternativno sredstvo grijanja predstavljaju raznovrsne termo-akumulacijske peći, grijalice, kaloriferi, kvarcne peći i ostali strujni potrošači, koji samo tijekom svog rada održavaju toplinu, ali i troše enormne količine skupih kilovata. Istina postoje i brojne peći na plin, ali se one, zbog svoje nepraktičnosti i problema oko zamijene boca, sve manje koriste.

GRIJANJE BUDUĆNOSTI: Život 21. stoljeća sve više unapređuje dostignutu znanstvenu tehnologiju, i građenjem brojnih nuklearnih reaktora sve više ulazimo u »atomsko doba« korištenja energije dobivene cijepanjem atoma. Nuklearna energija jamačno je rješenje budućnosti, jer čovjek još od »prve vatre« nastoji unaprijediti »toplotni komfor« i učiniti život ugodnijim. Samo iza vatre ostaje jedino pepeo, koji se lako može neutralizirati, ali nuklearni otpad sve više počinje zabrinjavati našu sadašnjost! ■

Prvi reaktori

Za početak atomske ere grijanje uzima se 27. lipnja 1954. godine kada je proradio prvi nuklearni reaktor u Obninsku (SSSR)a, dok je prvi komercijalni reaktor stavljen u pogon u Sellafieldu (Engleska) 1956. godine.

hladnoće, naravno ukoliko nije imao sreću roditi se u tropskim predjelima našeg planeta. Život u kontinentalnim krajevima, uz žarka, topla ljeta, uvijek je u svojoj suprotnosti nosio veliku hladnoću i niske (minus) temperature tijekom nekoliko jesensko-zimskih mjeseci. Ukoliko ih je želio preživjeti i dočekati novu sezonu toplog vremena, čovjek se morao nekako snaći. U početku, bez izuma vatre, bile su to životinjske kože i pećine, koje su koliko-toliko uspijevale neutralizirati vanjski mraz. No kada je grom s neba podario prvu vatru, a ljudi su je uspjeli sačuvati u svom posjedu, započela je i prva sezona grijanja ljudskog čovječanstva. Jer oko velikog ognja nikad se nitko nije smrznuo, a pećine i prvobitne nastambe postala su ugodna »domaćinstva«.

NAPREDNIJI SUSTAVI: Kako se ljudska civilizacija razvijala, u intelektualnom i

janja (centralnog), dominantan izvor toplote ostala je (pa i sve do danas) klasična vatra tj. obuzdani plamen u kojemu sagorijevaju čvrsta goriva. Modernizacijom i dizajnom,

Branislav Skenderović, inženjer elektrotehnike

Zdrava rekreacija

U nastojanju pronalaženja adekvatnog načina održavanja tjelesne kondicije izbor je pao na rekreacijski biciklizam

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Surovi tempo suvremenog načina življenja često ne ostavlja previše vremena za održavanje tjelesne kondicije i zdravi način borbe protiv suvišnih kilograma. Primjer *Branislava Skenderovića* (1969.) inženjera elektrotehnike iz Subotice, zaposlenog u Telekomu na mjestu koordinatora prijenosnih sustava, koji se odnedavno intenzivnije bavi rekreacijskim biciklizmom, jedan je od praktičnih načina da svakodnevno izdvojite sat ili dva, ovisno o slobodnim »kapacitetima«, za sebe i ugodnom vožnjom doprinesete boljitku svog zdravlja.

► **Kako ste se odlučili za intenzivnije bavljenje rekreacij-**

skim biciklizmom i što Vas je navelo na odluku »o kupovini bicikla«?

Tijekom svih proteklih godina, prije studija i nakon njih, sve vrijeme sam se bavio nekim sportom, nastojeći voditi računa o svojoj tjelesnoj kondiciji. Prije je to bio nogomet, potom sam se oprobao u karateu, jedno vrijeme sam igrao i badmintom, intenzivno jogirao u Dudovoj šumi, a potom je uslijedila dulja stanka (brak, dijete) i, kao posljedica toga, stigli su obilni suvišni kilogrami. Razmišljajući o djelotvornoj rekreaciji, kombiniranoj s željom da izgubim suvišnu tjelesnu masu, a sve opet u skladu sa slobodnim vremenom,

odlučio sam se prošle godine oprobati u rekreacijskom biciklizmu.

► **Za kakav ste se bicikli odlučili?**

Poslije malo informiranja odlučio sam se za model austrijskog proizvođača »Simplon«. U pitanju je klasični tzv. *city bike*, bicikl za gradsku vožnju s karakterističnim tanjim pneumaticima. Za početak bavljenja biciklizmom to je posve pristojan model, a u budućnosti možda pređem i na neki trkaći model.

► **Koliko su duge Vaše svakodnevne dionice i gdje se sve vozite tijekom ovih rekreacijskih vožnji?**

U prosjeku jedna »tura« traje između 1,5 i 2 sata gotovo svakog dana, naravno, ukoliko mi to dnevne obveze dozvole. Tijekom tog vremena uspijem prevaliti između 25-30 km, pretežito u kružnim vožnjama oko Palića, koji je moja omiljena biciklistička destinacija.

► **Što za Vas predstavlja najveće zadovoljstvo u vožnji?**

Uz djelotvoran rekreacijski efekt, usmjeren na zdrav način održavanja tjelesne kondicije i skidanja suvišnih kilograma, uživam u prirodi kroz koju se vozim, što je uz idealne vremenske uvjete, kakvi su ove tople jeseni, savršeno zadovoljstvo provedenog vremena

na svježem zraku. Izdvojio bih još jedan važan moment, zbog kojeg sam se opredijelio za biciklizam, a to je činjenica da sam istog trenutka, kada sjednem na bicikl, u trening akciji.

► **Kako biste ocijenili biciklističke staze u Subotici?**

Nažalost, staza prema Paliću, kojom se svakodnevno vozim, preopterećena je gustim prometom biciklista, pješaka, joggera, rolleraša i u određenim trenucima vožnja zna biti opasna za sve koji su na njoj. Osobno mislim da bi se u budućnosti trebalo više posvetiti pažnje izgradnji ili uređenju nekih novih staza, jer biciklizam je zdrav sport, a što je još itekako važno, doprinosi rasterećenju automobilskeg prometa i smanjenju zagađenosti životne sredine.

► **Smjena godišnjih doba uskoro će nam donijeti hladnije i lošije vrijeme, uz znatno smanjenje dnevnih temperatura. Kako ćete nadomjestiti razdoblje do prvih proljetnih dana i nastavka biciklističke sezone?**

I dalje ću voziti bicikl, ali će to sada biti sobni model. Vrijeme je isto, oko sat i pol, kombinirano uz neki film na DVD-u. Istina, nedostajat će mi najviše svježi zrak i priroda u kojoj sada uživam...

Američki primjer

Ubiti, mojoj odluci da se počnem baviti rekreacijskim biciklizmom u mnogome je doprinio moj prijatelj Vlatko Primorac, koji živi u Illinoisu (SAD) i koji je, također veliki zaljubljenik u biciklizam. U komunikaciji s njim često mi je spominjao uređenost tamošnjih staza, na kojima se često vozi.

V I J E S T I

Tenis

Ljubičić obranio Beč

Najbolji hrvatski tenisač *Ivan Ljubičić* pobijedio je na jakom ATP turniru u Beču, svladavši u finalnom susretu Čileanca *Gonzalesa* sa 6-3, 6-4, 7-5. Prvi nositelj turnira opravdao je ulogu favorita i uspio obraniti prošlogodišnji naslov (po prvi puta u karijeri) izbornom gradu Austrije.

Nogomet

Prvi susret nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine

Usklopu priprema za kvalifikacijske susrete reprezentacija i klubova hrvatskih manjina, reprezentacija Hrvata iz Vojvodine odigrala je, prošlog tjedna, svoj prvi susret na gostovanju kod hrvatskog drugoligaša Belišća. U prijateljskom ozračju, pred oko 300 gledatelja, domaćin je slavio pobjedu od 4:0 (2:0), ali je rezultat ovog puta bio u drugom planu, jer je u pitanju ipak prvo okupljanje pozvanih igrača i početak stvaranja buduće momčadi. Nakon susreta ljubazni domaćin su upriličili zajedničku večeru i druženje svih sudionika ovog prijateljskog nogometnog susreta. Za reprezentaciju Hrvata iz Vojvodine nastupili su: *Antonić (Sombor)*, *Vuković (Sombor)*, *Nimčević (Žednik)*, *Ostrogonac (Subotica)*, *Bedeković (Tavankut)*, *Ilovac (Subotica)*, *Lukač (Subotica)*, *V. Berleković (Čonoplja)*, *Memišević (Subotica)*, *S. Berleković*

(*Čonoplja*) i *Mandić (Subotica)*, a u drugom dijelu susreta igrali su još i: *Vojnić (Čantavir)*, *Periškić (B. Monoštor)*, *Horvacki (Tavankut)* i *Anišić (Subotica)*

»Unatoč, na prvi pogled, visokom porazu, zadovoljan sam prvim nastupom reprezentacije Hrvata iz Vojvodine, koja se okupila tek u autobusu na putu prema Belišću. Naš protivnik je bila uigrana drugoligaška hrvatska momčad, a mi smo tek u stvaranju sastava za predstojeće kvalifikacijske susrete«, kazao je *Marinko Poljaković*, izbornik reprezentacije.

HNL

10. kolo, 14. listopada

Šibenik – Hajduk 1:2
Dinamo – Varteks 4:1
Slaven B. – Osijek 1:0
Međimurje – Zagreb 2:0
Pula – Rijeka 2:3
Cibalia – Kamen I. 1:3

Tablica: Dinamo 25 (-1), Hajduk 25, Varteks 16, Šibenik 15, Međimurje 15, Pula 14, Osijek 13, Zagreb 13, Slaven B. 12, Rijeka 10, Kamen I. 7, Cibalia 6

Rukomet

Pobjeda Zagreba

Rukometaši Zagreba uspjeli su, s dosta muke, stići do druge pobjede u Ligi prvaka nakon što su u Skoplju bili bolji do make-

donskog predstavnika Metalurga (22-18). Najbolji pojedinac susreta bio je reprezentativni vratar *Šola* s impresivne 24 obrane, a sa novom pobjedom Zagreb ostaje u utrci za jedno od prva dva mjesta koje vode u završnicu najjačeg europskog klupskog rukometnog natjecanja.

NLB ABA liga

5. kolo, 14. listopada

Zagreb – Bosna 75:66
Zadar – Olimpija 82:76
Hemofarm – Cibona 86:72
Budućnost – Split 75:64
Široki – Domžale 89:73
Slovan – FMP 71:68
Partizan – C. Zvezda 93:80

Tablica: Partizan 9, FMP 9, Cibona 9, Hemofarm 9, C. Zvezda 8, Zagreb 8, Olimpija 8, Budućnost 7, Zadar 7, Split 7, Široki 6, Domžale 6, Slovan 6, Bosna 6

URONITE SVOJ PC...

Semicon je predstavio Scijelu kolekciju posebnih fluida za ekstremno overklokiranje pod imenom Galden. To je kolekcija tekućina koja Vam omogućava potopiti cijelo računalo kao u akvarij i bez problema ga overklokirati. Postoji nekoliko vrsta tekućina koje se razlikuju po točki vrijenja i po temperaturi sipanja, a nisu toksične i ne gore. Na ovaj način može se istovremeno hladiti i CPU i GPU. Ovakve tekućine nisu jeftine. Jedan galon (oko 4 litre) košta do 400 USD.

MALENI PC

Izraelska tvrtka Compu-lab uspjela je smanjiti kompjutor na veličinu od otprilike dvije trećine površine kreditne kartice. CM-X270L je velik točno 44 x 66 mm, a na tu površinu smjestili su IntelXScale koji pokreće Windows CE ili Linux operativne sustave, Flash memoriju od 512 MB kao nadomjestak za hard disk, 128 MB RAM, AC97 zvučnu karticu i Philipsov čip za bežičnu 802.11b mrežu. Sve ovo je „klasika“ za PDA, ali CM-X270L ima još i PCI bus, 4 USB porta i mrežni priključak, što ga definitivno svrstava u klasu PC računala.

ZVUČNI SISTEM SFX511W

SFX511W je 5.1 zvučni sistem, zasnovan na modelu SFX22iF. Karakteriraju ga male dimenzije i dobra kakvoća zvuka, a uz računalo može se koristiti i s DVD plejerom, tako da upotpunjuje kućno kino. Zanimljiv detalj je taster za uključivanje/isključivanje koji istovremeno služi i za kontrolu jačine zvuka. To je dobra kombinacija, jer kada želite isključiti zvučnike, okretanjem tastera istovremeno smanjujete jačinu zvuka. Kada su te komande razdvojene, često se dešava da korisnik isključi napajanje a pri-

GASTRONOMSKI KUTAK

Potrebno za palačinke

1 l mlijeka
4 jaja
1,5 velike žlice šećera (za juhu)
2 male žlice soli
oštro brašno
mineralna voda

Potrebno za nadjev:

200 gr mladog kravljeg sira
200 gr mljevenog mesa
1 kisela pavlaka
malo soli,vegete
2 jaja
100 gr trapista

Palačinke s mesom i sirom

Priprema:

Mlijeko, jaja, šećer, sol i brašno pomiješati i razrijediti mineralnom vodom. Ostaviti da malo odstoji i ako je potrebno uliti još malo mineralne vode. Za to vrijeme dinstati meso, te dodati po želji soli i vegete. Kada je meso izdinstano, pomiješati ga sa sirom i polovinom pavlake. Peći palačinke i puniti ih nadjevom od sira i mesa, te ih redati u vatrostalnu posudu. Kada su sve palačinke pečene i poredane, umutiti 2 jaja s ostatkom pavlake i preliti palačinke, od gore narendati trapista i staviti da se zapeče.

je toga ne utiša zvuk što, pokraj neprijatnosti u vidu jakog klika, može dovesti i do težih kvarova sistema. Dijelovi koji su kod dvosistemskog rođaka bili srebrne boje ovdje su obojeni u crno i tako cijelom sistemu daju elegantniji izgled, koji će se dobro uklopiti u svako okruženje. Više satelita podrazumijeva i više žica za razvlačenje po prostoriji; zato je proizvođač priložio kabele dužine primjerene za manju sobu. Kakvoća reprodukcije je izvrsna, a okružujući zvuk pogodovat će za slušanje omiljene muzike.

ZVUČNI SISTEM SFX22iW

Ovo je model iz serije 2.1 zvučnika koji je ujedno i najmanji u ovoj seriji. Osim malih dimenzija i snage, SFX22iW karakterira izuzetno zanimljiv i kompaktni dizajn. Sateliti su u srebrnim plastičnim kutijama sa istobojnom platnenom maskom, koja djeluje poput metalne mrežice, što im daje robustan izgled. Iako imaju gumene podmetače, zakrivljen oblik kutija utiče na njihovu nestabilnost. Kockasto kućište infrabasa je od medijapana boje drveta, sa četiri plastične nogice. Sprijeda je zvučnik pokriven metalnom mrežicom, dok su na zadnjoj strani svi priključci, glavni naponski prekidač i otvor bas refleksa. Tu je priključen i skoro dva metra dug kabel sa upravljačkim tipkama. Pločica sa tipkama je plastična i također srebrnasta, tako da i ona djeluje poput metalne. Pored signalne lampice nalaze se i taster za uključivanje, ujedno namijenjen i kontroli jačine zvuka, regulator snage basa i priključak za slušalice. Nizak stupanj izobličenja, kao i dobar odnos signala

i šuma omogućavaju da ovi zvučnici uvijek budu pojačani do maksimuma. Male dimenzije i moćan zvuk svidjet će se mlađim korisnicima, a oni obično imaju male i pretrpane sobe.

Priređuje: Siniša Jurić

Spektakularna pobjeda na Maksimiru

Hrvatska škola nogometa

Iako je Engleska kolijevka nogometne igre, prošle srijede »Gordi Albion« imao je što naučiti od Bilićevih izabranika

Piše: Dražen Prčić

Surovi tiskarski rokovi predaje tekstova spriječili su nas u obavljanju ovog teksta u prošlom broju, ali spektakularna i velika pobjeda nad prvim konkurentom za plasman na Europsko prvenstvo - favoriziranom momčadi Engleske, jednostavno ne može ostati adekvatno neispraćena. Posebice kada je ostvarena odličnom igrom, čistim rezultatom

(2-0), uz fanatično i krajnje korektno (konačno) navijanje posve ispunjenih maksimirskih tribina. Ne pobjeđuje se Engleska tako često...

ZAŠTO JE HRVATSKA POBIJEDILA: Poslije bitke lako je biti general, analizirajući događanja u njoj, ali se poslije ovog velikog duela u glavnom hrvatskom gradu ipak moraju izdvojiti i apostrofirati neki detalji. Ponajprije glavni razlozi zbog kojih je Hrvatska nogometna reprezentacija uknjižila važna tri boda protiv izravnog konkurenta u skupini, u vjerojatno najtežem susretu na domaćem terenu. Osnovni odgovor na pitanje u podnaslovu leži u jednostavnoj činjenici da su »momci« izbornika *Slavena Bilića*, velikog poznavatelja engleskog nogometa i svojevremeno najskupljeg obrambenog igrača na Otoku (prelazak u Everton), sve vrijeme susreta djelovali kao jedan, želeći tu pobjedu više od ičega. Odlično uklopljena »nova

momčad«, u odnosu na sastav koji je pod *Kranjčarom* igrao na SP u Njemačkoj, uspjela je »isplesti« djelotvornu mrežu oko *Robinsonovog* gola i okruniti terensku nadmoć s dva pogotka. Istina, drugi pogodak djelo je braniča *Nevillea* i nespretne reakcije spomenutog vratara (gol će se dugo vrtjeti na brojnim sportskim postajama), ali uz efektan gol *Eduarda*, »Vatreni« su imali još nekoliko ozbiljnih prigoda za pogodak (*Kranjčar*, *Petrić*) i Englezi, na koncu, mogu biti zadovoljni sa samo dva primljena zgoditka.

Tajna pobjede krije se u odlučnoj koncepciji najmlađeg dosadašnjeg izbornika, njegovoj nogometnoj filozofiji velikog obrambenog igrača i nastojanju da svoju »čvrstinu« prenese i na svoje izabranike. Potez kažnjavanja tri »bečara« (*Srna*, *Olić* i *Balaban* zbog izlaska u noćni klub tijekom priprema), i njihovo izostavljanje iz momčadi neposredno pred susret u Moskvi (Rusija – Hrvatska 0-0), donio je pravi efekt uspostavljanja potrebne discipline i stvaranja čvrstine u zamišljenoj koncepciji. Možda zbog takvog pristupa, Bilić je po vlastitom glazbenom opredjeljenju rocker (ima sastav *Newera* s kojim je snimio i album), u srijedu 11. listopada na Maksimiru je »svirao« samo jedan sastav. Uz frenetično navijanje, ovog puta nada-

sve korektnih, vjernih hrvatskih navijača (najbolji na SP u Njemačkoj), susret protiv Engleske sličio je pomalo velikom rock koncertu najvećih zvijezda.

KVALIFIKACIJSKA SKUPINA: Poslije prvih odigranih kola i nekoliko posve neočekivanih rezultata najvećih konkurenata (Engleska – Makedonija 0-0, Rusija – Izrael 1-1), Hrvatska je zasjela na prvo mjesto skupine sa 7 bodova iz 3 susreta i planski nastavlja prema zacrtanom planu željenog plasmana na sljedeće EP u Austriji i Švicarskoj 2008. godine. Naravno, do konačnice ima još mnogo kvalifikacijskih susreta i ispita za »Bilićeve momke«, ali ako se po jutru dan pozna, ne bi trebalo biti straha za nastavak lijepe budućnosti hrvatskog nogometa i već prepoznatljive škole iz koje je i sam izišao aktualni izbornik, nezamjenjivi član legendarne momčadi iz Francuske 1998. godine. Na klupi uz njega su i *Aljoša Asanović*, *Robert Prosinečki* i *Nikola Jurčević*, sve znana imena iz iste generacije, što bi trebalo značiti dovoljnu garanciju dobrog i kvalitetnog rada na dulje staze. Konačno, prije preuzimanja A vrste Slaven Bilić je u tandemu s Asanovićem vodio mladu reprezentaciju i jamačno ima potpuni uvid u sve potencijale s kojima raspolaže hrvatski nogomet. ■

Petar Vidaković, tenis trener

Rad s talentiranim mladim tenisačima

U njemačkom gradu Paderbornu angažiran je na mjestu Kreistrenera cijele Nordrhein Westfalen regije
Razgovor vodio: Dražen Prčić

Uz nogomet tenis je zasigurno sport koji svojom popularnošću pokriva gotovo cijeli naš planet, a samim time predstavlja i zanat koji se može unovčiti i izvan granica matične zemlje. Mladi teniski trener *Petar Vidaković* (1973.) iz Subotice svoje sportsko umijeće iz »bije-log sporta« već nekoliko godina uspješno prenosi mladim tenisačima u Njemačkoj, radeći kao glavni stručnjak za mlade generacije u regiji Nord Rein Westfalen.

► **Kako ste se odlučili za profesionalni**

poziv tenis trenera?

Tenis sam, uz svog oca *Antuna*, počeo igrati vrlo rano i trenirati ga već od svoje četvrte godine života. Moj prvi trener je bio legendarni *Feri-bacsi* iz »Spartaka«, a tijekom aktivne igračke karijere u Subotici prošao sam sve starosne natjecateljske kategorije i nastupao za sve selekcije matičnog kluba. Odluku da se i profesionalno bavim pozivom trenera donio sam već zarana, pretpostavivši ovu odluku daljnjoj igračkoj karijeri.

Igračka karijera

Uz trenerske obveze Petar Vidaković još uvijek uspješno aktivno igra za svoju momčad iz Paderborna, dok mu je najveći igrački uspjeh naslov prvaka Vojsvodine u mlađim kategorijama.

► **Koju ste trenersku naobrazbu završili i s kakvom profesionalnom licencijom radite u Njemačkoj?**

Prvo sam završio vrhunski tečaj USPTR-a, američke asocijacije trenera tenisa, a tijekom boravka u Njemačkoj položio sam potrebne ispite za stjecanje nacionalne »C« licencije Njemačkog teniskog saveza (DTB) bez koje se niti ne može danas raditi.

► **U kojem gradu živite i što sve spada u djelokrug Vašeg trenerskog angažmana?**

Živim i radim u *Paderbornu*, gradu vrlo sličnom rodnoj Subotici (oko 150.000 stanovnika), koji se nalazi u *Nord Rein Westfalenu*. Primjerice, ova regija ima čak 64 tenisačka kluba na svome teritoriju. Glede mog profesionalnog djelovanja angažiran sam na mjestu tzv. Kreistrenera, što znači da nadzirem rad najtalentiranijih mladih tenisača i tenisačica s toga područja.

► **Kakve su Vaše profesionalne dnevno-tjedne obveze?**

Svakoga radnoga dana angažiran sam u prosjeku 7-8 sati u radu s talentiranim mladim kategorijama, dok tijekom vikenda, skupa s njima, odlazim na turnire i klupsko-ligaška natjecanja.

► **Već dulje vrijeme živite i radite u Njemačkoj, a kako ona izgleda iz Vašeg kuta?**

Život u inozemstvu počiva na brojnim zakonitostima vezanim za status stranca, a koje se, ponajprije, ogledaju u konstantnom radu uz mnogo privatnog odricanja. Uza sve to, život prolazi u čestim trenucima samoće, toliko karakteristične tijekom boravka u stranoj zemlji.

► **Prije odlaska u Paderborn radili ste nekoliko godina u Zagrebu.**

U biti, svoju trenersku karijeru sam započeo radeći u TK »Rudeš« iz Zagreba, u kojemu sam živio nepune tri godine prije odlaska u Njemačku. Život u glavnom gradu Hrvatske pamtim po brojnim lijepim sportskim trenucima i prvom profesionalnom iskustvu u trenerskom pozivu.

► **Uz prenatrpani dnevni raspored na teniskim terenima zasigurno Vam ne ostaje previše slobodnog vremena. Što volite raditi izvan svakodnevnih poslovnih obveza?**

Kada god imam prilike i vremena, volim otići na neko veće tenisko natjecanje poput susreta Davis-cupa i ATP turnira. Ove godine sam bio na susretu Hrvatska – Argentina u Zagrebu, te tijekom ljetnih ferija na »Croatia Openu« u Umagu. Uz tenis, moja druga sportska ljubav je nogomet i kada god mogu koristim priliku pogledati neku od atraktivnijih utakmica.

Prvi patentni Nikole Tesle

Priredio: Zdenko Samaržija

17. listopada 1917. godine rođen je *Mak Dizdar*, hrvatski književnik.

17. listopada 1931. godine osuđen je na 11 godina zbog utaje poreza mafijaški vođa *Al Capone*.

17. listopada 1991. godine Iločani su pod pritiskom Jugoslavenske narodne armije morali napustiti svoj grad. Ilok i okolna sela su opljačkana, a u Lovasu je likvidirano tridesetak mještana.

18. listopada 1867. godine

Amerikanci su preuzeli od Rusa Aljasku, koju su kupili za 7.200.000 \$.

18. listopada 1692. godine početa je gradnja petrovaradinske utvrde.

18. listopada 1931. godine umro je u New Yorku *Thomas Alva Edison*. Patentirao je približno 1000 izuma, na primjer, žarulju, fonograf, mikrofoni i filmsku kameru.

19. listopada 202. godine prije Krista rimski je vojskovođa Scipion porazio Hanibalovu vojsku. Kartaginci su morali napustiti sve kolonije te platiti Rimu ogromnu odštetu koja je uključivala i predaju cjelokupne mornarice i svih bojnih slonova

19. listopada 1812. godine počelo je povlačenje Napoleonove vojske iz Moskve.

20. listopada 1770. godine rođen je grof *Janko Drašković*, jedan od vođa Ilirskoga pokreta. Nakon europskih burnih godina, koje je svojim ratovima iznjedrio *Napoleon*, ustalila politička situacija (1815.), koja je pogodovala razvoju trgovine i gospodarstva. Međutim, uslijedila su presezanja mađarskog plemstva prema Hrvatskoj. Sporadični otpori hrvatskih intelektualaca i svećenika nisu im se mogli oduprijeti. Bio je potreban širi i organiziraniji pokret. Već 1832. godine, dvije godine nakon Gajeve Kratke osnove, grof Janko Drašković objavio je u Karlovcu Disertaciju ili razgovor darovan gospodi poklisarom, koja je postala opće prihvaćena politička osnova hrvatskoga narodnog preporoda – bio je to prvi hrvatski nacionalni program, pisan štokavskim narječjem.

Grof Janko Drašković je u Disertaciji predlagao sjedinjenje Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Rijeke i Vojne krajine u jednu cjelinu – Veliku Iliriju. Ona bi trebala obuhvatiti i slovenske krajeve i

Bosnu. Službeni jezik u Velikoj Iliriji bio hrvatski (štokavsko narječje), a vrhovnu bi vlast imao ban. Velika Ilirija bila bi u sastavu Ugarskoga Kraljevstva pa tako i u sastavu Austrijskoga Carstva. Drašković se zalagao za postupno reformiranje feudalnoga sustava, za humaniji odnos prema kmetovima, za razvoj industrije i trgovine, za izvoz agrarnih proizvoda, za osnivanje novčarskih i kreditnih zavoda itd.

Drašković je osnivač poznate čitaonice u Zagrebu, čija je zadaća bila okupljanje iliraca, prikupljanje knjiga i širenje književnosti i korisnih znanosti. Umro je u Radgoni 14. siječnja 1856. godine

20. listopada 1833. godine rođen je u Stocholmu *Alfred Nobel*, švedski znanstvenik, izumitelj dinamita. Ostavštinu je ostavio kao zakladu za Nobelovu nagradu, koja se dodjeljuje na dan njegove smrti, 10. prosinca.

20. listopada 1887. godine *Nikola Tesla* patentirao je svoje prve pronalaskе.

20. listopada 1918. godine Njemačka je prestala s ratnim djelovanjima u Prvom svjetskom ratu.

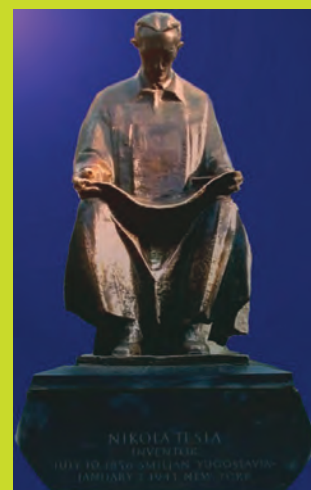
20. listopada 1944. godine jugoslavenski su partizani, uz pomoć snaga Crvene armije, ušli u Beograd i Dubrovnik

21. listopada 1924. umro je u Zagrebu *Viktor Kovačić*, hrvatski arhitekt. Izradio je projekt crkve svetoga Blaža u Zagrebu, palaču obitelji *Frank* te palaču zagrebačke Burze, a njegova ideja regulacije prometa na Kaptolu, na žalost, nije realizirana.

Smjela kupola na crkvi svetoga Blaža bila je predmet ogovaranja i Kovačiću su proricali neslavnu budućnost jer će se, navodno, kupola srušiti čim se skinu drvena obloga i podupirači. Radnici su odbili skinuti podupirače, bojeći se da ne nađu smrt pod teškom kupolom. Tada je Kovačić sjeo na stolac pod središte kupole, naredivši da se izmaknu podupirači i pod kupolom je sjedio cijelu noć. Mnogi su probdijeli noć kraj crkve, očekujući što će se dogoditi. Kupola i danas stoji. Dakako.

23. listopada 1847. u staroj zagrebačkoj županijskoj zgradi na Markovu trgu, na posljednjem staleškom Hrvatskom saboru *Ivan Kukuljević Sakcinski* održao je govor na hrvatskome jeziku.

23. listopada 1940. godine rodio se brazilski nogometaš *Edison Arantes do Nascimento Pele*.

TURSKI PISAC, OVOGODIŠNJI DOBITNIK NOBELOVE NAGRADE ZA KNJIŽEVNOST (NA SLICI)	ZRNO BISERA	LJEPJE SE NA ZIDOVE	ILUJA OD MILJA	PODMIČI-VANJE	TRAŽITI, ZAHTEJIVATI	KNJIGA KOJA TUMAČI SNOVE	OTOK BLIZU ZLARINA								
KLASA SPORTSKIH JEDINICA															
VOĐEĆI PRAVAC U UMJETNOSTI															
VELIKA GOMILA															
NEMANI, AŽDAJE				MJESTO NA OTOKU CRESU											
NATALIJA (KRAČE)					"KILOVOLT-AMPER"										
"FOSFOR"		PISAC SINKO													
		ZAGREB, PJEVAČICA													
"AD NOTAM"			SLOVENSKI GLAZBENIK, IGOR												
			SVIRAČ GITARE												
ZNAK OKOM				TEHNIKA PEČENJA KERAMIKE KOLA ZA TOPOVSKU MUNICIJU											
JEDINSTVENI PRIMJERAK						"GRAM"	KRAČUN, REZA	KOŠARKAŠ KUKOČ	ŽENA IZ OMANA	"RIZMA"	SASTAVIO: IVICA SUBAT	TEREN, ZEMLJIŠTE	NJEMAČKI FILOZOF NEOTOMIST FRITZ JOACHIM	PARADA, REVUIJA	
TVAR KOJA MIJENJA BRZINU KEMIJSKE REAKCIJE											ČOKOT VINOVE LOZE NAMJERAVATI				
TALIJANSKA LUKA NA JADRANU						NAJMANJI DIO KEM. ELEMENTA					STRANO MUSKO IME				
NAKNADA ZA KORIŠTENJE GESTE						SAVEZ DRŽAVA					ORIJAS, GOROSTAS				
GLAVNI GRAD VENEZUELE							BAHATO, PREPO-TENTNO PISAC TWAIN								
GLAZBENIK MARUŽIN ("GUSTAFI")				KEMIJSKI ELEMENT (ZNAK AJ) ŠARENICA U OKU								TANJA TUŠEK	LJEKOVITA MEDITER. BILJKA		
ŽMARCI, TRNCI					INOSLAVA (KRAČE)	OPERA C. MONTE-VERDIJA		ČLAN PRO-TESTANT-SKE SEKTE							
								ZAGREB. PISAC, ROBERT							
TREPTAJ						"RIBONUK-LEINSKI ACID"	TKALAČKI STAN			GLUMAČKA ULOGA					
										DIKA					
1. I 5. SLOVO ABECEDE			ŽENA IZ IRANA						NOVCI						ANTIČKO IME VISA
			PIĆE OD HMELJA						ZAKLON NA BOJIS-NICI						
"RADIJUS"		NEPODOP-ŠTINA					SASTOJAK JEZGRE ATOMA								
		LORENZO (KRAČE)					ŽITELJ ESTONIJE								
RASTAVNI VEZNIK				DJELO POTPISANO S TRI ZVJEZDICE "IMOTSKI"									"ŠVEDSKA"	EDDIE MURPHY	
ŽURNALISTIKA											SNIŽENI TON "A"				
											"AUSTRUJA"				
MIOMIRIS						ALBANSKA TELEGRAP. AGENCIJA			STRELJIVO ZA LOVAČKE PUŠKE						

RJEŠENJA:

ZVONIMIR, LIMUNADA, ANABOLIK, TARIK, LU, ARIJANA, NAKAZA, R, Z, DVA, UMJETNIK, HRABRITI, REDAKCIJA, IBIZA, IŽ, NEA, ATAVIZAM, ČAKO, PŠENICA, A, Z, EVITA, STRIBOR, UPRIZORITI, KRDO, HRANARINA, ALAN, RATAN, ŽETON, NOS, AMI, ALAS, MARISA, ENEMON, SILICIJ, ANJ, CIMINO, AGATA, MESO, ENKLAVA, IM

PETAK 20. 10. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Villa Maria, serija
 10.00 Vijesti
 10.05 Paris, histoire de la Seine et de Ses Ponts, dokumentarni film
 10.55 Vijesti iz kulture
 11.05 Među nama
 12.00 Vijesti
 12.16 TV kalendar
 12.30 Protiv vjetra i oluje, serija
 13.15 Radni ručak
 14.15 Hitna služba 12., serija
 15.00 Vijesti
 15.12 TV raspored
 15.15 Pucca, crtani film
 15.20 Nora fora, igra za djecu
 15.50 Znanstvena petica
 16.20 Vijesti + prijevod za gluhe
 16.35 Život uživo
 17.35 Vijesti
 17.43 Vrijeme sutra
 17.45 Znanstvene vijesti
 17.55 Najslabija karika, kviz
 18.40 Obični ljudi, serija
 19.30 Dnevnik
 19.57 Sport
 20.01 Vrijeme
 20.10 Idemo u Ameriku
 21.00 Predsjednikova kći, američki film
 22.50 Vijesti dana
 23.00 Emisija opće prakse
 00.05 Vijesti iz kulture
 00.15 Muzej straha, film
 02.05 Ukleto selo, američki film
 03.40 Film
 05.25 Reprizni program
 07.30 Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

07.50 TV kalendar
 08.00 ŽUTOKLJUNAC
 08.55 Bitka planeta, crtana serija
 09.20 NULTI SAT
 09.35 10 minuta
 09.55 Kokice
 10.20 U australskoj divljini, serija za mlade
 10.45 W.I.T.C.H., crtana serija
 11.05 W.I.T.C.H., crtana serija
 11.30 Texas ekspress, američki film

13.20 Vijesti na drugom
 13.25 Rapsodija u Miamiu, američki film
 15.00 Las Vegas 2., serija
 15.45 Hrvatska danas
 16.00 Vijesti na drugom
 16.10 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 16.45 M.A.S.H. 3., humoristična serija
 17.10 Allo, allo 6. humoristična serija
 17.35 Život je lijep
 18.10 Županijska panorama
 18.28 Vrijeme sutra
 18.30 Vijesti na drugom
 18.55 Euroazija, dokumentarna serija
 19.45 8 jednostavnih pravila 3. humoristična serija
 20.10 Genijalci
 20.50 Večernja škola
 21.25 Vijesti na drugom
 21.40 Parovi 4., humoristična serija
 22.15 Posrnuli, miniserija
 00.35 Las Vegas 2., serija
 01.20 Pregled programa za subotu

nova

06.35 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
 07.00 Power Rangers, serija
 07.20 Šaljivi kućni video, serija
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.20 VIP DJ, glazbena emisija
 11.05 Svi vole Raymonda, serija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Dvoboj, talk show
 21.15 Bljesak uništenja, igrani film
 22.55 Vijesti Nove TV
 23.05 Seinfeld, serija
 23.35 National Geographic report: Dva metra pod zemljom
 00.30 Maratonac, igrani film
 02.35 Dvoboj, talk show
 03.35 Na rubu zakona, serija

04.25 Dnevnik Nove TV
 05.10 Kraj programa

RTL

05.50 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.15 Battle B'Daman, crtana serija
 06.40 Medvjedići dobra srca, crtana serija
 07.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 07.30 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.40 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.10 Sam svoj majstor, humoristična serija (R)
 08.35 Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.05 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.35 Sudnica, show (R)
 10.30 Eksploziv, magazin (R)
 10.55 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 11.30 Vijesti, informativna emisija
 11.35 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira
 15.50 Pod istim krovom
 16.20 Sam svoj majstor
 16.45 Bračne vode
 17.15 Roseanne
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 22.20 Ninja s Beverly Hillsa, igrani film, akcijska komedija
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.05 Big Brother, reality show
 00.15 Incident na Long Islandu, igrani film, drama

BIG BROTHER

01.45 Isplata, igrani film, znanstveno-fantastični triler
 03.45 Big Brother, reality show

SUBOTA

HRT 1

07.35 - TV kalendar
 07.45 - Idemo u Ameriku
 08.30 - Vijesti
 08.35 - Kinoteka
 10.55 - Vijesti iz kulture
 11.05 - Meta, emisija za branitelje
 12.00 - Vijesti
 12.15 - TV kalendar
 12.30 - Protiv vjetra i oluje, serija
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.10 - Duhovni izazovi - međureligijski magazin
 14.30 - Vijesti
 14.38 - Vrijeme sutra
 14.45 - Oprah Show
 15.30 - Promet danas
 15.35 - Reporteri
 16.45 - Vijesti
 16.53 - Vrijeme sutra
 17.00 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 17.40 - Život u gustišu: Prisni odnosi
 18.35 - TV Bingo Show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 19.57 - Sport
 20.01 - Vrijeme
 20.10 - Dnevno svjetlo, američki film
 22.10 - Vijesti
 22.20 - Vijesti iz kulture
 22.30 - Učini pravu stvar, američki film
 00.25 - Vijesti dana
 00.35 - Još bolji bluz, američki film
 02.40 - Sitni dileri, američki film
 04.55 - Reprizni program
 06.55 - Protiv vjetra i oluje, serija

HRT 2

08.00 - TV vodič + panorame turističkih središta Hrvatske
 08.25 - TV raspored
 08.30 - Obični ljudi, serija (repriza tri tjedne epizode)
 11.00 - Kućni ljubimci
 11.30 - Briljanteen
 12.20 - Nulti sat
 13.20 - O.C. 2., serija
 14.05 - Automagazin
 14.40 - Kulturni magazin
 14.55 - Rukometna Liga prvaka

21. 10. 2006.

16.30 - Gilmoreice 6., serija
17.10 - Nepoznati zaštitnik, američki film
18.55 - Sao Paulo: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu

20.00 - Hrvatska nogometna liga - emisija
20.10 - HNL - prijenos utakmice
22.05 - Hrvatska nogometna liga - emisija
22.45 - Sportske vijesti
22.50 - Promet danas
22.52 - Keno rezultati, pp
22.55 - Deadwood 1., serija
23.45 - Zločinački umovi, serija
00.30 - Život poslije smrti, serija
01.15 - Pregled programa za nedjelju
06.00 - Legenda o Titanicu, crtani film

07.20 - Ninja kornjače, crtana serija
08.10 - Atom, crtana serija
08.35 - Power Rangersi S.P.D., serija
09.00 - Bratz, crtana serija
09.25 - Yu-Gi-Oh GX, crtana serija

10.25 - Moja ekipa, serija
11.25 - Čarobnice, serija
12.20 - Smallville, serija
13.15 - Kuća na plaži, serija

14.05 - Navigator, nautički magazin
14.35 - Automotiv, auto moto magazin
15.05 - Tajanstvena žena, igrani film
16.40 - Kviskoteka, kviz
17.40 - Vijesti Nove TV
17.50 - Istraga kriminalistički magazin
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.05 - Cimmer fraj, serija
20.40 - Zuhra light show, zabavna emisija
21.50 - Na vatrenoj liniji, igrani film
00.00 - Branitelj, igrani film
01.30 - VIP DJ, glazbena emisija
02.05 - Bljesak uništenja, igrani film
03.40 - Dnevnik Nove TV
04.25 - Kraj programa

06.10 Lud za tobom
06.40 Nikola, humoristična serija
07.35 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08.15 Jagodica Bobica
08.35 Trollz, crtana serija
09.00 Spužva Bob Skockani, crtana serija
09.25 Lijepe žene, dramska serija
10.10 Zabranjena ljubav, sapunica
12.45 Everwood, dramska serija
13.35 Korak do slave, igrani film, glazbena drama
15.40 Big Brother, reality show (R)
17.40 Zvijezde Extra: 101 zvjezdana dijeta, zabavna emisija (2. dio)
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta, zabavna emisija
20.05 Legenda o vitez, igrani film, akcijska komedija
22.20 Big Brother, reality show
23.25 Vladarice Playbojevog carstva, reality show
00.20 Big Brother, reality show
00.30 Playboy: Presuda strasti, igrani film, erotski
02.05 Ninja s Beverly Hillsa, igrani film, akcijska komedija (R)
03.35 Incident na Long Islandu, igrani film, drama (R)
05.05 Big Brother, reality show

NEDJELJA 22. 10. 2006.

07.30 - TV raspored
07.35 - TV kalendar
07.45 - Theodore Rex, američki film za djecu
09.25 - Nove pustolovine medvjedića Winnieja Pooha
09.50 - Lilo i Stitch, crtana serija

10.10 - Vijesti
10.15 - Vrijeme danas
10.20 - Gospodica Marple, serija
12.00 - Vijesti
12.15 - TV kalendar
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.00 - Kulturni info, PP
15.05 - Vijesti
15.13 - Vrijeme danas
15.15 - Promet danas
15.20 - U potrazi za mitovima i herojima: Shangri-La
16.20 - Svirci moji
17.05 - Uzmi ili ostavi, TV igra
17.45 - Helena Trojanska, serija
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vrijeme
20.10 - Tko želi biti milijunaš?
21.10 - Snivaj, zlato moje - dramska serija
22.00 - Vijesti
22.10 - Vijesti iz kulture
22.15 - Lica nacije
23.15 - Vijesti dana
23.20 - Reprizni program

05.25 - Plodovi zemlje
06.15 - Rijeka: More
08.00 - Obični ljudi, serija
09.30 - Opera Box
10.00 - Čakovec: Bogoštolje

baptističke crkve, prijenos
11.00 - Zagreb: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.10 - Vrijeme ljubavi, serija
13.55 - Mir i dobro
14.25 - Prašćić Babe, australsko-američki film
15.55 - Sportski program
17.15 - Magazin nogometne Lige prvaka
17.45 - Arena
18.45 - Večeras...
18.50 - Sao Paulo: Formula 1 za Veliku nagradu Brazila, prijenos
21.00 - Studio F1
21.20 - Pregled tjedna
22.10 - Promet danas
22.12 - Keno rezultati, pp
22.15 - Shpitzza
23.00 - Sportske vijesti
23.10 - Evergreen - ciklus velikih ekranizacija: Portrait of the Lady brit.-am.film
01.30 - Pregled programa za ponedjeljak

06.00 - Legenda o Titanicu, crtani film
07.20 - Ninja kornjače, crtana serija
08.05 - Atom, crtana serija
08.30 - Power Rangersi S.P.D.
08.55 - Bratz, crtana serija
09.20 - Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
10.20 - National Geographic report
10.25 - Kuća na plaži, serija
11.15 - Tri bjegunca, igrani film
13.05 - Na vatrenoj liniji, igrani film
15.15 - Žena iz snova, reality show
16.25 - Cimmer fraj, serija
17.05 - Vijesti Nove TV
17.15 - Pevecov kutak
17.20 - Naša mala klinika, serija
18.15 - Red Carpet, zabavna emisija
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.05 - Nad lipom 35, humoristično glazbeni show
21.05 - Epicentar, talk show
22.05 - Danielle Steel: Najveća ljubav, igrani film
23.40 - Okrutna pravda

NEDJELJA

- 01.10 Zuhra light show, zabavna emisija
 02.10 VIP DJ, glazbena emisija
 02.45 Dnevnik Nove TV
 03.30 Kraj programa

- 07.25 Nikola, humoristična serija
 08.20 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 08.45 Looney tunes, crtana serija
 09.10 Trollz, crtana serija
 09.35 Spužva Bob Skockani, crtana serija

- 09.55 Od Zemlje do Mjeseca, dramska serija
 10.45 Cijena savjesti, dramska serija
 12.20 Policajac s Petlovog brda, dramska serija
 13.10 Presudan izbor, igrani film, triler
 14.45 Legenda o vitez, igrani film, akcijska komedija (R)
 17.00 Salto, zabavna emisija
 18.05 Ekkluziv, magazin
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Big Brother, reality show
 20.05 CSI, kriminalistička serija
 21.00 Zakon braće, kriminalistička serija
 22.00 FBI: Istraga
 22.55 Novi forenzičari, serija
 23.50 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.20 Big Brother, reality show
 00.30 Presuda strasti, igrani film
 02.05 Korak do slave, igrani film, glazbena drama
 04.10 Presudan izbor, igrani film, triler

PONEDJELJAK 23. 10. 2006.

- 06.50 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Villa Maria, serija
 09.55 - Moj novac
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Schatze Sibiriens, dokumentarna serija
 10.50 - Vijesti iz kulture
 11.00 - Riječ i život: Vjera i razum, religijski program
 12.00 - Vijesti
 12.15 - TV kalendar
 12.30 - Protiv vjetrova i oluje, serija
 13.15 - Radni ručak
 14.15 - Hitna služba 12., serija
 15.00 - Vijesti
 15.10 - Vrijeme danas
 15.12 - TV raspored
 15.15 - Pucca, crtani film
 15.20 - Nora fora, igra za djecu
 15.50 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
 16.35 - Život uživo
 17.35 - Vijesti
 17.43 - Vrijeme sutra
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Promet danas
 18.35 - Obični ljudi, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Latinica: Doživotni zatvor
 21.05 - Latinica: Doživotni zatvor
 21.40 - Univerzum uma: Problemi i perspektive u razumijevanju samih sebe
 22.05 - Bioproгноza
 22.06 - Burzovno izvješće
 22.15 - Otvoreno (+Vijesti)
 23.10 - Vijesti iz kulture
 23.20 - Na rubu znanosti
 00.25 - Vijesti dana
 00.30 - Vrijeme je za jazz: Jazz koncerti
 01.30 - Reprizni program

- 06.00 - Protiv vjetrova i oluje, serija
 06.45 - TV raspored
 06.50 - Ramazanski bajram, prijenos
 09.20 - NULTI SAT
 09.35 - Na glasu
 09.55 - Kratki spoj
 10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade

- 10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija
 11.05 - Crtani film
 11.15 - Američki grafiti, američki film
 13.05 - Vijesti na drugom
 13.10 - Ekipa iz snova, američki film
 15.00 - Las Vegas 2., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na drugom
 16.10 - Maja, talk-show
 16.45 - M.A.S.H. 3., humoristična serija
 17.10 - Allo, allo 6. - humoristična serija
 17.35 - Direkt
 18.05 - Moj novac
 18.10 - Županijska panorama
 18.28 - Vrijeme sutra
 18.30 - Vijesti na drugom
 18.55 - Euroazija, dokumentarna serija
 19.45 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
 20.10 - CSI: Las Vegas, serija
 20.55 - Luda kuća 2., serija
 21.30 - Promet danas
 21.32 - Keno rezultati
 21.35 - Vijesti na drugom
 21.50 - Šakal, američki film
 23.50 - Povratak u raj, američki film
 01.40 - Las Vegas 2., serija
 02.25 - Pregled programa za utorak

- 06.35 Princeza Sissi, crtana serija
 07.00 Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlarova kći, serija
 10.20 VIP DJ, glazbena emisija
 11.05 Svi vole Raymonda, serija
 11.35 Svi vole Raymonda, serija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica
 Melani Vukmirice, court show
 14.30 Vrtlarova kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija

- 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica
 Melani Vukmirice, court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 NAVY CIS, serija
 21.00 Žena iz snova, reality show
 22.15 Kućanice, serija
 23.05 Vijesti Nove TV
 23.15 Uvod u anatomiju, serija
 00.05 Seinfeld, serija
 00.35 Bez izlaza, igrani film
 02.20 Red Carpet, zabavna emisija
 03.15 Na rubu zakona, serija
 04.05 Dnevnik Nove TV
 04.50 Kraj programa

- 05.20 Školske tajne, dramska serija (R)
 06.10 Battle B'Daman
 06.35 Medvjedići dobra srca,
 06.55 Princ iz Bel-Aira
 07.25 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07.35 Puna kuća
 08.00 Pod istim krovom,
 08.30 Bračne vode,
 09.00 Roseanne
 09.25 Sudnica, show (R)
 10.25 Ekkluziv, magazin (R)
 11.00 Zabranjena ljubav, sapunica
 11.35 Vijesti, informativna emisija
 11.40 Big Brother, reality show (R)
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne, dramska serija
 15.20 Princ iz Bel-Aira
 15.50 Puna kuća
 16.20 Pod istim krovom
 16.45 Sam svoj majstor
 17.15 Bračne vode
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.00 Zakon braće
 22.00 Lovac na morske pse, igrani film
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Big Brother, reality show
 00.05 CSI, kriminalistička serija
 00.55 Zakon braće
 02.40 FBI: Istraga serija
 03.30 Novi forenzičari

UTORAK 24. 10. 2006.

HRT 1

06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
09.55 - Moj novac, pp
10.00 - Vijesti
10.05 - Schatze Sibiriens, dokumentarna serija
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
12.00 - Vijesti
12.15 - Bioproгноza, pp
12.16 - TV kalendar
12.30 - Protiv vjetrova i oluje, serija
13.15 - Radni ručak
14.15 - Hitna služba 12., serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Vrijeme danas
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Potrošački kod
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.30 - Vijesti
17.38 - Vrijeme sutra
17.40 - Znanstvene vijesti
17.50 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Promet danas
18.35 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Kontraplan
21.40 - Poslovni klub
22.10 - Bioproгноza
22.20 - Otvoreno
23.15 - Vijesti iz kulture
23.25 - Neka ljudi žive, dokumentarna emisija
00.05 - Vijesti dana
00.15 - Ponoćna antologija: Faraonul, rumunjski film
01.40 - Reprizni program
06.00 - Protiv vjetrova i oluje, serija

HRT 2

07.50 - TV kalendar
08.55 - Crvena opatija, crtana serija
09.20 - NULTI SAT
09.35 - Ciak Junior
09.55 - Promjene: Igor, poljski dokumentarni film
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade

10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija
11.05 - Crtani film
11.15 - Biloxi Blues, američki film
13.00 - Vijesti na drugom
13.05 - For Richer or Poorer, američki film
15.00 - Las Vegas 2., serija
15.45 - Hrvatska danas
16.00 - Vijesti na drugom
16.10 - Maja, talk-show
16.45 - M.A.S.H. 3., humoristična serija
17.10 - Allo, allo 6. - humoristična serija
17.35 - Umnjak, znanstveni magazin
18.05 - Moj novac
18.10 - Županijska panorama
18.28 - Vrijeme sutra
18.30 - Vijesti na drugom
18.55 - Euroazija, dokumentarna serija
19.45 - 8 jednostavnih pravila 3., humoristična serija
20.10 - Neka jedu kolače, humoristična serija
20.45 - Basketball, američki film
22.50 - Promet danas
22.52 - Keno rezultati, pp
22.55 - Vijesti na drugom
23.10 - Dr. House, serija
23.55 - Vrhunski prevaranti 2., serija
00.50 - Las Vegas 2., serija
01.35 - Pregled programa za srijedu

nova

06.35 - Princeza Sissi, crtana serija
07.00 - Klinci s Beverly Hillsa, crtana serija
07.20 - Šaljivi kućni video
07.50 - Život na jezeru, serija
08.30 - Zemlja strasti, serija
09.20 - Vrtlarova kći, serija
10.20 - VIP DJ, glazbena emisija
11.05 - Svi vole Raymonda, serija
12.05 - Slučajni partneri, serija
13.00 - Vijesti
13.25 - Sudnica
Melani Vukmirice, court show
14.30 - Vrtlarova kći, serija
15.30 - Zemlja strasti, serija
16.25 - Rebeca, serija
17.15 - Vijesti Nove TV

17.30 - Rebeca, serija
18.20 - Sudnica
Melani Vukmirice, court show
19.15 - Dnevnik Nove TV
20.05 - Naša mala klinika, serija
21.00 - Duh, igrani film
23.15 - Vijesti Nove TV
23.25 - Seinfeld, serija
23.55 - JAG, serija
00.45 - Ruby & Quentin, igrani film
02.15 - Epicentar, talk show
03.10 - Na rubu zakona, serija
04.00 - Dnevnik Nove TV
04.45 - Kraj programa

RTL

05.25 - Školske tajne, dramska serija (R)
06.15 - Battle B'Daman, crtana serija
06.40 - Medvjedići dobra srca, crtana serija
07.00 - Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
07.30 - Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
07.40 - Puna kuća
08.10 - Pod istim krovom
08.35 - Bračne vode
09.05 - Roseanne
09.35 - Sudnica, show (R)
10.30 - Eksploziv, magazin (R)
10.55 - Zabranjena ljubav
11.30 - Vijesti, informativna emisija
11.35 - Big Brother, reality show (R)
12.40 - Macho muškarci, telenovela
13.35 - Začin života, telenovela
14.30 - Školske tajne, dramska serija
15.20 - Princ iz Bel-Aira
15.50 - Puna kuća
16.20 - Pod istim krovom
16.45 - Sam svoj majstor
17.15 - Bračne vode
17.45 - Sudnica, show
18.45 - Vijesti, informativna emisija
19.10 - Eksploziv, magazin
19.40 - Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 - Big Brother, reality show
21.20 - Selidba, igrani film, komedija
22.55 - CSI: New York
23.55 - Vijesti, informativna emisija
00.10 - Big Brother, reality show
00.20 - Lovac na morske pse, igrani film
01.50 - CSI: New York, kriminalistička serija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.50 - TV kalendar
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Villa Maria, serija
09.55 - Moj novac
10.00 - Vijesti
10.05 - Schatze Sibiriens, dokumentarna serija
10.50 - Vijesti iz kulture
11.00 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Vijesti
12.15 - Bioproгноza, pp
12.16 - TV kalendar
12.30 - Protiv vjetrova i oluje, serija
13.15 - Radni ručak
14.00 - Siska 5., serija
15.00 - Vijesti
15.10 - Vrijeme danas
15.15 - Pucca, crtani film
15.20 - Nora fora, igra za djecu
15.50 - Glas domovine
16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
16.35 - Život uživo
17.25 - Vijesti
17.33 - Vrijeme sutra
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.20 - Promet danas
18.25 - Obični ljudi, serija
19.30 - Dnevnik
20.10 - Piramida, zabavni program
21.15 - Sudski poziv
22.00 - Otvoreno
22.55 - Vijesti iz kulture
23.00 - Kulturni info, pp
23.05 - Drugi format
00.00 - Vijesti dana
00.10 - Festivali filmovi: L'enfant (Dijete), belgijsko-francuski film
01.45 - Reprizni program

HRT 2

06.00 - Protiv vjetrova i oluje, serija
07.50 - TV kalendar
08.00 - ŽUTOKLJUNAC
08.55 - Crvena opatija, crtana serija
09.35 - Športerica
09.55 - Iznad crte
10.20 - U australskoj divljini, serija za mlade
10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija
11.05 - W.I.T.C.H., crtana serija
11.30 - Crtani film
11.35 - Prave zvijeri, britansko-američki film

SRIJEDA 25. 10. 2006.

- 13.05 - Vijesti na drugom
 13.10 - Paradise, američki film
 15.00 - Las Vegas 2., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na drugom
 16.10 - Sasvim obični ljudi:
 Alzheimerova bolest
 16.45 - M.A.S.H. 3.,
 humoristična serija
 17.10 - Allo, allo 6. -
 humoristična serija
 17.35 - Euromagazin
 18.05 - Moj novac
 18.10 - Županijska panorama
 18.28 - Vrijeme sutra
 18.30 - Vijesti na drugom
 18.55 - Euroazija,
 dokumentarna serija
 19.45 - 8 jednostavnih pravila 3.,
 humoristična serija
 20.10 - Policajac iz dječjeg vrtića,
 američki film
 21.57 - Promet danas
 21.59 - Keno rezultati, pp
 22.05 - Vijesti na drugom
 22.20 - Galactica 1., serija
 23.05 - Taking off, američki film
 00.35 - Las Vegas 2., serija

- 05.15 Školske tajne,
 dramska serija (R)
 06.05 Battle B'Daman,
 crtana serija
 06.30 Medvjedići dobra srca,
 crtana serija
 06.50 Princ iz Bel- Aira
 07.20 Fifi i cvjetno društvo,
 crtana serija
 07.30 Puna kuća
 08.00 Pod istim krovom
 08.25 Bračne vode
 humoristična serija
 08.55 Roseanne,
 humoristična serija
 09.25 Sudnica, show
 10.20 Eksploziv, magazin
 10.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 11.20 Vijesti, informativna emisija
 11.25 Big Brother, reality show
 12.40 Macho muškarci, telenovela
 13.35 Začin života, telenovela
 14.30 Školske tajne,
 dramska serija
 15.20 Princ iz Bel- Aira
 15.50 Puna kuća
 16.20 Pod istim krovom
 16.45 Sam svoj majstor,
 17.15 Bračne vode
 17.45 Sudnica, show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.05 Big Brother, reality show
 21.05 Zaboravljeni slučaj
 22.00 Dokaz krivnje
 22.55 CSI: New York
 23.55 Vijesti, informativna emisija
 00.10 Big Brother, reality show
 00.20 Selidba, igrani film,
 komedija
 01.55 CSI: New York

- 06.35 Princeza Sissi,
 crtana serija
 07.00 Klinci s Beverly Hillsa,
 crtana serija
 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.20 VIP DJ,
 glazbena emisija
 11.05 Svi vole Raymonda,
 serija
 12.05 Slučajni partneri,
 serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica
 Melani Vukmirice,
 court show
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija
 18.20 Sudnica
 Melani Vukmirice,
 court show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Kviskoteka, kviz
 21.05 U sridu, društveno

ČETVRTAK

- 06.40 - TV raspored
 06.45 - TV kalendar
 06.58 - Zdravstveni savjetnik
 Zaklade Simbex, pp
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Villa Maria, serija
 09.55 - Moj novac
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Schatze Sibiriens,
 dokumentarna serija
 10.50 - Vijesti iz kulture
 11.00 - Trenutak spoznaje,
 znanstveno-obrazovna
 emisija
 12.00 - Vijesti
 12.15 - Bioproгноza
 12.16 - TV kalendar
 12.30 - Protiv vjetera i oluje, serija
 13.15 - Radni ručak
 14.00 - Siska 5., serija
 15.00 - Vijesti
 15.10 - Vrijeme danas
 15.12 - TV raspored
 15.15 - Pucca, crtani film
 15.20 - Nora fora, igra za djecu
 15.50 - Osmijeh,
 dokumentarna emisija
 16.20 - Vijesti + prijevod za gluhe
 16.30 - Zdravstveni savjetnik
 Zaklade Simbex, pp
 16.35 - Život uživo
 17.35 - Vijesti
 17.43 - Vrijeme sutra
 17.50 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Promet danas
 18.35 - Obični ljudi, serija
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?
 21.10 - Brisani prostor
 22.05 - Pola ure kulture
 22.35 - Bioproгноza, pp
 22.36 - Burzovno izvješće
 22.45 - Otvoreno (+Vijesti)
 23.40 - Vijesti iz kulture
 23.50 - Transfer
 00.25 - Vijesti dana
 00.30 - Dan obavljen tamom,
 američki film
 02.00 - Reprizni program

- 06.00 - Protiv vjetera i oluje, serija
 07.45 - TV raspored
 07.50 - TV kalendar
 08.00 - ŽUTOKLJUNAC

- 08.55 - Crvena opatija,
 crtana serija
 09.20 - NULTI SAT
 09.35 - Navrh jezika
 09.55 - Glazbeceda
 10.20 - U australskoj divljini,
 serija za mlade
 10.45 - W.I.T.C.H., crtana serija
 11.05 - W.I.T.C.H., crtana serija
 11.30 - The Paper, američki film
 13.15 - Vijesti na drugom
 13.20 - Život, američki film
 15.05 - Las Vegas 2., serija
 15.45 - Hrvatska danas
 16.00 - Vijesti na drugom
 16.10 - Sasvim obični ljudi:
 Ugradnja pužnica
 16.45 - M.A.S.H. 4.,
 humoristična serija
 17.10 - Allo, allo 6. -
 humoristična serija
 17.35 - Znati živjeti
 18.05 - Moj novac
 18.10 - Županijska panorama
 18.28 - Vrijeme sutra
 18.30 - Vijesti na drugom
 18.50 - Kamo za vikend
 18.55 - Euroazija,
 dokumentarna serija
 19.45 - 8 jednostavnih pravila 3.,
 humoristična serija
 20.05 - Večeras...
 20.10 - Američka predsjednica 1.
 20.55 - Keno rezultati, pp
 21.00 - Vijesti na drugom
 21.15 - CSI Miami 3., serija
 22.00 - Promet danas
 22.05 - Sleepers, američki film
 00.30 - Las Vegas 2., serija
 01.15 - Pregled programa za petak

- 07.20 Šaljivi kućni video
 07.50 Život na jezeru, serija
 08.30 Zemlja strasti, serija
 09.20 Vrtlareva kći, serija
 10.20 VIP DJ, glazbena emisija
 11.05 Svi vole Raymonda,
 serija
 12.05 Slučajni partneri, serija
 13.00 Vijesti
 13.25 Sudnica
 Melani Vukmirice,
 court show
 14.30 Vrtlareva kći, serija
 15.30 Zemlja strasti, serija
 16.25 Rebeca, serija
 17.15 Vijesti Nove TV
 17.30 Rebeca, serija

26. 10. 2006.

08.20 Sudnica Melani
Vukmirice, court show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Istraga,
kriminalistički magazin
21.35 Forenzičari u potrazi
za istinom, serija
22.30 Vijesti Nove TV
22.40 Izgubljeni, serija
23.35 Seinfeld, serija
00.05 JAG, serija
01.00 Izdaja, igrani film
02.35 Novac, business magazin
03.05 Na rubu zakona, serija
03.55 Dnevnik Nove TV
04.40 Kraj programa

05.50 Školske tajne, dramska serija
06.15 Battle B'Daman, crtana serija
06.40 Medvjedići dobra srca,
crtana serija
07.00 Princ iz Bel- Aira
07.30 Fifi i cvjetno društvo,
crtana serija
07.40 Puna kuća,
humoristična serija
08.10 Pod istim krovom
08.35 Bračne vode
09.05 Roseanne, humoristična serija
09.35 Sudnica, show (R)
10.30 Exploziv, magazin (R)
10.55 Zabranjena ljubav
11.30 Vijesti, informativna emisija
11.35 Big Brother, reality show (R)
12.40 Macho muškarci, telenovela
13.35 Začin života, telenovela
14.30 Školske tajne, dramska serija
15.20 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.50 Puna kuća,
humoristična serija
16.20 Pod istim krovom
16.45 Sam svoj majstor
17.15 Bračne vode,
humoristična serija
17.45 Sudnica, show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Exploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.05 Big Brother, reality show
21.10 Posljednja bitka,
igrani film, triler
23.25 CSI: New York
00.20 Vijesti, informativna emisija
00.35 Big Brother, reality show
00.45 Zaboravljeni slučaj
01.55 Dokaz krivnje
02.45 CSI: New York,
kriminalistička serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskome jeziku TV Tjednik emitirat će se u petak 20. listopada u terminu od 21 sat na programu YU ECO televizije. Repriza ove emisije je 21. listopada u 15 sati

FILM TJEDNA

Subota, 13.30, RTL

Korak do slave

(ALMOST FAMOUS)

glazbena drama, 2000., 122 min.

Redatelj: Cameron Crowe

Uloge: Patrick Fugit, Kate Hudson, Billy Crudup, Frances McDormand, Jason Lee, Phillip Seymour Hoffman, Anna Paquin, Fairuza Balk, Noah Taylor

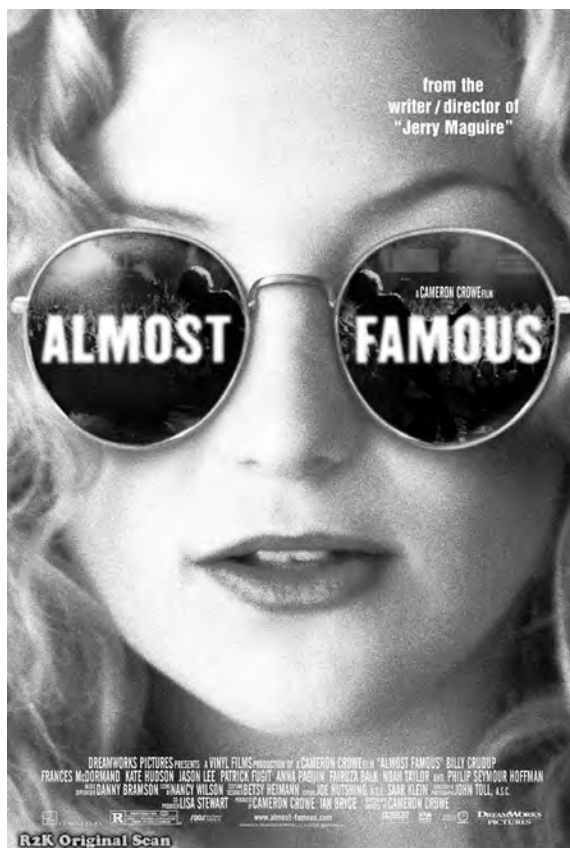
Dobitnik Oscara za najbolji originalni scenarij 2000., »Korak do slave« na nezaboravan način dočarava odrastanje jednog petnaestogodišnjaka, ali i glazbenu scenu s početka sedamdesetih. Iskren i djelomično autobiografski, film Camerona Crowea pripadnik je mnogih »Top 10« lista 2000. godine.

Mladi William Miller (Patrick Fugit) u petnaestoj dobiva priliku života: provesti nekoliko tjedana na putu s popularnim bandom »Stillwater« i napisati članak za čuveni magazin »Rolling Stone«. S nekoliko dolara u džepu William kreće na nezaboravnu turneju, a savjet starijeg kolege da se nikada ne zbližava s rock-zvijezdama, odmah pada u vodu. William je fasciniran životnim stilom gitarista Russella Hammonda (Billy Crudup), a upravo opčinjen njegovom seksipilnom obožavateljicom Penny Lane (Kate Hudson). I dok Williamova zabrinuta majka (Frances McDormand) šalje poruke sinu da se ne drokira, William polako gubi novinarsku objektivnost, ali i uči lekciju o najvažnijim ljudima njegova života...

Zaljubljenici u glazbu sigurno će doći na svoje u vedroj, mjestimice nostalgичnoj sagi o mladom rock-novinaru. Cameron Crowe doista je radio kao urednik »Rolling Stonea« te je lažirao svoje godine kako bi dobio željeni posao, a lik Penny Lane također je temeljen na stvarnoj osobi. Genijalnost Croweova pristupa leži u uspješnom spoju standardnog umjetničkog konflikta – ostati vjeran sebi ili se prodati – i atraktivne, pozitivno obojane priče o zamišljenoj rock-skupini s početka sedamdesetih.

»Korak do slave« natopljen je glazbom: Paul Simon, Joni Mitchell, Led Zeppelin, Iggy Pop,

Neil Young... samo su neka od besmrtnih imena glazbenika koji su dodatno uljepšali ovu izvanrednu glazbenu dramu. Mladi debitant na velikom platnu, Patrick Fugit, sjajno je odradio svoj posao, kao i čitava plejada poznatih glumačkih imena: legendarni Phillip Seymour Hoffman, više nego raspoložena Kate Hudson i nezaboravna Frances McDormand kao stroga majka mladog novinara. Pored Oscara, film je osvojio nominacije za najbolju sporednu glumicu (Hudson, McDormand) i montažu (Joe Hutshing, Saar Klein).

Ja biram ljude, biram prijateljstvo

Teško je bilo donijeti odluku o odgovoru na tekst g-dina Alojzija u prošlom broju Hrvatske riječi. Teško je odgovoriti na neistine, a ostati dosljedan svom životnom, dopustite mi, kršćanskom uvjerenju.

Nekoliko činjenica. Nije tajna da su mnogi ljudi u hrvatskom javnom životu posvađani, pa tako i književnici, kao što nije novost da zadnje dvije godine trpim težak bojkot od strane nekolicine onih koji imaju moć i vlast. Većina njih bila je sa mnom do prije dvije godine i u Danima Balinta Vujkova. U svađama nisam sudjelovala jer sam se vodila mišlju da je jedno karakter, a drugo je objavljeno djelo. Jedni neće sa drugima, a drugi s prvim. A ja? Željela sam biti sa svima. I to je greška i to se ne opršta, što je vidljivo iz teksta A. Stantića.

Prije pet godina novinar Zlatko Romić prozvao je kulturnu javnost Subotice što je zaboravila obilježiti 90 godina od rođenja i 15 godina smrti najvećeg sakupljača hrvatske narodne književnosti Balinta Vujkova. To me ponukalo na razmišljanje o književnim danima što sam predložila Milovanu Mikoviću. On se složio i pozvao vrsnog poznavatelja B. Vujkova g-dina Lazara Merkovića, pridružio se Ž. Romić i počeli smo planirati. Kradu ideje? Čije? Manifestacija od tada ima isti koncept: znanstveni skup, multimedijalnu večer, pozvali smo učenike i darovali ih knjigama. Usvojeni zaključci potvrđuju da su se SVI sudionici složili kako je ova manifestacija od najvećeg značenja ne samo za grad, budući da se radi o jednom od tri najveća književna imena u Subotici, već i za Vojvodinu.

Nekoliko dana prije održavanja trećih po redu »Dana«, g-din Miković je vrlo revoltirano rekao da više ne želi u ovome sudjelovati (imam svjedoka), što je preko njega učinio i g-din Merković, a da mi ni jedan nije rekao pravi razlog. Od tada upravo iz ovog kruga dolaze najveći bojkoti. Dakle, dok su i sami sudjelovali sve je bilo u redu, a kada su došli u svađu – ne sa mnom – nego s drugima književnicima, više ovo nije valjalo. Toliko o našim književnicima.

Što se tiče pozdrava g-dina Merkovića, istina je ovdje obrnuta. Nije on pozdravio skup već sam ja, cijeneći njegov dugogodišnji samoprijegoran rad osjećala kao svoju ljudsku dužnost pozdraviti onoga tko je bio u ovome od početka a sada je bolestan. U telefonskom razgovoru sam mu poželjela brz oporavak na što je i on željom – svako dobro i uspjeh u radu – uzvratio. To je potvrdio u ponovljenom telefonskom razgovoru.

Na predhodnim, 4. »Danima« pozdravila sam Jelenu Piuković kao članicu Hrvatskoga nacionalnoga vijeća zaduženu za kulturu, što je tada g-din Stantić osudio jer, po njegovim riječima, ona nije došla u ime HNV-a (budući da me bojkotiraju). Sada već u strahu da opet ne pogriješim, čekala sam da mi se kaže tko je delegiran od strane HNV-a, pa da ga pozdravim. Nitko mi se nije u tom svojstvu javio. Toliko o HNV-u.

Nekoliko važnih informacija. 1. I ove su godine svi književnici bili pozvani na »Dane«, neki su čak rekli da žele sudjelovati u znanstvenom skupu (Z. Sarić), ali su odustali ne ispričavši se. Nikome nikada nije bilo kazano kako ne može sudjelovati, bojkot je bio njihova odluka. 2. Jedan od zaključaka 1. »Dana« bilo je pokretanje nakladničke djelatnosti s djelima B. Vujkova. Na tome ustrajno radimo te je ove godine tiskana divna slikovnica, tiskan je Zbornik radova sa znanstvenih skupova i snimljen je PRVI animirani film na ikavici. Uz preskromna materijalna sredstva. 3. Komu su »Dani« namijenjeni? Svakako, djeci, kojih je ove godine bilo oko 300. 4. Multimedijalna večer je namijenjena široj publici, a u program su uključeni i Hrvati iz mjesta izvan Subotice. 5. Bilo je i praznih mjesta, naravno, jer to nije folklor ni ples, a ovo i činimo kako bismo u eri nečitavanja preko različitih medija književnost približili narodu. 6. Što se tiče godišnjica značajnih ljudi, vjerujem da ima i drugih institucija koje bi se njima trebale baviti, a svakako će doći na red i u okviru Dana.

Zašto se bavim ovim? Jer sam profesionalac, jedna od rijetkih, svršeni profesor književnosti i dipl. knjižničarka. Svjesna sam da ne znam sve o književnosti bačkih Hrvata, ali učim, čitam, proučavam. I prenosim to mladima.

Možda se neki ne slažu s konceptom ove manifestacije, na to svatko ima pravo. A. Stantić dobro zna koliko sam ja sa suprugom i obitelji uložila u kulturu mog naroda na ovim prostorima. Često je s nama i noću radio pa zna i kako se radaju manifestacije i s kolikom ih ljubavlju i kakvim emocijama proživljavam. O tome jesam li zbog slave ovo radila, svjedoče suze i neprospavane noći zbog straha hoću li se uklopiti u sredstva, ali i zbog ljudi, pa i onih »nevidljivih«, sličnih g-dinu Stantiću. Mnogo sam puta željela od svega odustati, a nikada kao sada. A onda se opet pojavi neko dobronamjerno dječje lice ili lice dobrog čovjeka, koji pitaju kada će biti... Da, bit će smotra recitatora, bit će susret pjesnika, a bit će i Dana Balinta Vujkova. I nasuprot g-dinu Stantiću između prijateljstva i laži (tj. privatne istine), ja biram LJUDE, biram prijateljstvo. Vrata su bila i ostaju svakome otvorena.

Katarina Čeliković

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

**PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE**

Tel.: 024/558-011

Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

IV. SUSRET KULTURNO UMETNIČKIH DRUŠTAVA KOJI NOSE NAZIV

»MATIJA GUBEC«

